

E4 Ljungby - Toftanäs

Arkeologisk utredning steg 2, 2015

Kronobergs län, Ljungby Kommun. Kånna, Ljungby,
Berga och Dörarps socknen

Andreas Emilsson

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2015:14

Samfinansierat av EU
Transeuropeiska transportnätet (TEN-T)

E4 Ljungby - Toftanäs

Arkeologisk utredning steg 2, 2015

Kronobergs län, Ljungby Kommun. Kånna, Ljungby, Berga och Dörarps socknen

Författare
Copyright
Redaktion
Kartor
Förlag
ISSN

Andreas Emilsson
Kalmar läns museum
Helena Victor, Seija Nyberg
publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Kalmar läns museum
I 400-352X

Abstract

Keywords: Archaeological survey, E4, Ljungby

During the period 24th of August – 10th of September, the department of Museum Archaeology at Kalmar County Museum conducted an archaeological survey along a 31 km long section of the road E4 in Ljungby municipality. The survey was conducted because of the plans of the Swedish Transport Administration (Trafikverket) to broadening the existing road to motorway standard. The project is funded by the Swedish Transport Administration and the European Union – Trans European Transport Network (TEN-T).

The aim of the survey is to clarify if any archaeological remains are to be found in 17

different areas along the road E4. The result was that 8 (Object 6, 7, 9, 12, 14, 15, 17 and 34) of them showed one or several archaeological contexts. These consisted mainly of settlement remains, but also clearance cairns and probably at least one burial was found. The remains are estimated to be dated between 6000 BC- 1000 AD.

Decisions on any further archaeological steps are made by the County Administrative Board in Kronoberg (Länsstyrelsen i Kronobergs län).

Innehåll

Sammanfattning	9
Inledning och bakgrund	11
Topografi	12
Fornlämningsmiljö och kunskapsläge	13
Syfte och ambitionsnivå	16
Genomförande	17
Resultat	18
Objekt 1	21
Topografi och undersökningsområde.....	21
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	21
Metod och genomförande.....	21
Resultat.....	21
Åtgärdsförslag.....	21
Objekt 6	23
Topografi och undersökningsområde.....	23
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	23
Metod och genomförande	23
Resultat	23
Åtgärdsförslag.....	23
Objekt 7	27
Topografi och undersökningsområde.....	27
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	27
Metod och genomförande	27
Resultat	27
Åtgärdsförslag.....	29
Objekt 9	31
Topografi och undersökningsområde.....	31
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	31
Metod och genomförande	32
Resultat	32
Åtgärdsförslag.....	32
Objekt 10	35
Topografi och undersökningsområde.....	35
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar.....	35
Metod och genomförande	35
Resultat	35
Åtgärdsförslag.....	35

Objekt 11	38
Topografi och undersökningsområde.....	38
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	38
Metod och genomförande	38
Resultat	38
Åtgärdsförslag.....	38
Objekt 12	39
Topografi och undersökningsområde.....	39
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	39
Metod och genomförande	40
Resultat	41
Åtgärdsförslag.....	43
Objekt 14	44
Topografi och undersökningsområde.....	44
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	44
Metod och genomförande	44
Resultat	44
Åtgärdsförslag	46
Objekt 15	49
Topografi och undersökningsområde.....	49
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	49
Metod och genomförande	51
Resultat	51
Åtgärdsförslag.....	51
Objekt 16	52
Topografi och undersökningsområde.....	52
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	52
Metod och genomförande	52
Resultat	52
Åtgärdsförslag.....	52
Objekt 17	53
Topografi och undersökningsområde.....	53
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	53
Metod och genomförande	53
Resultat	53
Åtgärdsförslag.....	53
Objekt 20	56
Topografi och undersökningsområde.....	56
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	56
Metod och genomförande	56
Resultat	56
Åtgärdsförslag.....	57
Objekt 24	59
Topografi och undersökningsområde.....	59
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	59
Metod och genomförande	59
Resultat	59
Åtgärdsförslag	60

Objekt 29	63
Topografi och undersökningsområde.....	63
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	63
Metod och genomförande	63
Resultat	63
Åtgärdsförslag.....	63
Objekt 30	64
Topografi och undersökningsområde.....	64
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	64
Metod och genomförande	64
Resultat	64
Åtgärdsförslag.....	64
Objekt 31	65
Topografi och undersökningsområde.....	65
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	65
Metod och genomförande	65
Resultat	65
Åtgärdsförslag.....	65
Objekt 34	67
Topografi och undersökningsområde.....	67
Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet.....	67
Metod och genomförande	67
Resultat	67
Åtgärdsförslag.....	69
Slutdiskussion	70
Referenser	72
Tekniska och administrativa uppgifter	75
Bilagor	77
Bilaga 1. Objekt 1	78
Bilaga 2. Objekt 6.....	80
Bilaga 3. Objekt 7.....	83
Bilaga 4. Objekt 9.....	86
Bilaga 5. Objekt 10.....	88
Bilaga 6. Objekt 11.....	90
Bilaga 7. Objekt 12.....	92
Bilaga 8. Objekt 14.....	96
Bilaga 9. Objekt 15.....	102
Bilaga 10. Objekt 16	105
Bilaga 11. Objekt 17	107
Bilaga 12. Objekt 20	110
Bilaga 13. Objekt 24	112
Bilaga 14. Objekt 29	116
Bilaga 15. Objekt 30	118
Bilaga 16. Objekt 31	121
Bilaga 17. Objekt 34	123
Bilaga 18. Vad innebär de arkeologiska stegen?	128
Bilaga 19. Facktermer och ordlista.	129

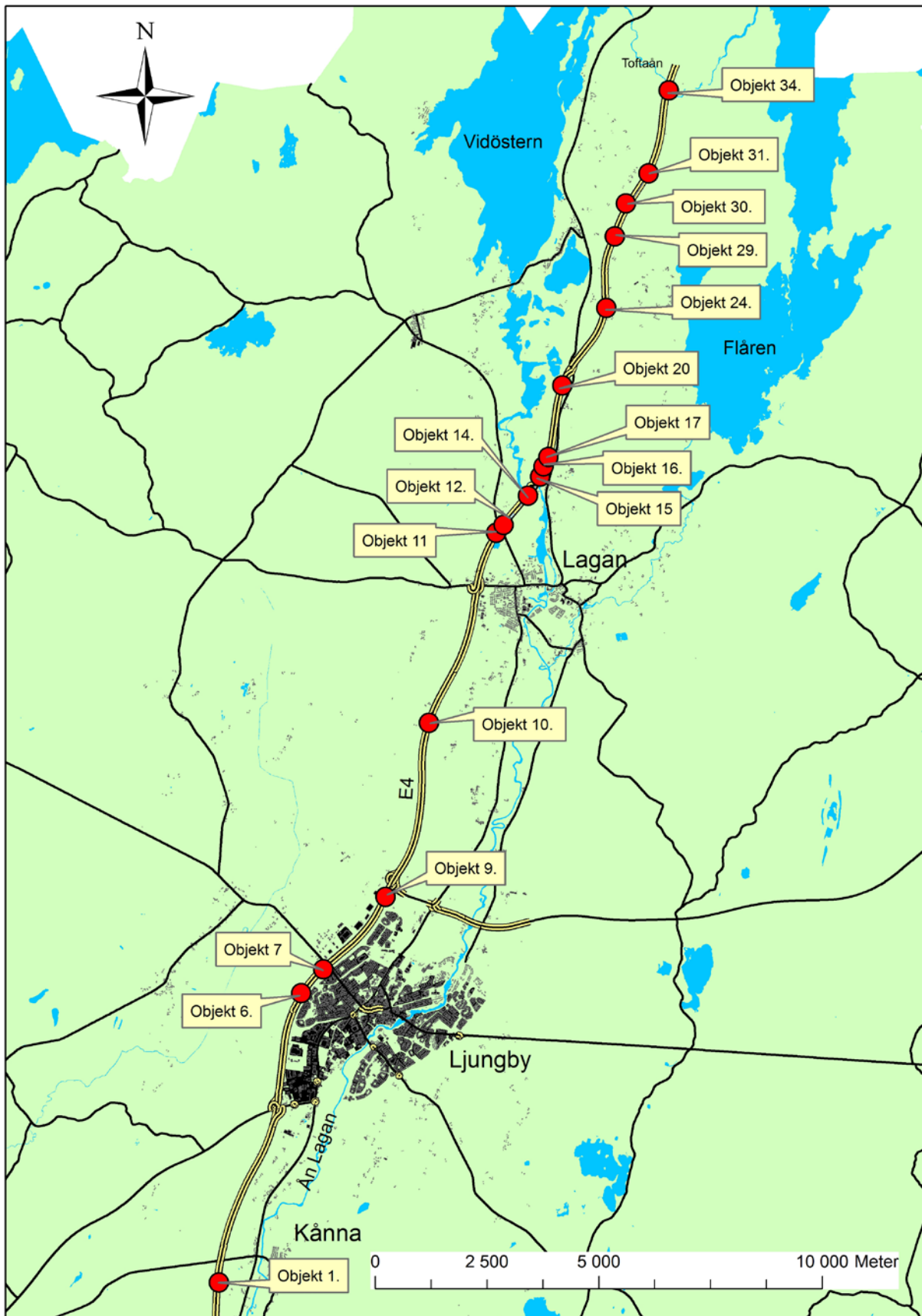
Figur 1. Kronobergs län med den aktuella sträckan markerad.

Sammanfattning

Under perioden 24 augusti till och med 10 september genomförde Museiarkeologi sydost/Kalmar läns museum en arkeologisk utredning steg 2 längs med en 31 kilometer lång sträcka utmed väg E4, i Ljungby kommun mellan Ljungby och Toftanäs. Den aktuella utredningen genomfördes med anledning av Trafikverkets planer att bredda den befintliga vägen till motorvägsstandard. Projektet är samfinansierat av Trafikverket och EU – Transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Den aktuella utredningen är fortsättningen på två tidigare steg 1 utredningar som genomfördes år 2000 och år 2014 (Nylén 2000; Emilsson & Åstrand 2014).

Utredningen berörde totalt 17 olika lokaler varav 8 av dessa uppvisade en eller flera arkeologiska kontexter. Dessa var objekt 6, 7, 9, 12, 14, 15, 17 och 34. De arkeologiska lämningar som fanns inom dessa utgjordes till största del av boplatser och boplatslämningar men även röjningsrösen/eventuell stensättning samt en kvadratisk stensättning framkom. Tidsperioden som dessa lämningar bör falla inom uppskattas till ca 6000 f. Kr fram till ca 1000 e. Kr.

Beslut om eventuella fortsatta undersökningar fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 2. Kartöversikt med utredningsobjekten inprickade. Bergaåsen som nämns i texten består av ett område med isälvsavlagringar/åsar som inom undersökningsområdet finns mellan objekt 14 och objekt 20.

Inledning och bakgrund

Museiarkeologi sydost har med anledning av Trafikverkets planerade breddning av väg E4 mellan Ljungby – Toftanäs i Ljungby kommun genomfört en arkeologisk utredning steg 2. Exploateringen berör totalt en ca 31 km lång sträcka där den befintliga 2+ 1-vägen skall göras om till motorväg med en bredd av 21,5 meter.

Totalt omfattar den aktuella utredningen 17 olika utbredningsområden/objekt som låg spridda längs den 31 km långa vägsträckan (fig. 2). Arbetsbredden varierade mellan ca 50 till 20 meter.

Två tidigare steg 1-utredningar har berört den aktuella sträckan. Den första genomfördes år 2000 där det förutom tre större områden med värdefulla kulturmiljöer (Berghem, Hallsjö samt Eka) lyftes fram 26 enskilda fornlämningar och kulturhistoriska objekt. Av de 26 objekten var det fem områden som pekades ut som möjliga boplatslägen under förhistorisk tid och föreslogs beröras av en utredning steg 2 (Nylén 2000). På grund av nytt kunskapsläge såväl som ändrade förutsättningar på grund av exploateringar kompletterades denna med en ny utredning steg 1 år 2014 (Emilsson & Åstrand 2014). I utredningsrapporten från år 2014 föreslogs totalt 9 fasta fornlämningar samt 19 utredningsobjekt att beröras av vidare undersökningar. Båda utredningarna från år 2000 och 2014 utgick från en arbetsbredd på 50 meter på varje sida av väg E4. Inför den aktuella steg 2-utredningen minskades arbetsbredden ner vilken gjorde att de flesta av ob-

jekten fick en ändrad storlek. Några av de objekt som lyftes fram 2014 kom även att utgå då Länsstyrelsen bedömde att ytorna blev för små för att undersökas. Det beslutades att objekt 1, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 24, 29, 30, 31 och 34 skulle utredas vidare (fig. 2).

Utöver de båda utredningsrapporterna utfördes det år 2014 även en inventering för att bedöma de praktiska förutsättningarna för att utföra en arkeologisk utredning steg 2 (Emilsson 2014a). Denna inventering berördes inte av beslut från länsstyrelsen utan var frivillig från Trafikverkets sida. Vid inventeringen bedömdes bland annat tillgänglighet, behov av avverkning, tydliggörande av ytor inom objekten samt ägandeförhållanden på de markområden som berörs.

I fältarbetet som genomfördes mellan den 24 augusti till den 10 september deltog Kenneth Alexandersson, Andreas Emilsson, Per Lekberg, Sandra Lundholm, Nicholas Nilsson och Ulrika Söderström. Projektledare är Andreas Emilsson som även ansvarar för rapporten. I efterarbetet har även Sandra Lundholm bidragit med bland annat registrering och schaktplaner samt Nicholas Nilsson har satt samman fotografier till 3-D modeller. För maskinentreprenaden stod MJH's gräv/Martin Hyltenberg.

Exploatör är Trafikverket och deras projektledare för den aktuella sträckningen är Anna Karlsson. Projektet är samfinansierat av Trafikverket och EU – Transeuropeiska transportnätet (TEN-T).

Topografi

Det aktuella undersökningsområdet ligger över högsta kustlinjen på en nivå mellan ca 145 till 160 möh. Terrängen utgörs till stor del av skogbevuxna moränmarker och sandiga åsar med inslag av moss- och torvmarker. Längs den aktuella sträckan växer framförallt gran- och blandskog, men inom enstaka avsnitt öppnar landskapet upp sig med åker och ängsmark. Sträckningen passerar även i ytterområdet av tätorten Ljungby och strax norr om Lagan finns enstaka bebyggelse i anslutning till undersökningsområdet.

I landskapet finns flera vattendrag som framförallt är orienterade i nord-sydlig riktning. Det mest framträdande vattendraget i anslutning till den aktuella sträckan är ån Lagan, som löper från sydöst om Taberg i Jönköpings län till Laholmsbukten. Den aktuella vägsträckningen ligger till största delen längs

Lagandalens västra sida, men korsar ån strax norr om samhället Lagan för att sedan fortsätta in mellan sjöarna Vidöstern och Flåren. Längs i norr passeras även Toftaån som rinner mellan dessa två sjöar.

I den norra delen av undersökningsområdet löper E4an genom Bergaåsen som är en del av det komplex av isälvsavlagringar som finns längs Lagans dalgång och som är klassade som geologiskt riksintresse (Nylén 2000). Bergaåsen fungerar idag även som vattentäkt för delar av Växjö kommun. En överblick av närområdet visar att området präglas av två landskapstyper, där Lagandalen består av flacka och öppna landskap med sandiga is-sjösediment som idag är uppodlade. Den andra landskapstypen utgörs av högre liggande, skogsbeklädda moränmarker och myrar (Lagerås 2000a).

Fornlämningsmiljö och kunskapsläge

I följande kapitel redovisas den översiktliga fornlämningsmiljön och kunskapsläget i samband med Lagandalen och dess närområde. I kapitlet *Resultat* redovisas den mer lokalspecifika fornlämningsmiljön såväl som de undersökningar som genomförts i anslutning till varje objekt.

Fornlämningsmiljön domineras av det stora antalet höggravfält som ligger längs med Lagandalen och delar av dagens vägsträckningar så som riksettan. Dessa vittnar om att regionen var ett maktcentra i det gamla folklandet Finnveden under den yngre järnåldern (jfr Burström 1991). Ett tydligt exempel på regionens betydelse under den yngre järnåldern är Kånna högar som ligger strax söder om Ljungby och är Smålands största höggravfält med sina totalt 291 synliga fornlämningar, varav 220 gravhögar. I direkt anslutning till de aktuella undersökningsobjekten framträder höggravfält inom två områden, dels vid dagens Ljungby (RAÄ Ljungby 4:1, 22:1 m.fl) samt vid Hallsjö (RAÄ Dörarp 9:1 m.fl) strax norr om Lagan.

Den forskning som har behandlat regionen är relativt begränsad och går främst att härleda till regionens omfattande gravfält, där gravar och gravskick använts i diskussioner kring identitet och regioner. Finnveden och Lagandalen har lyfts fram som en tydligt avgränsad region jämte Varend och Njudung (Artelius 2010; Burström 1991; Svanberg 2003a, 2003b). År 2012 kom även en avhandling om en mesolitisk boplats (RAÄ 71) i Markaryd, några mil söder om det aktuella undersökningsområdet.

Avhandlingen diskuterar utifrån denna boplats hur de mesolitiska spåren ter sig i regionen och Smålands inland i stort. De ofta små begränsade fyndmaterialen och lämningarna som hittas här tyder snarare på tillfälliga vistelser och expeditioner än permanenta boplatser. Avhandlingen visar att även små mesolitiska material i inlandet har en stor kunskapspotential (Persson 2012).

Under 2011 och 2012 genomfördes ett större linjeprojekt i direkt anslutning till det aktuella exploateringsområdet. Projektet som kallades för Sydvästlänken innebar att en kraftledning drogs mellan Hallsberg i Örebro län och Hörby i Skåne län. Längs den ifrågasvarande sträckningen grävdes kraftledningen ner framförallt i den västra kanten av E4:an förutom vid Bergaåsen där den istället drogs genom Hallsjö några hundra meter öster om E4:an (Ternström 2011; Kronberg m fl 2014). Vid den inventering som utfördes i ledningssträckningen 2011 påträffades oregistrerade fornlämningar, kulturhistoriska bevakningsobjekt samt ett fåtal potentiella boplatser (Ternström 2011). De fasta fornlämningar som berördes inom en 50 meterzon i anslutning till det aktuella utbredningsområdet, utgjordes av sex registrerade fossila åkermarksområden (RAÄ Dörarp 106, 113, 116, 121, 127 samt RAÄ Kånna 45:1) och en eventuell grav (RAÄ Dörarp 113:1). De fossila åkermarksområdena bestod uteslutande av röjningsröseområden, varav ett urval röjningsrösen undersöktes och daterades. Inga sökschaktningar efter boplatser

lämningar eller pollenanalyser genomfördes dock. Dateringsbilden visade en tyngdpunkt till romersk järnålder och folkvandringstid, men även dateringar till yngre järnålder samt enstaka till historisk tid fanns (Kronberg m fl 2014). Inom sträckningen för Sydvästlänken men utanför det aktuella undersökningsområdet berördes även flera fornlämningar. I Berga socken undersöktes två boplatser (RAÄ Berga 342 och RAÄ Berga 341). Inom Berga 342 som låg ca 130 meter öster om E4:an fanns flinta samt senmesolitiska härdar. Ytterligare ca 100 meter åt öster vid RAÄ Berga 341 fanns härdar och kokgropar som daterades till äldre järnålder, samt en mellanneolitisk offergrop och möjliga mellanneolitiska hyddlämningar (Kronberg m fl 2014; Kronberg 2015). Vid Hallsjö undersöktes boplatser RAÄ Dörarp 133:1. På platsen framkom ett stort antal lämningar, såsom huskonstruktioner samt fynd av Östersjökeramik med en datering till sen vikingatid/tidig medeltid. Även lämningar och huskonstruktioner från tidig medeltid och tidigmodern tid påträffades (Billström 2015). I Hamneda socken (RAÄ Hamneda 338) påträffades ett välbevarat treskeppigt långhus från mellersta järnåldern (Kronberg 2015).

Strax söder om den aktuella vägsträckan genomfördes under 1990-talet ett flertal undersökningar i samband med breddningen av väg E4 förbi Hamneda (Skoglund m fl 1997; Lagerås 2000a). Undersökningarna där berörde en delvis liknande fornlämningsmiljö som inom det aktuella området, med röjningsröseområden uppe på moränhöjder och omkringliggande spridda moss- och torvmarker. Undersökningarna gav viktiga, grundläggande kunskaper omkring framförallt förhistorisk odling och bebyggelseutveckling. Exempelvis klargjordes en koppling mellan den fossila åkermarken och flera boplatser som låg inom dessa. Vid undersökningarna påträffades bland annat två treskeppiga hus, ett mesulahus samt ytterligare en mindre huskonstruktion framkom. Samtliga dessa fick järnåldersdateringar (Skoglund m fl 1997; Lagerås 2000a). Generellt vad det gäller odlingen i den södra

delen av Lagandalen har pollenanalyser visat att den påbörjades under neolitikum och fortsatte i området under bronsåldern. Spåren efter stenröjning och röjningsbränningar blir dock som mest omfattande under järnåldern då flertalet av de stora områdena med röjningsrösen verkar ha varit i bruk, vilket undersökningarna i Hamneda visade. Under sen vendeltid/tidig vikingatid skedde en omstrukturering och flera röjningsröseområden verkar ha övergetts (Lagerås 2000a:181).

Även om regionen präglas av gravfält är bara ett fåtal gravar undersökta i modern tid. Inför en omläggning av E4:an år 1980 undersöktes gravfältet RAÄ 62:1 (även 69:1) i Berga socken, strax nordväst om Lagan. Vid undersökningen påträffades bland annat fyra stensättningar. De två dateringar som genomfördes visade 195 f. Kr–235 f. Kr (Åhman 1983). Inom detta område ligger även ett område med fossil åkermark (RAÄ 276:2) där Smålands museum år 1989 och 1990 genomförde undersökningar. Undersökningen år 1989 berörde ett område strax norr om RAÄ 62:1, där ett gravliknande röse upptäcktes. Detta undersöktes och slutsatsen blev att det inte rörde sig om ett vanligt röjningsröse utan en fyndtom grav eller en annan form av rituell anläggning (Anberg 1989). Flera liknande anläggningar bedömdes finnas i området och år 1990 utfördes ytterligare en undersökning inom RAÄ 276:2. Vid denna undersökning grävdes 16 stenrösen samt en stensträng ut. Femton av dessa tolkades som röjningsrösen, i fyra av dessa rösen påträffades dock ett fyndmaterial som sammantaget bestod av keramik, en tvärpil av flinta, en bit slagg, slagg/bränd lera samt några bitar kvarts. Två anläggningar daterades till yngre bronsålder–förromersk järnålder (Nilsson 1991). Möjligen skulle några av de undersökta rösena ha tolkats annorlunda om de grävts idag. En av de 16 undersökta anläggningarna tolkades dock som en grav (RAÄ 69:1) och beskrivs som en närmast kvadratisk stensättning i vilken det hittades brända ben. Graven daterades till förromersk järnålder 450 f. Kr–250 e. Kr (aa: 17f).

I närområdet till det aktuella området genomfördes även inventeringar och utredningar inför dragningen av en vattenledning mellan Bergaåsen–Växjö, där bland annat delar av Dörarps socken berördes (Ulfhielm 1999; Högrell 1999, 2001a, 2001b). Undersökningar av fossila åkermarksområden och boplatser genomfördes därefter längs med vattenledningens sträcka. Bland annat undersöktes en neolitisk boplat, RAÄ Dörarp 191, vid Bergaåsen (Wallin 2005).

I Kronobergs län i stort är mesolitikum ofta dåligt representerat, men i anslutning till Bolmen/Lagan finns flera boplatser registrerade. Läget för flera av de påträffade boplatserna från denna period är dock inte alltid nära dagens vattendrag, utan en del av dem sammanfaller med en höjdnivå på omkring 150 möh. Orsaken till detta är oklar men förhållandet kan vara relaterat till Bolmens tidigare vattennivåer och tippning (Jönsson & Persson 2003:48; Kadefors 2006:39, Nylén & Jönsson 2010:8f). Vid undersökningarna i Hamneda undersöktes en tidigmesolitisk boplat, RAÄ Hamneda 67:1. I en svag sydslutning delvis omgiven av våtmark framkom här ett stort litiskt material (Knarrström 2000). Ett annat exempel är en undersökning som år 2001 genomfördes på Ågårdsberget i den nordöstra delen av Ljungby tätort. Där påträffades bland annat spår från en mesolitisk aktivitet i samband med 150 möh. Två boplatsslämningar daterades till 6240–6000 f. Kr respektive 5750–5370 f. Kr, och även ett litiskt material påträffades. Dessutom hittades spår från neolitikum och järnåldern vid undersökningen (Persson 2002a; Wennstedt Edvinger 2007).

Spår från bronsåldern finns i närområdet i form av bland annat gravhögar, stensättningar

och flera skålgropslokaler (de sistnämnda kan generellt kopplas till bronsålder/äldre järnålder). Den närmast liggande skålgropslokalen RAÄ 19:2 Dörarp socken, ligger ca 150 meter från väg E4 och består av ett 10-tal skålgropspar. Spår från bronsåldern finns även representerade genom boplat-sanläggningar. Bland annat undersöktes några boplatsslämningar strax nordväst om Ljungby, RAÄ Ljungby 60:1 som kunde dateras till den mellersta bronsåldern (Skoglund 1994; Hulting m fl 2006). Det fossila åkermarksområdet RAÄ 119:1 i Ljungby socken som ligger ca 40 meter från dagens E4 undersöktes vid en förundersökning 2003 och en slutundersökning 2004. Resultatet från undersökningarna påvisade en odling/stenröjning som påbörjades under bronsålder (ev senneolitikum) och upphörde någon gång efter perioden romersk järnålder/folkvandringstid (Granath 2003, 2004).

De arkeologiska undersökningar som har berört historisk tid är relativt få men som ovan nämnts påträffades tidigmedeltida bebyggelse vid Hallsjö (RAÄ Dörarp 133:1). Östersjökeramik har även påträffats vid bland annat Eka, Åby och Replösa (Emilsson 2014b). Boplatserna i Replösa har även undersökts vid en särskild undersökning under hösten 2015, där en välbevarad miljö med bland annat järnhantering från sannolikt tidig medeltid framträdde (Åstrand, in prep). Spåren till medeltiden kan även ses i regionen genom kyrkor med medeltida ursprung. I Hallsjö ligger i dag en ruin efter en kyrka som (RAÄ Dörarp 11:1) uppfördes på 1300-talet. Även kyrkorna i Dörarp, Kånna och Berga har ett medeltida ursprung (Klackenberg 1986, Krantz & Åhman 1991).

Syfte och ambitionsnivå

Syftet med utredningen är att klargöra fornlämningsstatus för de områden som pekats ut i den arkeologiska utredningen steg 1 (Emilsson 2014). Ambitionsnivån ska vara begränsad och i paritet med undersökningens syfte där rap-

porten avser att fungera som ett planeringsunderlag för Trafikverkets fortsatta arbete. Rapporten ska fungera som ett beslutsunderlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet.

Genomförande

För att arbeta inom Bergaåsens vattenskyddsområde krävs tillstånd av länsstyrelsen i Kronobergs län och samordning med Växjö kommun och flera miljöregler skall följas. Dessa regler och tillstånd inhämtades och följdes inom ramen för den aktuella undersökningen.

Sammantaget omfattade undersökningsobjekten en yta på strax över 10 hektar som undersöktes genom sökschaktning och rutgrävning. Undersökningen genomfördes i två arbetslag som gick med var sin traktorgrävare. Samtliga schakt handrensades översiktligt med fyllhammare och bitvis mer intensivt med skärslev. Vid rutgrävning och rensning sållades även ett urval av jordmassorna (fig. 3). Inom de lokaler/objekt som bedömdes kunna uppvisa arkeologiska kontexter från metalltid genomfördes en översiktlig metalldetektering. Samtliga schakt och upptagna ytor fylldes även igen inom den befintliga maskintiden. En enkel kartanalys har även genomförts för att förstå och tolka undersökningsområdena såväl som specifika lämningar inom några av objekten.

Fynd som bedömdes som viktiga för den antikvariska tolkningen togs tillvara och registrerades. Dessa förvaras i väntan på fyndfördelning i Museiarkeologi Sydosts lokaler i Växjö. Samtliga schakt och arkeologiska kontexter mättes in med RTK-GPS, i Sweref99 TM

Figur 3. Rutgrävning och sållning inom objekt 14. Foto mot nordöst.

och RH2000. Registrering och dokumentation gjordes i inventerings- och fältdokumentationssystem IDA (Instant Field Documentation & Availability) som är utvecklat tillsammans med Esri Sverige. Systemet bygger på ArcGis Online, en molntjänst, och innebär att den mesta dokumentationen sker direkt i fält in i en geodatabas med hjälp av en vanlig surfplatta. En fotodokumentation med digitalkamera genomfördes även på ett urval av de arkeologiska kontexterna.

Specifik metodik och genomförande inom varje objekt redovisas i det följande kapitlet, *Resultat*.

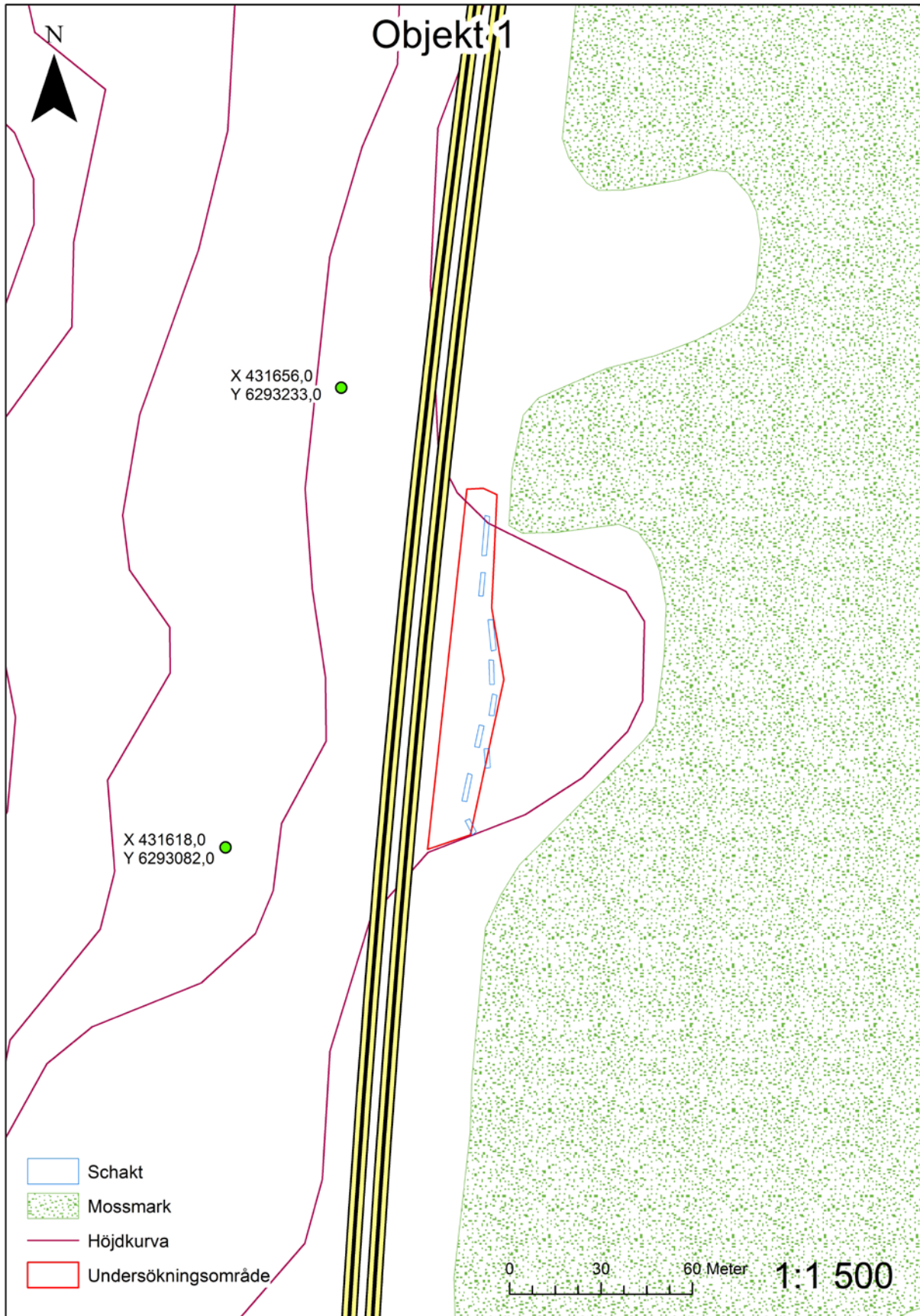
Resultat

Inom 8 av de 17 olika objekten/undersökningsområdena hittades en eller flera arkeologiska lämningar eller fynd (tab. 1). Dessa utgörs till största delen av boplatser/-boplatslämningar men även röjningsrösen och en stensättning. Ytterligare flera kulturhistoriska objekt fram-

kom som bedöms vara yngre än år 1850. I de resterande undersökningsområdena/objekten framkom inga arkeologiska lämningar och dessa föreslås ej heller att undersökas vidare. I tabellen nedan finns en sammanställning över samtliga objekt och undersökningsresultat.

Objekt	Socken	Lämningstyp	Status	Förslag på åtgärd
1	Kånna	Boplatsläge	Utgår	-
6	Ljungby	Boplats	Fast fornlämning	Förundersökning
7	Ljungby	Boplats	Fast fornlämning	Förundersökning
9	Ljungby	Kokgrop	Fast fornlämning	Förundersökning i samband med den fossila åkern RAÄ 120:1
11	Berga	Boplatsläge/hög	Utgår	-
12	Berga	Boplats	Fast fornlämning	Förundersökning
12	Berga	Röjningsrösen/ rösen	Fast fornlämning	Förundersökning
12	Berga	Stensättning	Fast fornlämning	Förundersökning i fall den påverkas av exploatering
14	Berga	Boplats 1	Fast fornlämning	Förundersökning
14	Berga	Boplats 2	Fast fornlämning	Förundersökning
14	Berga	Boplats 3	Fast fornlämning	Förundersökning
14	Berga	Stenmur	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd föreslås
14	Berga	Röjningsröse	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd föreslås
14	Berga	Väg	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd föreslås
15	Dörarp	Boplats	Fast fornlämning	Förundersökning
15	Dörarp	Nedgrävning	Fast fornlämning	Ingen åtgärd föreslås
16	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
17	Dörarp	Boplats	Fast fornlämning	Förundersökning
20	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
24	Dörarp	Fossil åker	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen åtgärd föreslås
24	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
29	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
30	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
31	Dörarp	Boplatsläge	Utgår	-
34	Dörarp	Boplats 1	Fast fornlämning	Förundersökning
34	Dörarp	Boplats 2	Fast fornlämning	Förundersökning

Tabell 1. Sammanställning av undersökningsresultatet

Figur 4. Objekt 1.

Objekt 1

Topografi och undersökningsområde

Objekt 1 ligger i Kånna socken inom fastigheterna Berghem 3:46 samt Berghem 1:14 (fig. 4). Undersökningsområdet omfattar en ca 1700 m² stor yta och består av en mindre höjd i anslutning till en mosse. Marklagren utgörs av sandig morän med enstaka större sten och vegetationen består av skogsmark som avverkades inför undersökningen. Höjdnivån är ca 157 möh.

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar

Inga tidigare kända fornlämningar ligger i direkt närhet till det aktuella objektet. Den fossila åkern RAÄ Kånna 65:1 ligger ca 350 meter åt nordväst och delundersöktes år 2012 i samband med Sydvästlänken, där två röjningsrösen daterades till mellan 250 – 600 e. Kr samt ett till 670 – 410 f. Kr (Kronberg m fl 2014)

Metod och genomförande

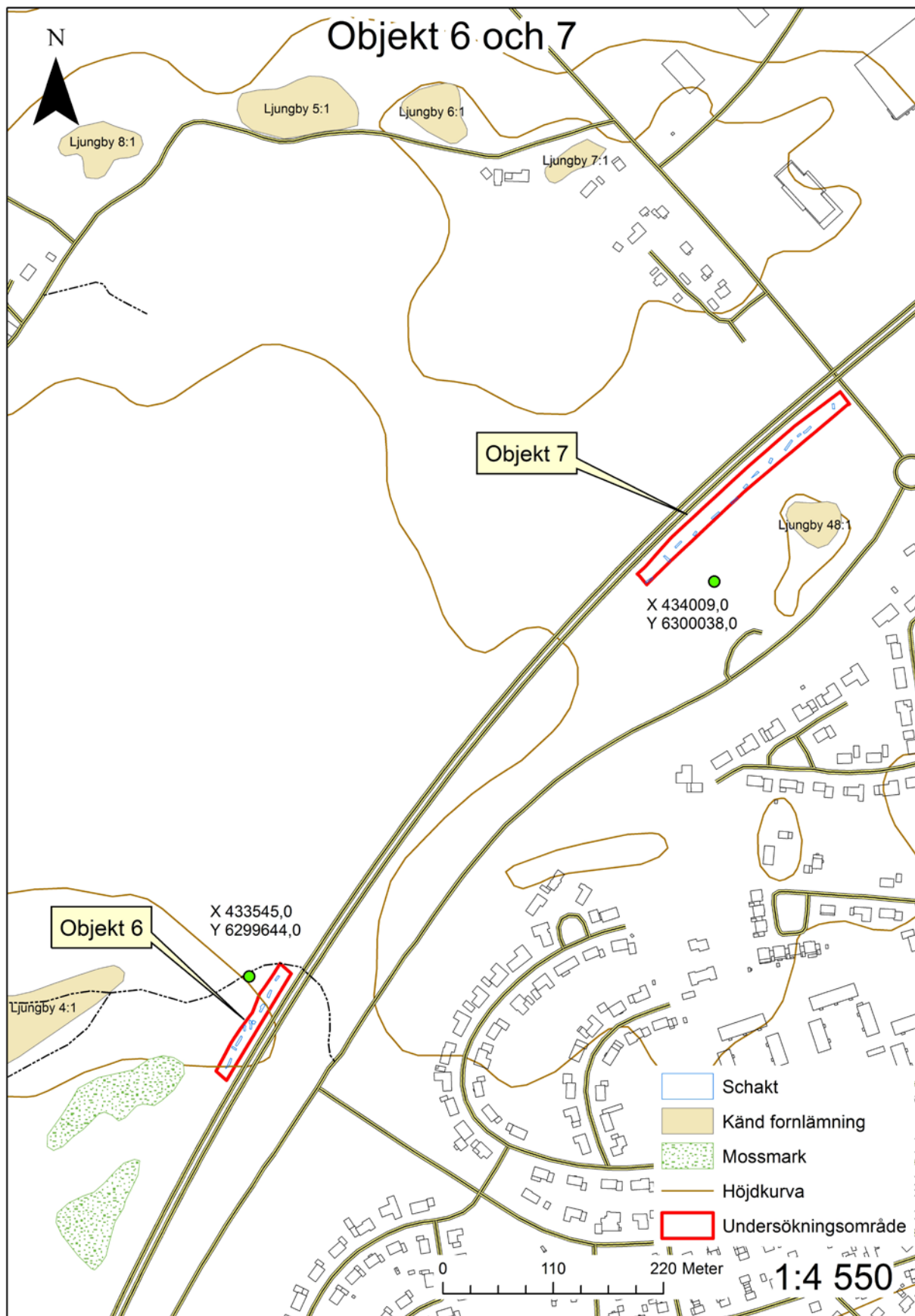
Undersökningen inom objekt 1 genomfördes med sökschakt samt rutgrävning för hand, se bilaga objekt 1. Totalt drogs tio schakt med en sammanlagd yta av ca 115 m² där samtliga av schakten grävdes ner i intervaller samt rensades översiktligt för hand. Sex 1x1 meter stora rutor grävdes även inom undersökningsområdet.

Resultat

Objekt 1 bedömdes inför undersökningen som ett gynnsamt boplatsläge utifrån sitt topografiska läge och sin relation till en mosse. Vid den genomförda utredningen hittades dock ej några arkeologiska lämningar eller fynd.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås.

Figur 5. Objekt 6 och 7.

Objekt 6

Topografi och undersökningsområde

Objekt 6 ligger i Ljungby socken inom fastigheterna Ljungby 7:10 samt 7:11 (fig. 5 och 6). Undersökningsområdet omfattar en ca 1 800 m² stor yta och utgörs av moränbunden mark med sandigare partier. Den norra delen är tämligen stenbunden och sluttar lätt nedåt åt norr. Höjdnivån varierar mellan ca 156–157 möh. Direkt i västra kanten av undersökningsområdet löper Sydvästlänken och dess skyddszon. Anledningen till att objektet valdes att utredas trots Sydvästlänken, beror på att det då inte genomfördes någon undersökning och att ytan mellan E4an och Sydvästlänken här är förhållandevis bred.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar

Objekt 6 ligger ca 130 meter öster om gravfältet RAÄ Ljungby 4:1 som består av ca 50 fornlämningar, främst resta stenar men även stensättningar, domarringar och skeppssättningar. I samband med skador efter stormen Gudrun genomfördes en efterundersökning av en mindre stensättning år 2007 inom detta gravfält. Vid undersökningen hittades ca 0,1 liter brända ben från en vuxen människa av oidentifierbart kön. En datering indikerade vendeltid/tidig vikingatid (Jonsson & Edvinger 2009).

Vid en enkel kartanalys mot geometrisk avmätning från år 1849 förefaller undersökningsområdet ligga som skogsmark och ingen

bebyggelse tangerar området. Samma resultat blir det vid en jämförelse med den ekonomiska kartan från 1950 (Kvänslov J133-5D0g52).

Metod och genomförande

Undersökningen inom objekt 6 genomfördes med sökschakt samt rutgrävning för hand, se bilaga. Totalt drogs tio schakt med en sammanlagd yta av ca 137 m². Samtliga av schakten grävdes ner i omgångar samt rensades för hand. För att noggrannare klargöra eventuell fyndförekomst grävdes även tre 1x1 meter stora rutor. En översiktlig metalldetektering genomfördes också.

Resultat

Vid den genomförda undersökningen påträffades spridda boplatsanläggningar som utgjordes av 4 härdar och 3 nedgrävningar, se bilaga. Inga föremålsfynd framkom dock. Härdarna hade en gråbrun till gråsvart sotig fyllning med enstaka kolfragment och ett fåtal skörbrända stenar, (fig. 7 och 8). Nedgrävningarna hade en något ljusare fyllning och tolkas som möjliga stolphål. I den södra delen av undersökningsområdet grävdes en ruta (2796) som eventuellt tangerade en nedgrävning eller kulturpåverkat lager, som var lätt sotig och med spridda kolfragment.

Figur 6. Objekt 6 inför undersökningen. Foto mot söder.

Figur 7. Härden 2719. Foto mot nordöst.

Figur 8. Härden 2774 samt nedgrävningen/stolphålet 2767. Foto mot sydöst.

Åtgärdsförslag

En förundersökning föreslås av den påträffade boplatsen. Boplatsen är dock ej avgränsad och lämningar kan även finnas utanför det tolkade boplatsoområdet, i det här fallet speciellt åt söder. Det går inte heller helt att utesluta att arkeologiska kontexter kan finnas bevarade på motsatta sidan av E4an då denna yta inte berördes vid den aktuella steg 2-utredningen. Området öster om E4an har dock inte ett lika

bra läge och uppvisar även enstaka markskador efter skogsmaskiner.

Den vetenskapliga potentialen på de funna lämningarna bedöms vara god där en eventuell koppling till det närliggande gravfältet är möjlig.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 9. Den bitvis upp till ca 1,7 meter tjocka vällen med upplagda massor vid Objekt 7. Foto mot söder.

Objekt 7

Topografi och undersökningsområde

Undersökningsområdet ligger inom fastigheterna Ljungby 7:127, 12:1 samt 13:29 i Ljungby socken och utgörs av tidigare skogsbevuxen mark som delavverkades/röjdes inför den aktuella utredningen. Markstratigrafin är komplex och bitvis ligger upp till ca 1,7 meter tjocka uppfyllningsmassor inom en stor del av undersökningsområdet (fig. 9). Dessa bestod av ett blandat material med bitvis inslag av stora stenar och mindre block. Sannolikt lades dessa massor upp i samband med byggandet av den nuvarande E4an. Under dessa massor fanns dock bevarade arkeologiska kontexter och bitvis även en vad som tolkas som en äldre markhorisont. I några av schakten saknades dock dessa och det går inte att utesluta att området tidigare blivit delvis schaktat.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar

Objekt 7 ligger inom en rik fornlämningsmiljö som kantas av flera gravfält. (fig. 5). Endast ca 40 meter öster om undersökningsområdet ligger gravfältet RAÄ Ljungby 48:1, som består av 10 synliga gravhögar. Gravfältet ligger på en mindre höjd och är ej undersökt, men bör vara från yngre järnålder. Flera av högarna uppvisar skador efter att sannolikt ha fungerat som grustag. Ca 350 – 400 meter åt väster ligger flera mindre gravfält med resta stenar och gravhögar (RAÄ Ljungby 7:1, 6:1 m fl).

I anslutning till den norra delen av objektet fanns kulturväxter som vittnade om tidigare bebyggelse. Detta bekräftades av den ekonomiska kartan från 1950 (Kvänslov J133-5D0g52) som visar att i den norra delen av undersökningsområdet har en åker legat och att ett torp har legat direkt öster därom. På kartan över geometrisk avmätning från år 1849 finns det dock ingen åker utsatt på den aktuella ytan.

Metod och genomförande

Objektet omfattar ca 4400 m² och 13 schakt motsvarande ca 170 m² grävdes, se bilaga objekt 7. Samtliga schaktbottnar handrensades. Söschaktningen komplicerades av de bitvis tjocka jord- och stenmassorna och i ett av schakten nåddes inte botten på grund av stora stenblock som inte gick att flytta med grävmaskinen. En metalldetektering genomfördes även i samband med anläggningarna.

Resultat

Vid undersökningen konstaterades att det fanns boplatzlämningar inom ett ca 205 x 17 meter stort område. Inom denna yta hittades 8 anläggningar samt flera oklara kontexter som utgick. Anläggningarna som framkom var ofta kompakta i fyllningen vilken bör kunna härledas till den överliggande jordvallen som pressat ihop dem, (fig. 10). Flera av de påträffade mörkfärgningarna var därför svårtol-

Figur 10. Närmast i bild är 2451 som tolkades som en osäker nedgrävning. Fyllningen bestod av mycket kompakt mörk gråbrun silt, med spår av kol. Foto mot norr.

Figur 11. Kokgropen/härden 2354 i den norra delen av Objekt 7 som med sitt stora inslag av skörbränd/skärvig sten utgjorde den tydligaste lämningen. Foto mot sydväst.

kade. Möjligen kan även delar av området ha avbanats. Anläggningarna var som tydligast i den norra delen där bland annat en välbevarad kokgrop/härd framkom (A2354) (fig. 11).

Många spår efter vad som tolkades som stenylyft fanns även inom hela området. De tjocka upplagda massorna som täckte boplatsen gjorde det bitvis svårt att tolka såväl stratigrafi som lämningarna i och med att de hade blivit kompakterade. Inom delar av området föreföll det även som att en avbaning av den ursprungliga marknivån kan ha genomförts, vilket ytterligare komplicerade tolkningarna av flera av de funna kontexterna. I många av schakten fanns dock en bevarad horisont med matjord från vad

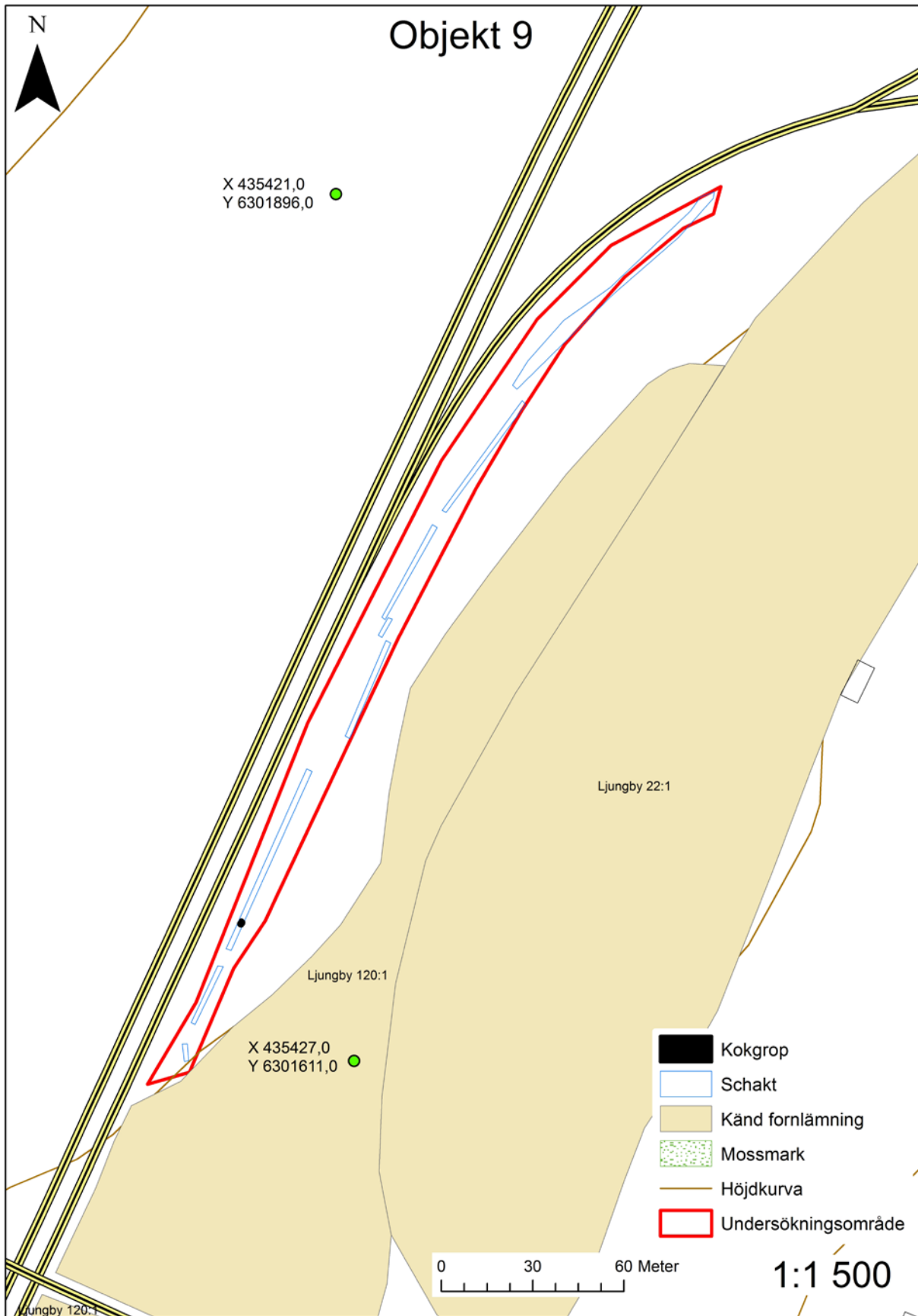
som tolkas vara den ursprungliga marknivån.

Inga fynd framkom vid undersökningen.

Åtgärdsförslag

En vidare förundersökning föreslås. Lämningarna bedöms trots de svårbedömda omständigheterna ha en god vetenskaplig potential genom bland annat deras läge och närhet till flera gravfält.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 12. Objekt 9.

Objekt 9

Topografi och undersökningsområde

Undersökningsområdet utgörs av öppen och lätt åt söder sluttande mark på en höjdnivå av ca 154 – 152 möh där området ligger som högst topografiskt i söder. I den norra delen växte spridda enstaka björkar och i den centrala delen ett tätare parti med ungskog som avverkades inför den aktuella utredningen. Objektet ligger i Ljungby socken och inom fastigheterna Eka 3:6 och Eka 3:18. Marken är bitvis mycket kraftigt stenbunden och torvrik jord indikerar att området en gång i tiden varit försumpad, (fig. 14).

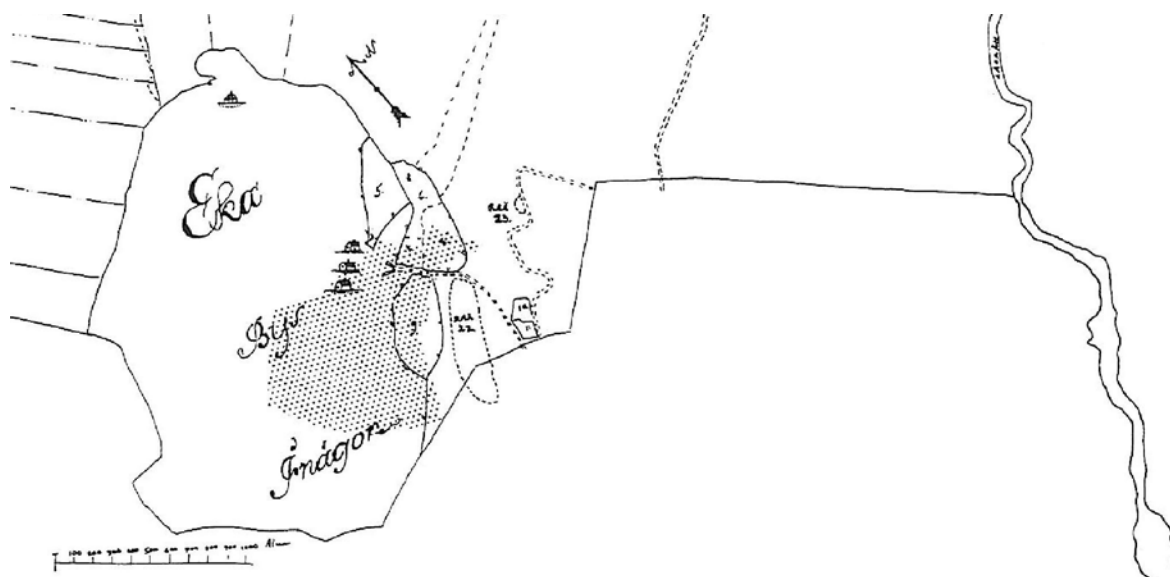
Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar

Till den södra och mellersta delen av objekt 9 ansluter den fossila åkermarken RAÄ Ljungby 120:1 som består av minst 100 röjningsrösen inom ett ca 600 x 20-100 meter stort område som delas tvärsöver av en sentida väg. Ca 30 – 40 meter öster om undersökningsområdet ligger även det stora Eka-gravfältet, RAÄ Ljungby 22:1 inom ett närmare 4 hektar stort område. Gravfältet ligger på en naturlig höjdstreckning och blickar ner mot Objekt 9. Gravfältet består av 78 högar samt en handfull stensättningar, inga undersökningar är gjorda inom gravfältet men bör generellt dateras till yngre järnålder.

Eka by som har gett namn åt gravfältet ligger ca 250 – 400 meter nordväst om det aktuella utredningsområdet. De äldsta ned-

teckningarna över Eka återfinns i jordeboken över Sunnerbo härad från år 1538 (Salminen 1993). Objekt 9 ligger inom utmarken till Eka by på storskifteskartan från 1798 och på den ekonomiska kartan från 1950 är undersökningsområdet skogsbeklätt, (fig. 13). (Eka nr 1-2 Storskifte på utmark/utägor 1798; Ljungby J133-5D0h52 Ekonomiska kartan 1950)

Mellan ca 200 – 250 meter åt väst/nordväst ligger boplatsen RAÄ 60:1 samt Eka bytomt/gårdstomt RAÄ 106:1. Boplatsen RAÄ 60:1 hittades vid en utredning 1993 och förundersöktes år 1994 (Salminen 1993; Skoglund 1994). Vid dessa undersökningar hittades flera nedgrävningar/stolphål, varav två daterades till mellersta bronsåldern. Inom by-/gårdstomten RAÄ 106:1 har förutom boplatsanläggningar även bland annat en skärva Östersjökeramik hittats. Vid en slutundersökning inom RAÄ 60:1 år 2006 påträffades ett stolphål och sju härdar (Bengtsson & Hulting Lindgren 2006). Ca 500 meter sydväst om objekt 9 låg den fossila åkern RAÄ 119:1 som undersöktes vid en förundersökning 2003 och en slutundersökning 2004 och nu ligger som industritomt. Resultatet från undersökningarna påvisade en odling/stenröjning som påbörjades under bronsålder (ev senneolitikum) och upphörde någon gång efter perioden romersk järnålder/folkvandringstid (Granath 2003, 2004). Strax öster om Eka gravfält genomfördes år 2007 en utredning. Inga arkeologiska lämningar påträffades dock (Åstrand 2007).

Figur 13. Den äldsta skifteskartan över Eka bys utmarker från år 1798, med gravfälten RAÄ 22:1 samt RAÄ 23:1 utmarkerade (Salminen 1993). Det inprickade området motsvarar undersökningsområdet som berördes 1993. Det aktuella Objekt 9 ligger direkt väster om utredningsområdet som berördes 1993 och i kanten av vad som benämns som kort och gott som "Hagen" på skifteskartan.

Metod och genomförande

Objektet omfattar ca 4200 m² och totalt 8 schakt drogs längs med utredningsområdet. Den smala bredden av arbetsområdet gjorde att schakten täckte upp större delen av objektet. Schakt motsvarande ca 670 m² togs upp, se bilaga Objekt 9. Schaktningen var tidskrävd på grund av den bitvis påtagligt stembundna marken.

Resultat

I samband med den genomförda utredningen hittades en större kokgrop (fig. 15). Då anläggningen var svårtolkad i ytan valdes det att undersöka en mindre del av den för att kunna bedöma fornlämningsstatus. Den del av kokgropen som låg inom schaktet var ca 1,8 x 1,5 meter och avtecknade sig som en rund mörkfärgning. Vid delundersökningen framkom tätt packade stenar som delvis var eldpåver-

kade och låg i sotig jord med inslag av större kolbitar.

Åtgärdsförslag

Kokgropens läge i relation till den fossila åkern RAÄ 120:1 som ligger ca 20 meter åt öster indikerar att fler boplatslämningar kan ligga inom denna. Utifrån detta föreslås att en eventuell kommande förundersökning av den fossila åkern med sökschaktning efter eventuella boplatslämningar även inkluderar en undersökning av den aktuella kokgropen och området närmast den. Vad det gäller den fossila åkern RAÄ 120:1 är dess läge i relation till det stora Eka gravfältet intressant, och det går inte att utesluta att det även finns gravar bland röjningsrösena.

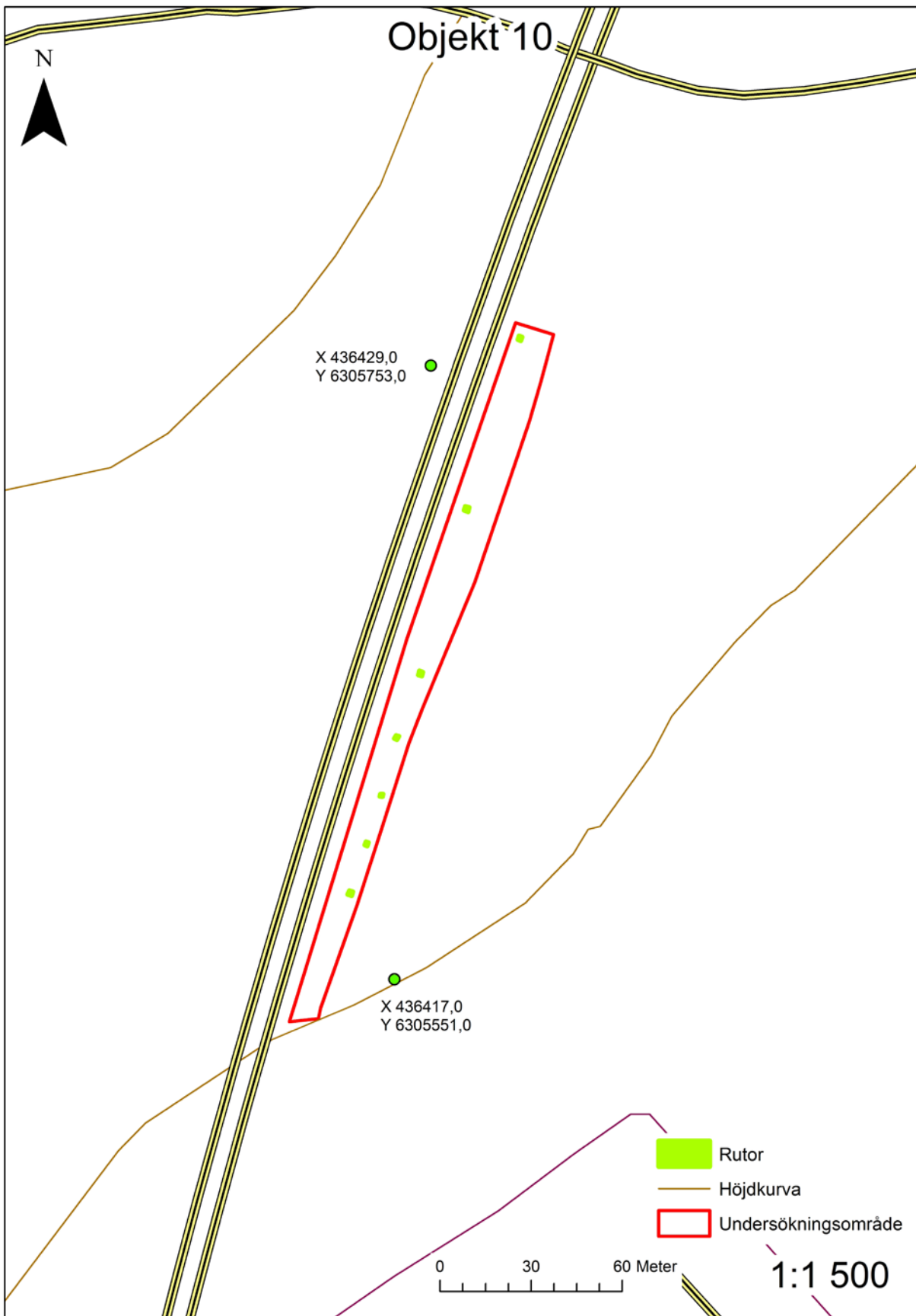
Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 14. Den stenbundna marken inom Objekt 9 vid schaktning. Foto mot norr.

Figur 15. Kokgropen 2576. Foto mot norr.

Figur 16. Objekt 10.

Objekt 10

Topografi och undersökningsområde

Objekt 10 utgörs av ett skogsbeväxt flackt höjdläge som ligger invid den västra sidan av E4an på en höjdnivå av ca 150 möh. Marken består av ett övre lager med brun silt som var kraftigt stenbundet och där under ljusare silt och periodvis torvblandad jord. Den lägre liggande marken runt omkring Objekt 10 var blöt och bitvis av kärrkaraktär. Objektet ligger i Berga socken och inom fastigheten Össlöv 3:14 (fig. 16).

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar

Inga tidigare kända fornlämningar finns i anslutning till undersökningsområdet och de närmast registrerade återfinns ca 1 km från Objekt 10.

Metod och genomförande

Inom undersökningsområdet grävdes totalt 7 rutor för hand, rutorna var mellan ca 0,5 x 0,5

till 1x1 meter stora och grävdes till ett djup mellan ca 0,25 - 0,50 meter. Rutorna placerades spridda inom området på lägen som bedömdes som gynnsamma och materialet sållades, se bilaga Objekt 10.

Resultat

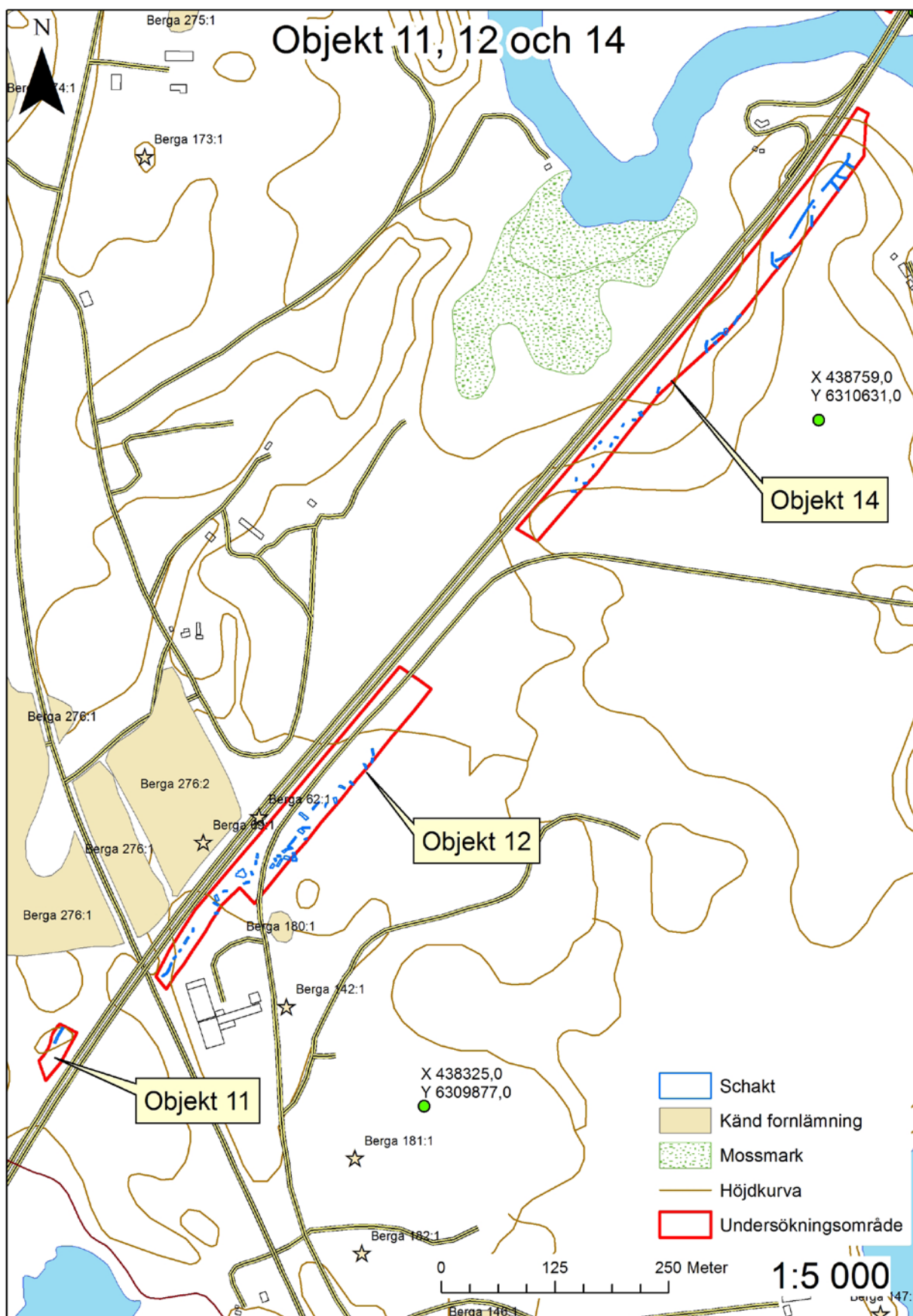
Undersökningsområdet bedömdes som ett potentiellt boplatsläge utifrån sin topografi och läge, omkring 150 möh. Vid undersökningen kunde det konstateras att höjdläget bestod av uppfyllda massor och att den naturliga nivån utgjordes av vad som sannolikt varit en tidigare våtmark. Inga fynd eller anläggningar påträffades.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås inom Objekt 10.

Figur 17. Objekt 10. Foto mot söder.

Figur I8. Objekt 11, 12 och 14.

Objekt 11

Topografi och undersökningsområde

Objekt 11 ligger uppe på ett höjdläge, strax norr om Lagans golfbana och mellan Sydvästlänken i väster och E4an i öster. Sydvästlänken drogs här något längre från E4an på grund av den vägbro som ligger strax söder om Objekt 12 vilket gjorde att ytan bedömdes tillräckligt stor för att vara meningsfull att undersökas. Detta samtidigt som att ingen undersökning gjordes här i samband med Sydvästlänken år 2012. I den södra delen av undersökningsområdet fanns inför undersökningen en misstänkt hög med oklar fornlämningsstatus. I den norra delen av undersökningsområdet reser sig terrängen uppåt och marken övergår i siltig morän. I den södra delen av objektet bestod marken av omrörda jordlager. Objektet ligger i Berga socken och inom fastigheterna Berga 1:15 och Hulan 1:23 (fig. 18).

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

I närområdet ligger flera fornlämningar där de närmaste utgörs av boplatsen RAÄ 184:1 samt den fossila åkern RAÄ Berga 276:1. Den fossila åkern RAÄ Berga 276:1-2 ligger ca 100 meter åt nordväst. Boplatsen RAÄ 184:1 som ligger ca 120 meter söder om undersökningsområdet upptäcktes i samband med en steg 1-utredning år 1999 och en efterföljande steg 2-utredning samma år. Inom boplatsen hittades fyra flintor samt en härd (Nylén 1999a, 1999b).

Metod och genomförande

Strax innan undersökning påbörjades meddelade Ljungby kommun att det hade funnits en kommunal deponi inom delar av området för Objekt 11, vilket ändrade förutsättningarna för undersökningen. De norra delarna av undersökningsområdet tolkades dock som orörda. Schaktet som drogs placerades i en norr-sydlig sträckning från den lägre södra delen där deponin låg, upp över höjdläget i den norra. Schaktet var ca 20 x 1,5 meter stort och upp till 0,4 meter djupt och handrensades, se bilaga objekt 11.

Resultat

I det schakt som drogs visade sig ca 5 meter av den södra delen uppvisa omrörda jordmassor sannolikt kopplat till deponin även om inga sopor hittades vid schaktningen.

Den hög som möjligen misstänktes kunna vara en grav, kunde således snabbt avfärdas. Den norra delen av objektet hade inte påverkats av den kommunala depån och bestod av orörd siltig morän. Inga arkeologiska lämningar eller kontexter framkom dock.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås inom Objekt 11.

Objekt 12

Topografi och undersökningsområde

Objekt 12 ligger i anslutning till Vittaryds pallfabrik på den östra sidan av väg E4 och omfattar ca 16 000 m², i den västra delen delar löper en grusväg. Topografiskt utgörs området av två höjdlägen i den sydvästra delen av objektet samt en höjdrygg i den östra delen (fig. 18). Mellan de båda höjdlägen i den sydvästra delen av objektet, närmast Vittaryds pallfabrik, finns ett lägre och flackt markområde som delvis förefaller blivit maskinellt utjämnat. Bitvis finns det här sterilt morängrus direkt under en tunn grässvål.

Höjdläget i den östra delen av objektet har en brant kant mot väster och E4an, som delvis tolkas som maskinellt påverkad. Direkt nedanför löper en grusväg där marken även är nerschaktad. Längst i norr övergår objekt 12 i en kraftig slänt som löper ner i ett lågt liggande markområde med vattensjuk mark. Denna del längst i norr tolkades uppvisa låg potential och valdes att inte undersökas. Objekt 12 ligger i Berga socken och inom fastigheterna Hulan 1:23, 1:36, 1:66, 5:2, 4:1. Höjdnivån varierar mellan ca 149 – 161 möh.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Fornlämningsmiljön i närområdet är rik där gravfältet RAÄ Berga 180:1 ligger ca 25 – 30 meter åt sydöst. Det består enligt FMIS av fyra

gravhögar mellan 7 – 21 m i diameter samt mellan 0,2–1,4 meter höga. Vid det aktuella undersökningstillfället föreföll de dock ligga dolda under ris.

Den fossila åkern RAÄ 276 undersöktes delvis under år 1989 och 1990. Den ligger ca 30 meter åt väster direkt på den andra sidan av väg E4. Bland annat undersöktes då 15 röjningsrösen, varav två daterades till yngre bronsålder-förromersk järnålder. Även ett fyndmaterial bestående av keramik, en tvärpil av flinta, en bit slagg, slagg/bränd lera samt några bitar kvarts hittades (Nilsson 1991). En av de undersökta anläggningarna tolkades som en grav (RAÄ 69:1) och beskrivs som en kvadratisk stensättning med sten i två lager i vilken det hittades brända ben. Graven daterades till förromersk järnålder 450 f. Kr–250 e. Kr (fig. 19), (aa: 17f).

Gravfältet Berga 62:1 låg i dagens sträckning för E4an direkt väster/nordväst om objekt 12 och undersöktes år 1980 inför vägbygget (Åhman 1983). Detta bestod av fyra stensättningar, två runda och två kvadratiska som låg utspridda på moränkullar inom ett 110 x 60 meter stort område. En mindre ansamling brända ben hittades även utan tillhörande stensättning. Två kolprov tog som daterades till ca 195 respektive 235 f. Kr. Det exakta utbredningen av gravfältet är dock osäkert och det är endast markerat med en punkt i fornminnesregistret (FMIS).

Figur 19. Stensättningen RAÄ 69:1, av samma karaktär som A1704. Den centralt streckade inringningen markerar läget för de funna brända benen (Nilsson 1991).

Metod och genomförande

Totalt genomfördes en schaktning som motsvarade ca 480 m², där samtliga schakt handrensades översiktligt. Inom en 65 m² stor yta runt omkring rösen/röjningsrösen A2228, 2236 och 2246, genomfördes en avtorvning till största del för hand. En avtorvning för hand genomfördes även av en kvadratisk stensättning (1704) som hittades i kanten av undersökningsområdet.

Uppe på höjden i den östra delen av undersökningsområdet handgrävdes och sållades totalt sex rutor som var mellan ca 0,5 – 1 meter stora. Här genomfördes även en noggrann inventering och sondering för att försöka klargöra att inga ytterligare stensättningar fanns i de ytor som inte schaktades. Delar av området metalldetekterades översiktligt.

Figur 20. Härden AI587. Foto mot nordväst.

Figur 21. F1507. Håleggad och slipad yxa i bergart.

Resultat

I den södra delen av Objekt 12 framkom ett boplatssområde med totalt fyra anläggningar som utgjordes av en härd och tre nedgrävningar (fig. 20; bilaga Objekt 12). Anläggningarna hade alla en brun till svart sotig fyllning av silt. I den södra delen av detta boplatssområde framkom även en håleggad yxa (F1507), ca 13 cm lång och 175 g tung (fig. 21). Yxan hittades som ett lösfynd vid schaktningen och kan inte kopplas till någon anläggning. Området där yxan hit-

tades uppfattades även som att det blivit utjämnat och yxan kan blivit förflyttad. I den norra delen av boplatssområdet där härden och tre av nedgrävningarna framkom fick man inte detta intryck.

Strax norr om boplatsen fanns tre rösen uppe på ett höjdrön (2228, 2236 och 2246) som tolkas som röjningsrösen eller möjliga stensättningar som skadats, (fig. 22). De bildar inte några tydliga strukturer med kantkedjor och bestod av ett blandat stenmaterial med in-

Figur 22. Anläggningarna 2228, 2236 och 2246. Foto mot norr.

Figur 23. Den kvadratiska stensättningen, 1704. Foto mot öster.

slag av skärvig sten. Anläggningen 2228 är oval till rund form och utgörs av 0,55–0,13 meter stora stenar, där en del ligger löst uppe i förnan medan andra ligger fasta i marken. A2236 har ett homogent stenmaterial mellan ca 0,10 – 0,25 meter i storlek med en rundad kant i öster och en närmast rak kant i väster som möjligen kan indikera en störning. Stenen går upp som en vall i mitten på röset men ligger förhållandevis packad. A2246 bestod av ett blandat stenmaterial mellan ca 0,1-0,5 meter i storlek som låg i en närmast vall/strängsliknande formation. Den övre delen av stenmaterialet var löst liggande och bestod av något större sten än i övriga rösen. Ingen av de tre anläggningarna togs fram i sin helhet och A2236/A2446 fortsatte längre åt norr.

Utifrån närheten till gravfältet Berga 62:1, dess inprickning på FMIS och hur det beskrivs att stensättningarna låg på små höjder, misstänks det att de aktuella tre rösen möjligen kan utgöra rester från en av de gravar som då undersöktes. I den skiss/situationsplan över gravarna som finns i rapporten från 1983 förefaller en stensättning kallad A3 ligga i ungefär samma område som de aktuella lämningarna. Stensättningen A3 var ca 7 meter i diameter och 0,3 meter hög (Åhman 1983). Detta går dock inte helt att avgöra utifrån beskrivningarna och ritningen i rapporten, om det kan röra sig om denna som vi nu ser rester av. Om de skulle utgöra rester av stensättningen A3 bör de således vara delar av denna som inte undersöktes. Ingen redogörelse för exakt undersökningsmetodik eller för hur stor del av stensättningen som undersöktes finns i rapporten från 1983.

I samband med schaktningen upptäcktes även en flack närmast kvadratisk stensättning (1704), ca 3x2,8 meter stor, som var helt dold under förnan (fig. 23). Denna låg ca 1,5 meter

utanför det aktuella utredningsområdet och bestod av ett homogent stenmaterial mellan ca 0,20 – 0,12 meter i storlek som låg packat i vad som föreföll vara ett till två lager sten. Stensättningen avtorvades för hand och den södra, västra och delar av den norra och östra kanten togs fram. Stensättningens storlek och utformning påminner till stor del om stensättningen RAÄ 69:1 som undersöktes år 1990 såväl som de som fanns inom RAÄ 62:1.

Åtgärdsförslag

Boplatsen som låg i den södra delen av objektet föreslås för vidare förundersökning. Denna är dock ej avgränsad och arkeologiska kontexter kan även finnas utanför det markerade området. Anläggningarnas relation till den fornlämningsrika miljön i övrigt bedöms vara av viktig att klargöra. I samband med undersökningarna inom den fossila åkern RAÄ 276 hittades bland annat keramik i vad som tolkades vara röjningsrösen. Denna bör komma från en närliggande boplats.

De tre rösen A2228, 2236 och 2246 föreslås även att förundersökas för att klargöra om de utgör röjningsrösen eller skadade stensättningar. De kan utgöra rester av stensättning A3 som undersöktes 1980, då det förefaller vara delar av denna som inte undersöktes.

Vad det gäller den kvadratiske stensättningen, A1704, som ligger ca 1,5 meter utanför undersökningsområdet, föreslås det att det upprättas en skyddszon och att denna tydligt hägnas in så att den inte skadas vid en exploatering. Om den riskerar att påverkas bör den undersökas.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Objekt 14

Topografi och undersökningsområde

Objekt 14 består av ett närmare 18 000 m² stort område som ligger i Berga socken och inom fastigheterna Domaryd 8:1 och Berga 1:2. Undersökningsområdet ligger längs med Bergaåsens växlande topografi. Området längst i söder ligger i direkt anslutning till ett grustag som delvis förefaller ha påverkat delar av utredningsytan, här finns även svackor som närmast påminner om dödishålor och låga plana ytor. Strax norr om boplatssområde 2 (fig. 18; bilaga Objekt 14), stiger området uppåt på ett förhållandevis plant höjdläge som löper i ca 250 meter innan den sluttar ner mot en åkeryta precis innan Lagan. Inom den norra delen av undersökningsområdet växer förhållandevis gles blandskog, som längre i söder övergår i mer tätväxande björk. Längst i söder växte även ungtall som avverkades inför den aktuella undersökningen. Höjdnivån varierar mellan ca 144 – 156 möh, där läget för boplatssområde 2 utgör den lägsta nivån och den plana höjden i norr den högsta nivån.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Trots att vi i dag tolkar platsen som ett gynnsamt höjdläge i anslutning till Lagan fanns inför undersökningen inga registrerade fornlämningar där. Vid fältbesök på platsen vid utredningen som genomfördes år 2014 hittades dock ett ensamliggande gravröse (A3881) som nu mättes in och registrerades till FMIS. Röset

ligger ca 100 meter öster om objekt 14 och är ca 12 x 7 meter samt 0,5 meter högt. Det består av ett homogent stenmaterial mellan 0,10–0,25 meter i storlek med ett inslag av enstaka skärviga stenar. Centralt över röset finns omfattande körskador efter motorcross.

Ytan direkt norr om Objekt 14 utgörs av en åkeryta som ligger invid ån Lagan. Vid fältbesöket vid steg 1 utredningen år 2014 var en åker uppgrävd kopplat till Sydväst-länken. Det är dock oklart om någon undersökning gjordes där. På den andra sidan av Lagan i Sydväst-länkens sträckning hittades den senmesolitiska boplatssan RAÄ Berga 342.

Metod och genomförande

Undersökningen genomfördes med sökschaktning med maskin samt handgrävning och sållning av rutor. I den norra delen av Objekt 14 var dock den schaktning som genomfördes något ytlig i förhållande till matjordsstratigrafin, vilket visade sig när ett fyndmaterial framkom i en ruta någon decimeter djupare än vad som schaktades. Det bedömdes att det var bättre att undvika att skada lämningarna vid schaktningen och därför fördjupades inte schakten i den norra delen.

Resultat

Inom undersökningsområdet framkom tre boplatssområden (benämnda 1-3) som bedöms som fasta fornlämningar samt ett röjningsröse,

Figur 24. Boplatsområde 1 som ligger nere i en sänka. Foto mot norr.

stenmur och en färdväg som bedöms vara yngre än år 1850.

Boplatsområde 1: I den södra delen av området framkom vid schaktning (S1837) nere i en svacka/dödishåla en stenpackning med ett underliggande kulturlager som innehöll ett flintavslag (1841). Avslaget och kulturlagret låg ca 0,27 meter under markytan. Boplatsen avgränsas grovt till denna dödishåla, ca 30 x 18 meter stor, men det går inte utesluta att spår kan finnas utanför denna (fig. 24). Dock var delar av de omgivande ytorna skadade, sannolikt relaterat till grustaget.

Boplatsområde 2: I den mellersta delen av undersökningsområdet framkom det vid schaktning ett mikrospån (1895). Det upptäcktes inom en lågt liggande förhållandevis flack yta, där topografin kraftigt reser sig såväl i norr som i söder (fig. 25 och 26). I den södra delen fanns även en kortare stenmur (1975). Vid läget för det funna mikrospånet grävdes ytterligare rutor för att säkerställa boplatsens potential. I botten på en av rutorna framkom då vad som tolkas som en osäker nedgrävning (3890). De övriga rutorna var tomma.

Boplatsområde 3: Strax norr om färdvägen framkom i en handgrävd ruta totalt tre avslag i flinta och ett bränt ben (1792). Två av avslagen var även tydligt eldpåverkade. Ytterligare en ruta grävdes några meter öster om denna, men inga fynd framkom. Den schaktning som genomfördes i direkt anslutning till denna visade sig dock vara stratigrafiskt för grund i relation till var fynden hittades, vilket innebär att boplatsens avgränsning, speciellt åt söder, är osäker (fig. 27). Norr om det föreslagna boplatsområdet grävdes flera rutor som sållades och visade sig vara fyndtomma.

Röjningsröse: Uppe på det stora flacka höjdpartiet påträffades vid schaktning botten på ett röjningsröse (1948) samt direkt i anslutning till detta ett upplagt röjningsröse som liknade en vall (1966). Dessa båda tolkas som att de tidigare utgjort ett och samma röjningsröse, men att det lagts ihop och delvis tagits bort. Tvärsöver röjningsrösebotten (1948) ligger även en motorcrossbana. De historiska kartorna visar att området under perioden för skrifterna inte brukades som åker (07-BER-166), På den ekonomiska kartan från 1950 (Berga J133-

Figur 25. Boplatsområde 2 som framkom på en förhållandevis plan yta mellan två höjdlägen. Foto mot söder.

Figur 26. Mikrospån (1895).

5D2h52) ligger en åkeryta samt en mindre väg uppe på det plana höjdläget i norra halvan av objektet.

Färdväg: I den centralt norra delen av objekt 14 uppe på det flacka höjdpartiet fanns vad som tolkas som en färdväg. Denna kunde följas i två schakt som visar att den hade en öst-västlig riktning och att den svängde av något åt söder. Den bestod av en delvis bevarad stensättning med 0,10–0,15 meter stora stenar och var minst ca 1,4 meter bred. Vägen sammanfaller med en led som är utmarkerad på 1950-talsekonomen men inte på skifteskartorna. Vägen har gått fram till den åkeryta som ligger i anslutning. Inga vägsträckningar finns på skifteskartorna som sammanfaller med denna. Utifrån detta bedöms det som att färdvägen är yngre än år 1850.

Åtgärdsförslag

De tre boplatsområdena föreslås att förundersökas. De fynd som framkom bedöms vara adekvata för att platserna ska ha en god vetenskaplig potential. Stenåldersboplatser i lä-

Figur 27. Boplatsområde 3 som ligger uppe på en plan höjd. Foto mot söder.

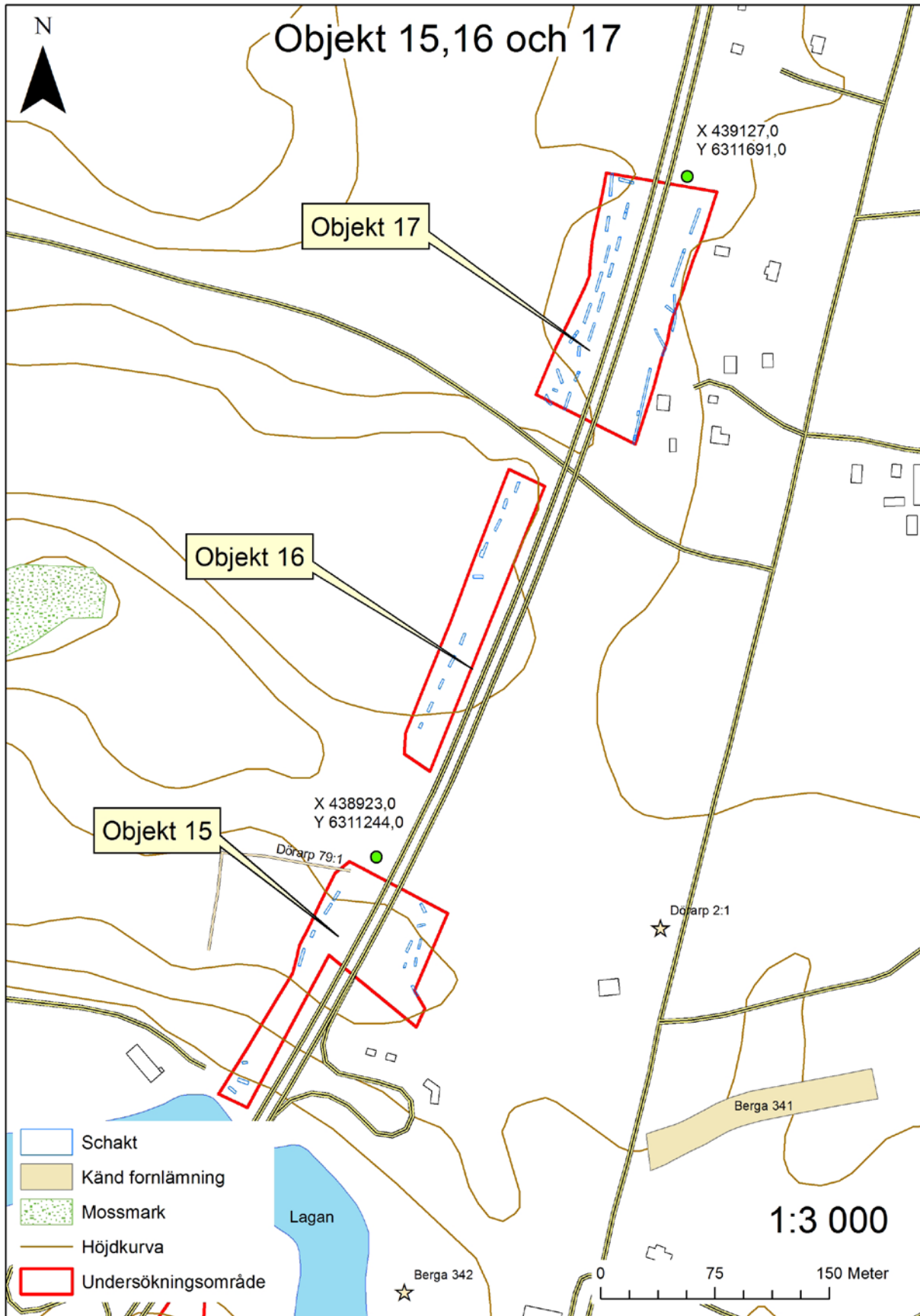
net, speciellt från mesolitikum, uppvisar ofta ett begränsat fyndmaterial som inte går att jämföra med kustlandskapens boplatser med deras ofta omfattande flintmaterial. Kunskapspotentialen är ändå stor vilket inte minst visas av RAÄ 71 i Markaryd som vid utredningen uppvisade två flintavslag, men vid de efterföljande undersökningarna visade sig dölja bland annat två hyddor och resultera i en avhandling (Persson 2012).

Den markerade utbredningen av boplatserna, speciellt boplatsområde 3, avgränsar ej fornlämningarna och ett förundersökningsområde bör omfatta en större yta. Vad det gäller specifikt boplatsområde 3 bedöms området

topografiskt gynnsamt ytterligare ca 40-50 meter söder om den aktuella begränsningen.

Det påträffade röjningsröset föreslås ej att undersökas då detta bedöms vara en övrig kulturhistorisk lämning som är yngre än år 1850. Den stensatta vägen följer en utsatt mindre vägsträckning som enbart finns med senare kartor. Utifrån detta föreslås denna ej preliminärt omfattas av vidare undersökningar. Vägens läge gör dock att den hamnar inom ett område som bör förundersökas extensivt kopplat till boplatsområde 3.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 28. Objekt 15, 16 och 17.

Objekt 15

Topografi och undersökningsområde

Objekt 15 omfattar ett ca 7400 m² stort undersökningsområde med ytor direkt norr om ån Lagan och på båda sidor av E4an. På den östra sidan finns sedan tidigare en exploatering med en rastplats. Området består i övrigt av en svagt kuperad del av Bergaåsen på en höjdnivå av ca 155 – 157 möh (fig. 28).

På den västra sidan av objekt 15 finns till skillnad från den östra, ett plant markområde närmast ån Lagan. Det ligger på en höjdnivå av ca 144,5–146 möh och är lätt bevuxet i kanterna av unga lövträd. Efter hand reser sig topografin upp på en skogsbevuxen sandås med plana höjdplatåer på en nivå av ca 157 möh. I anslutning till den södra delen finns en ladugård och på 1950-talsekonomen ligger en åker och trädgårdsland närmast ån. Åkern fortsätter även på den östra sidan av E4an som i dag exploaterats och schaktats/fyllts ut i samband med byggandet av vägen/rastplatsen. På 1950-talsekonomen finns även en mindre väg som har löpt i kanten på denna åker och fortsatt en bit in på den västra sidan om E4an.

På storskifteskartan från år 1814 består områdena närmast Lagan såväl öster som väster av E4an av ängsmark, medan höjdlägena uppe på åsarna inte är uppodlade. På Lagaskifteskartan från år 1848 börjar mindre åker/ängsytor framträda även uppe på dessa, vilka på 1950-talsekonomen sedan är övergiva och bevuxna med skog (Berga J133-5D2h52).

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Den västra delen av objekt 15 tangeras av gränsvallen/hägnaden RAÄ Berga 78. Denna är totalt ca 150 meter lång med en ca 80 meter lång del som ligger i en öst-västlig riktning och en ca 70 meter låg del som ligger i en nord-sydlig riktning. Inom undersökningsområdet ligger ca 7 meter av vallen, (fig. 29). Vallen sammanfaller inte med de gränser som finns medtagna på skifteskartorna men stämmer relativt väl med en ägogräns på 1950-talsekonomen. I den norra kanten av gränsvallen löper ett dike.

Ca 150 meter sydöst om objekt 15 framkom vid undersökningarna för Sydvästlänken en boplats inom ett 20 x 20 meter stort område ca 5 meter från Lagan. Boplatsen innehöll sex härdar och en nedgrävning. Tre härdar daterades till 5210–4840 f. Kr. och en fjärde till 740–390 f. Kr. Ett fyndmaterial bestående av 1 mikrospån samt 5 avslag hittades också (Kronberg 2015). Vid dessa undersökningar påträffades även boplatsen RAÄ Berga 341 ca 250 meter öster om Objekt 15. Där hittades ett flertal anläggningar, bland annat härdar från äldre järnålder samt en mellanneolitisk offergrop med en bränd tunnackig yxa samt keramik. Även tre eventuella hyddbottnar från samma period framkom (Kronberg 2015).

Figur 29. Gränsvallen RAÄ Berga 78 och den del som tangerade det aktuella undersökningsområdet. Foto mot öster.

Figur 30. Området närmast ån Lagan. Sandra Lundholm mäter in. Foto mot sydöst.

Metod och genomförande

Undersökningen av Objekt 15 genomfördes genom sökschaktning och handgrävning av rutor, se bilaga Objekt 15. Rutorna placerades dels i upptagna schakt i den södra delen, samt i slänten upp till höjdläget där grävmaskinen inte kom åt.

Resultat

I den södra delen av objektet närmast ån Lagan framkom en boplats (fig. 30). Denna låg nedanför höjdryggen på en relativt plan yta. På boplatsen framkom totalt 8 fynd som utgjordes av sex avslag, ett spånfragment samt ett kärnfragment från en mikrospånskärna. Kärnfragmenten indikerar en mesolitisk datering på boplatsen. Sex av fynden framkom vid handgrävning av en ruta som tangerade ett kulturlager med enstaka kolfragment. Fyndtätheten är hög jämfört med andra kända mesolitiska lokaler i länet.

På den östra sidan av E4an framkom en mindre ensam nedgrävning/härd (3409), trots förhållandevis tät schaktning i anslutning till denna hittades dock inga ytterligare kontexter.

Åtgärdsförslag

Boplatsen föreslås för vidare förundersökning. Det relativt omfattande fyndmaterialet som framkom i samband med de begränsade ytorna som undersöktes, indikerar en för länet ovanligt fyndtät boplats. Den påträffade boplatsen förefaller förhållandes lik RAÄ 334, då de båda ligger på plana ytor direkt invid Lagan och möjligen kan vara samtida och ingå i en större boplats. Den yta som finns inom exploateringsområdet närmast Lagan på den östra sidan av E4an är dock helt förändrad av brofundamentet och rastplatsen. Denna yta har dock sannolikt utgjort ett liknande läge som på den västra sidan, vilken indikeras av den åkeryta som enligt 50-talsekonomen legat där.

Den ensamliggande nedgrävningen/härden (3409) på den östra sidan av E4an föreslås inte att undersökas vidare då kunskapspotentialen bedöms som begränsad. Ytorna som finns direkt väster om nedgrävningen/härden ligger inom rastplatsen och utifrån förfrågningsunderlagets riktlinjer undersöktes inte denna yta då den låg innanför viltstängslan.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Objekt 16

Topografi och undersökningsområde

Objekt 16 ligger strax norr om objekt 15 uppe på ett plant höjdläge och omfattar ett 4900 m² stort område (fig. 28). Mellan Objekt 15 och 16 finns en djup svacka. Inför den aktuella undersökningen växte där bitvis tätt med skog med en inhägnad tallplantering, som avverkades. Marken är närmast stenfri och består av fin sand. En mindre sandtäkt finns i den västra kanten. Undersökningsområdet ligger inom fastigheten Hallsjö 3:7 samt Skyttens 1:9 i Dörarps socken.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Inga tidigare undersökningar eller fornlämnningar finns i direkt anslutning till Objekt 16. De närmaste utgörs av Dörarp RAÄ 2:1 som ligger ca 200 meter sydöst om undersökningsområdet, den ovan beskrivna hägnadsvallen RAÄ 79:1 samt boplatsen Berga RAÄ 341 som ligger 130 respektive 320 meter från objektet.

Metod och genomförande

Undersökningen inom Objekt 16 genomfördes med sökschaktning av en yta motsvarande ca 117 m² fördelat på 10 schakt. I samband med schaktrensningen sållades även stickprov för att kontrollera att inga fynd förbisågs.

Resultat

Objekt 16 bedömdes inför den aktuella steg 2 utredningen som ett bra boplatsläge. Inga anläggningar eller fynd påträffades dock. Ett dike som tolkades som sentida syntes i två av schakten.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås.

Objekt 17

Topografi och undersökningsområde

Objekt 17 ligger i Dörarps socken och inom fastigheterna Hallsjö 3:7, 3:13 samt 3:20. Undersökningsområdet består av en öppen och svagt kuperad åkeryta längs den västra sidan av väg E4 samt en förhållandevis plan och delvis trädbevuxen yta öster om vägen. På den östra sidan angränsar även undersökningsområdet till flera hustomter där en bullervall ligger närmast vägen. Totalt omfattar undersökningsområdet ca 7500 m² (fig. 28). Marken består av matjord och underliggande fin sand.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

I det direkta närområdet till Objekt 17 finns inga fornlämningar registrerade eller undersökningar genomförda. Den närmaste kända fornlämningen är den 12 m i diameter och 1,5 meter höga gravhögen RAÄ Dörarp 4:1 ("Spökekullen") som ligger ca 400 meter norr om det aktuella området. Strax norr om denna genomfördes år 2001 en utredning i samband med byggandet av en pumpstation. Vid utredningen hittades en härd och två nedgrävningar, vilka inte bedömdes vara tillräckligt för att motivera att området fick fornlämningsstatus (Guinard & Persson 2001).

Metod och genomförande

Undersökningen inom Objekt 17 genomfördes med sökschaktning samt handgrävning av rutor. Totalt drogs 25 schakt motsvarande 470

m² med ett djup av främst mellan 0,30 - 0,40 meter (fig. 31), och bilaga Objekt 17. Några av de lager och anläggningar som påträffades undersöktes delvis för att kunna avgöra ifall det rörde sig om arkeologiska objekt eller ej. I samband med schaktningen grävdes även några djupare schakt för att klargöra markförhållande såväl som eventuella urlakade eller översandade kontexter.

Resultat

Inom åkerytan väster om E4an påträffades ett område med spridda boplatzanläggningar. Dessa utgjordes av fem nedgrävningar, varav en eventuell härd och ett förmodat kulturlager (fig. 32). Dessa låg i huvudsak i anslutning till det topografiskt högsta läget uppe på åkern. Inga föremålsfynd framkom. Flera kontexter som hittades vid schaktningen kom även att utgå när de undersöktes översiktligt. Inom den del av Objekt 17 som låg öster om väg E4 påträffades enstaka spår som tolkades som sentida och i övrigt framkom inga arkeologiska lämningar.

Åtgärdsförslag

En vidare förundersökning föreslås av den påträffade boplatzen som ännu inte är avgränsad. De funna lämningarna indikerar dock att den i huvudsak är belägen i den centrala delen av det markerade boplatsoområdet.

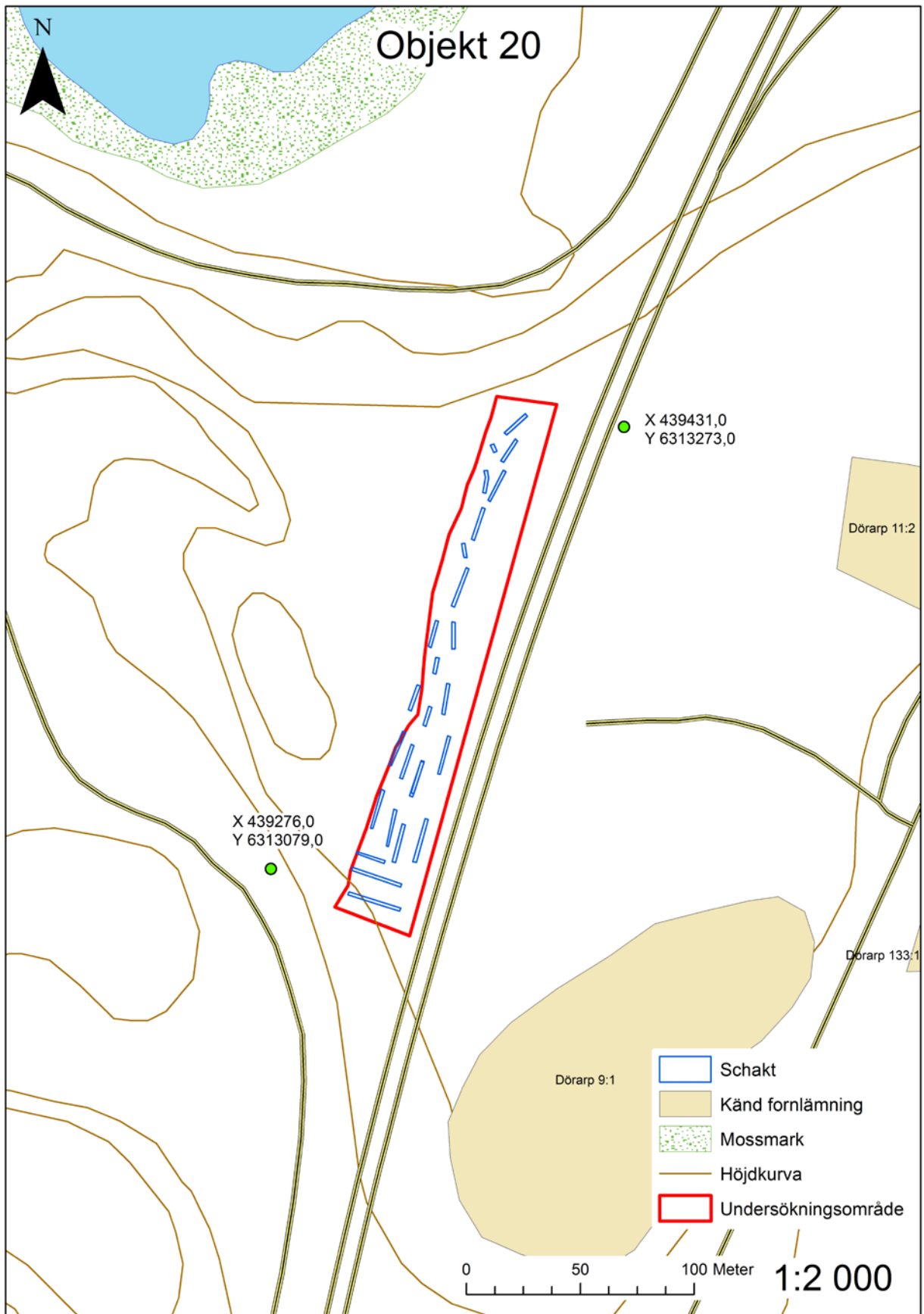
Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 31. Den norra halvan om Objekt 17. Foto mot söder.

Figur 32. Nedgrävningen/härden (3293) upptäcktes i botten av en handgrävd ruta som placerades i det ca 1,4 x 0,7 meter stora kulturlagret. Fyllningen utgjordes av svartbrun lätt sotig sand med enstaka kolfragment och sten. Foto mot söder.

Figur 33. Objekt 20.

Objekt 20

Topografi och undersökningsområde

Undersökningsområdet är ca 6800 m² stort och ligger på den västra sidan av väg E4 (fig. 33). Det omfattar en plan liggande yta i söder, ca 149 möh, som mot norr reste sig upp på ett höjdläge, ca 160 möh. I den södra delen av Objekt 20 växte ung tall som avverkades inför utredningen och i den norra delen växer gles blandskog. Marklagren består av sand till lätt grusig morän. I anslutning till den södra delen av undersökningsområdet ligger en byggnad kopplad till vattentäkten och en grusväg. Delar av det södra undersökningsområdet upplevdes som avschaktat, möjligen kopplat till vattentäktens verksamheten. Objektet ligger i Dörarps socken och inom fastigheten Skyttens 1:9.

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Objekt 20 ligger som närmast ca 60 meter väster om det stora Hallsjö gravfält (RAÄ Dörarp 9:1) som ligger på den andra sidan av väg E4. Strax norr om gravfältet finns även Hallsjö kyrkoruin och en gravhög (RAÄ Dörarp 174:1). Fornlämningssmiljön vid Hallsjö är i övrigt rik och bland annat flera andra gravfält finns i närområdet.

I samband med Sydvästlänken genomfördes undersökningar av boplatsen RAÄ Dörarp 133:1 strax öster om Dörarp 9:1 och ca 200–300 meter öster om objekt 20. Vid en arkeologisk förundersökning och en särskild undersökning 2012 framkom totalt ett stort antal

anläggningar och minst fyra hus kunde identifieras. Bebyggelse lämningarna kunde dateras från vendeltid–tidig medeltid och in i nyare tid. Ett för länet rikt fyndmaterial framkom även med bland annat delar av ett vikingatida spänne, östersjökeramik m.m. På platsen verkar även metallhantverk varit viktigt, speciellt under vendeltid och fram till tidig medeltid (Billström 2015).

Metod och genomförande

Inom Objekt 20 drogs totalt 25 schakt motsvarande ca 475 m², se bilaga Objekt 20. De flesta schakt grävdes till ett djup av ca 0,25–0,40 meter och samtliga handrensades. För att klargöra förhållandena på marklagren såväl som eventuella urlakade anläggningar grävdes även några enstaka djupare schakt. En metalldetektering genomfördes i ett urval av schakten efter att förnan tagits bort.

Resultat

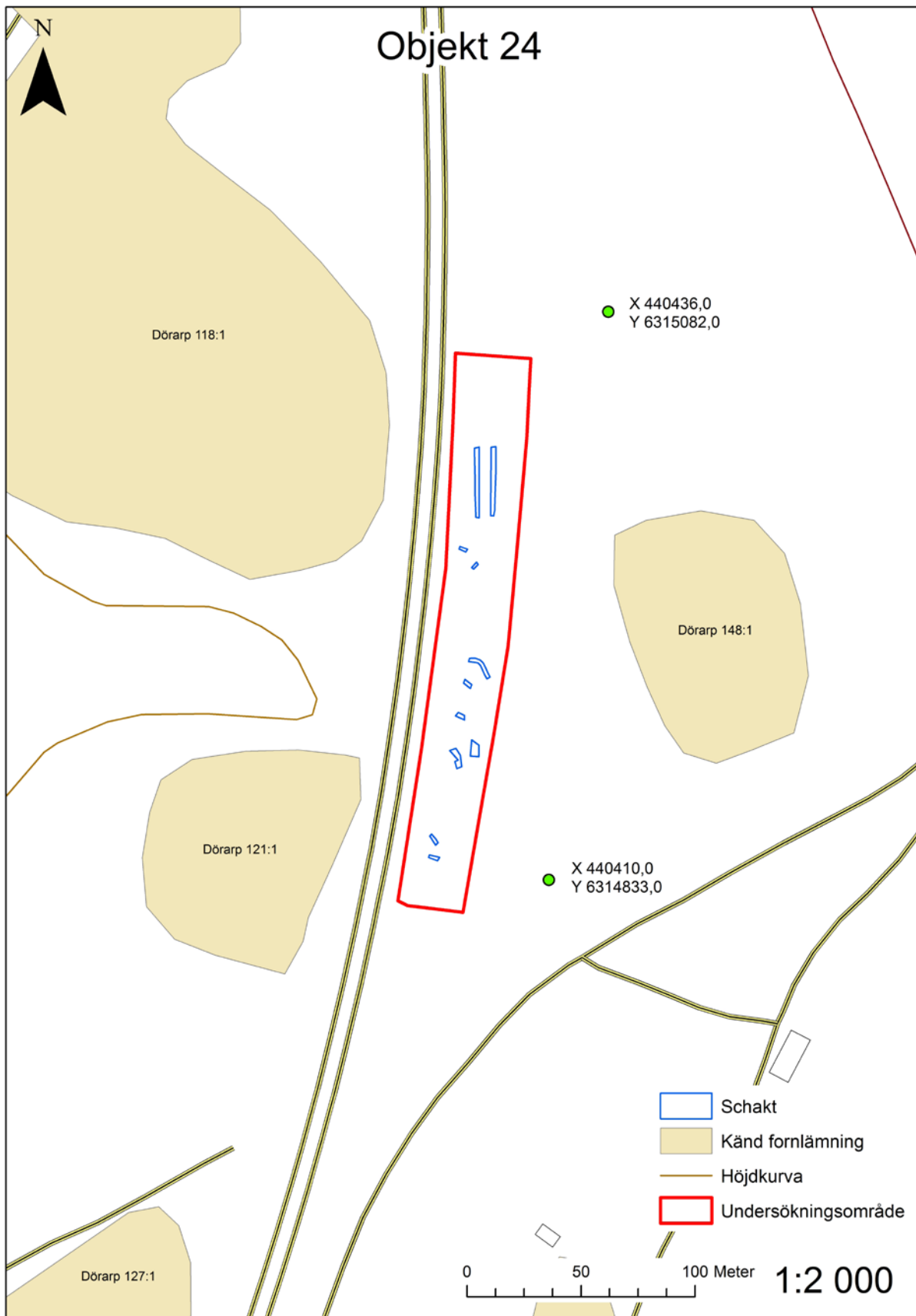
Trots det ursprungligen uppfattade gynnsamma läget i förhållande till det närliggande gravfältet och övriga fornlämningar hittades inga arkeologiska spår inom Objekt 20. Höjdparket i den norra delen av undersökningsområdet har sannolikt varit del av samma plana höjdläge där både gravfältet RAÄ Dörarp 9:1 och Hallsjö kyrkoruin ligger, men som har delats upp genom byggandet av E4an.

Figur 34. Sökschakt inom den södra delen av Objekt 20. Foto mot söder.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås inom Objekt 20. Den östra sidan av E4an bedöms dock som fortsatt intressant med hög potential.

Figur 35. Objekt 24

Objekt 24

Topografi och undersökningsområde

Objekt 24 ligger i Dörrarps socken och inom fastigheten Flattinge 2:13 (fig. 35). Den norra delen av undersökningsområdet ligger inom en idag brukad åkeryta med en höjdnivå på ca 150 – 151 möh. Området reser sig i den södra delen upp till ca 153 möh. Den södra delen är något mer kuperad men flera plana ytor finns även här. Denna del är även bevuxen av skog och sly. I den västra kanten av objektet löper en mindre brukningsväg och i den centrala delen finns ett dike och ett våtmarksområde.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Undersökningsområdet ligger strax öster om de båda fossila åkermarksområdena RAÄ Dörrarå 118:1 och 121:1 samt ca 45 meter väster om offerplatsen RAÄ 148:1. Den fossila åkern RAÄ 121:1 delundersöktes i samband med Sydvästlänken, där fyra röjningsrösen berördes. De dateringar som genomfördes visade 250–430 e. Kr samt 330–540 e. Kr.

Inom den registrerade offerplatsen, RAÄ Dörrarp 148:1, har det tidigare hittats två medeltida järnnoxor, stennoxor, flintspets samt en benknotsformad slipsten (som bör vara mellan-neolitisk). Fyndens datering är inte homogen och det är oklart hur fyndomständigheterna har varit. Området är idag blött och bevuxet med skog och sly.

Metod och genomförande

Undersökningen genomfördes med sökschaktning och rutgrävning. Totalt omfattade schaktningen och rutgrävningen en yta motsvarande ca 218 m². I den norra delen och ute på den öppna åkerytan drogs endast sökschakt medan den södra delen, som var bevuxen med skog, främst rutgrävdes. En översiktlig metalldektekring genomfördes även i samband med schaktningen och en enkel kartanalys har utförts.

Resultat

Vid den schaktning och rutgrävning som genomfördes inom objektet framkom inga arkeologiska kontexter. Flera stenlyft avtecknades sig dock i delar av schakten. Inom området hade det redan vid steg 1-utredningen 2014 konstaterats att det fanns en yngre fossil åker i den södra halvan av objektet. Det var dock osäkert om denna var yngre eller äldre än år 1850, vilket är gränsen för vad som kan bedömas som en fast fornlämning. Totalt påträffades fem röjningsrösen samt två mindre stenmurar (fig. 36 och 37; bilaga Objekt 24). Lämningarna hade en yngre karaktär där röjningsrösen var av så kallad ”torp-karaktär” med ofta ett kraftigt stenmaterial.

För att försöka klargöra åldern på den fossila åkern genomfördes en kartanalys. Den äldsta kartan som berör området är en karta över laga

Figur 36. Röjningsröse. Foto mot söder.

delning över Flattinge från år 1735 (Dörarps socken, Flattinge 1–7). På denna karta ligger den södra delen av området, där större delen av den aktuella fossila åkern är utmärkt som ”Sancke uthmarken”. Området övergår sedan i mossmark–”måssmark med gran och någon ekeskog bevuxen”. I söder ligger Ugglemosen som var väsentligt mycket större än idag. Vid tiden för skifteskartorna är det tydligt att området börjat dikas ut och markområdet som tidigare legat som mossar används nu i huvudsak som betesmark, ängsmark och vallar. På storskifteskartan från år 1800 ligger det aktuella området på utmarken till Flattinge by men förefaller vara inhägnat och ligger strax intill inägomarken (07-DÖR-14). Ingen närmare beskrivning finns dock i materialet på det aktuella området, de intilliggande ytorna som finns beskrivna anges dock som hagar och betesmark. På Lagaskifteskartan från år 1861 har marken utökats ännu mer, där förfaller större delen av det aktuella området ligga som ”god vall”. En mindre yta av objektet allra längst i söder betecknas som uppodlad. De aktuella

stenmurar som finns i området verkar dock inte tydligt relatera till några markgränser eller skifte i marktyper. På den ekonomiska kartan från år 1950 ligger en stor del av området som åkermark där de påträffade stenmurarna stämmer relativt väl mot åkergränsen (Dörarp J133-5D3i52). Enligt uppgift från en markägare låg den aktuella marken öppen tills in på 1980-talet, innan den delvis planterades eller slyade igen.

Utifrån det historiska kartmaterialet förefaller det som att odlingslämningarna går att härleda till tiden efter storskiftet 1800. Sannolikt börjar delar av de odlingslämningar som går att se vara relaterade till de uppodlingar av mark som kommer till stånd under tiden vid lagaskifte och i huvudsak senare.

Åtgärdsförslag

Den fossila åkern föreslås ej att undersökas vidare. Det går inte utesluta att delar av odlingslämningarna kan ha tillkommit mellan storskiftet år 1800 och lagaskifte 1861, men det

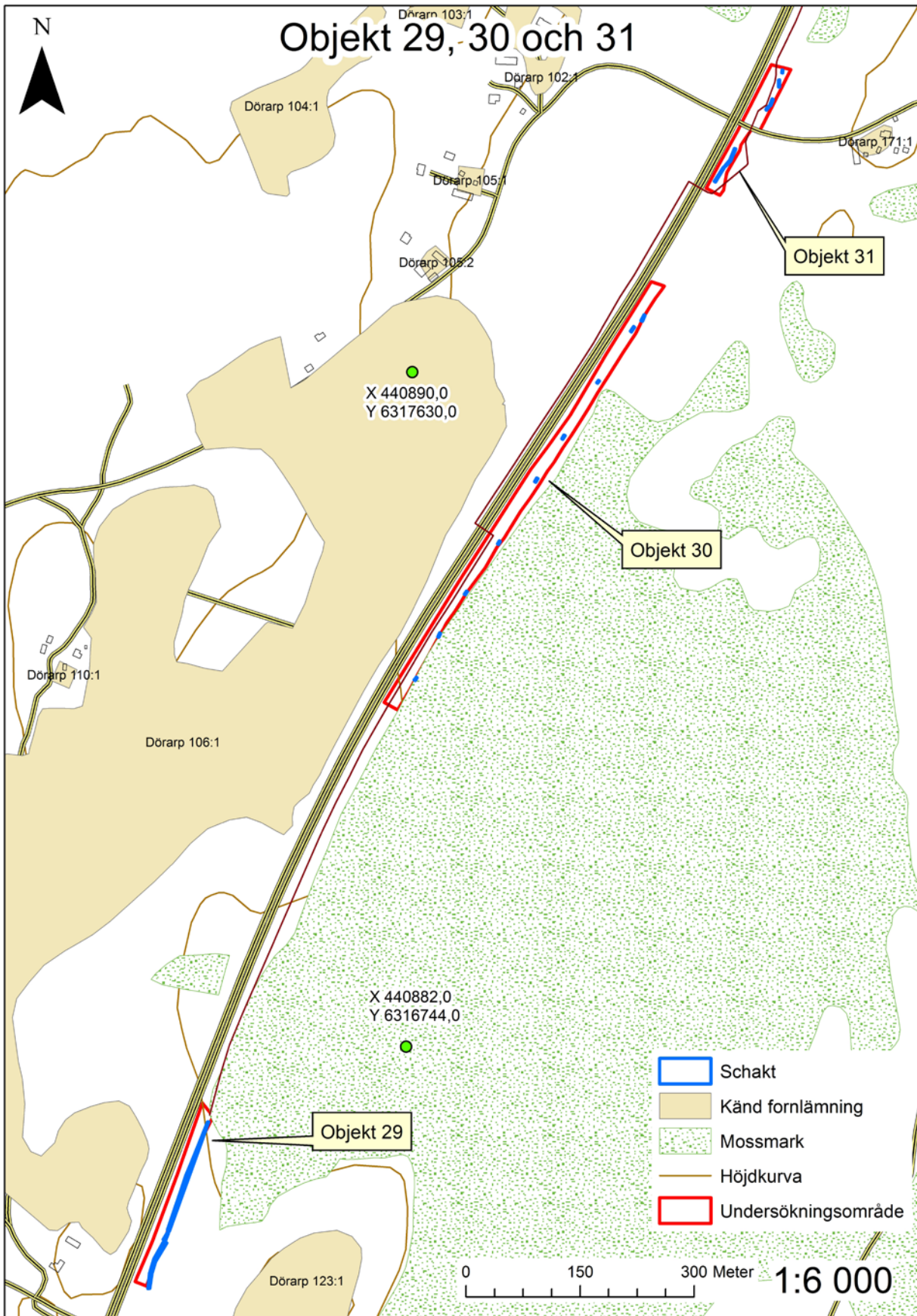

Figur 37. Röjningsröse som är lagt i kanten och ovanpå ett större stenblock. Foto mot sydväst.

förefaller som att huvuddelen tillkommit efter lagaskifte. Enligt föreskrifterna skall en fossil åker, för att betecknas som fast fornlämning, även uppvisa flera formelement förutom att vara uppkommen innan år 1850. I detta fall gör

det inte detta då formelementen såsom stenmurarna bör vara från tiden efter lagaskifte.

Beslut angående eventuella vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 38. Objekt 29, 30 och 31.

Objekt 29

Topografi och undersökningsområde

Objekt 29 ligger direkt söder om den tidigare sjön Ugglemossen och omfattar ett ca 3500 m² stort undersökningsområde (fig. 38). Inom objektet som ligger i Dörarps socken och inom fastigheten Dörarp 5:127 växer välgallrad granskog. Området som ligger närmast mossen är något blött och sankt. I den västra kanten av objektet upptog ett vägdike och viltstängsel en stor del av undersökningsområdet. Höjdnivån varierar mellan ca 158 möh i söder till ca 156 möh närmast mossen.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Området ligger mellan två fossila åkermarksområden, RAÄ 106:1 samt RAÄ 123:1. Den fossila åkern RAÄ Dörarp 106:1 som totalt omfattar närmare 42 hektar och omkring 2000 röjningsrösen, delundersöktes i samband med dragningen av Sydvästlänken. Totalt berördes 26 röjningsrösen varav 6 daterades till mellan 50–1660 e.Kr.

Metod och genomförande

Undersökningen genomfördes med sökschaktning samt rutgrävning för hand. Vid rutgrävningen sållades även jordmassorna. Schakt motsvarande ca 750 m² drogs inom det 3500 m² stora området. Totalt grävdes 15 rutor med en storlek på främst 0,30 x 0,30 eller 0,40 x 0,40 m, se bilaga Objekt 29.

Resultat

Objekt 29 tolkades som ett gynnsamt boplatsläge utifrån sin närhet främst till Ugglemossen, men även närheten till den fossila åkern RAÄ 106:1. Inga fynd eller anläggningar påträffades dock.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås.

Objekt 30

Topografi och undersökningsområde

Objekt 30 ligger i den västra kanten av Ugglemossen och omfattar ett ca 11 600 m² stort område som ligger i Dörarps socken och inom fastigheten Dörarp 5:127 (fig. 38). Inom delar av objektet växte tät skog som avverkades inför undersökningen. Marken var förhållandevis plan med ett högre liggande parti i den västra kanten av området, som inför undersökningen tolkades som en möjlig strandzon. Längst i norr består marken av fast sandig morän medan resten av området visade sig bestå enbart av torv som gick att följa ner till ett djup av minst 2–3 meter. Höjdnivån varierar mellan ca 153,5–155 möh.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

Området ligger strax öster om det fossila åkermarksområdet, RAÄ Dörarp 106:1. Den fossila åkern som totalt omfattar närmare 42 hektar och ca 2000 röjningsrösen delundersöktes i samband med dragningen av Sydvästlänken och daterades till mellan 50–1660 e.Kr. Inom den fossila åkern fanns även röset RAÄ Dörarp 113:1 som då omtolkades till röjningsröse.

Metod och genomförande

Undersökningen genomfördes med sökschaktning samt rutgrävning för hand, se bilaga 30.

Vid rutgrävningen sållades även jordmassorna. Totalt drogs 12 schakt motsvarande ca 185 m² inom undersökningsområdet. Att så få schakt drogs beror på att undersökningsområdet till största del bestod av torvlager som innebar mycket begränsade möjligheter att finna arkeologiska kontexter. Totalt grävdes 9 rutor med en storlek på 0,25 x 0,25 meter i den norra delen av området där marken övergick i fastare morän.

Resultat

Området tolkades vid steg 1-utredningen som framför allt ett bra boplatsläge utifrån läget vid Ugglemossens kantzon. Större delen av undersökningsområdet kom dock att uppvisa flera meter tjocka torvlager vilket innebar att det aktuella läget låg längre ut i mossen än vad som tolkades inför undersökningen, och inte hade utgjort en förhistorisk strandzon. Det bästa läget för en strandzon bör således ha varit på den västra sidan av E4an och vid läget för den tidigare dragna Sydvästlänken. En övergång mellan mossen och mer fastare mark tangerades i den norra delen av området där även rutor hand-grävdes, men inga anläggningar eller fynd påträffades.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås.

Objekt 31

Topografi och undersökningsområde

Objekt 31 omfattar totalt ca 3800 m² och ligger i Dörarps socken och inom fastigheten Dörarp 5:30 (fig. 38). Undersökningsområdet består av två öppna och plana åkerytor som idag används som betesmark. Åkerytorna delas av en grusväg och en vägbro över E4an. Vid undersökningen växte enstaka björkar och ett dike löper i en nordsydlig riktning genom objektet. Marken består av sandig morän med inslag av torv och stora block. Höjdnivån varierar mellan ca 150,5 möh till 149,5 möh där området var som lägst i norr.

Fornlämningsmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

I det direkta närområdet är inga tidigare undersökningar genomförda förutom inom den tidigare beskrivna RAÄ Dörarp 106:1. Den närmast liggande fornlämningen utgörs av bebyggelseenheten RAÄ Dörarp 171:1 (Bäckatorp) som ligger ca 150 meter åt öster och som är känd sedan år 1684. Ca 250 meter åt väster finns även den fossila åkern RAÄ Dörarp 102:1

som består av ca 80 röjningsrösen samt strax söder om denna ytterligare två bebyggelseenheter från historisk tid.

Metod och genomförande

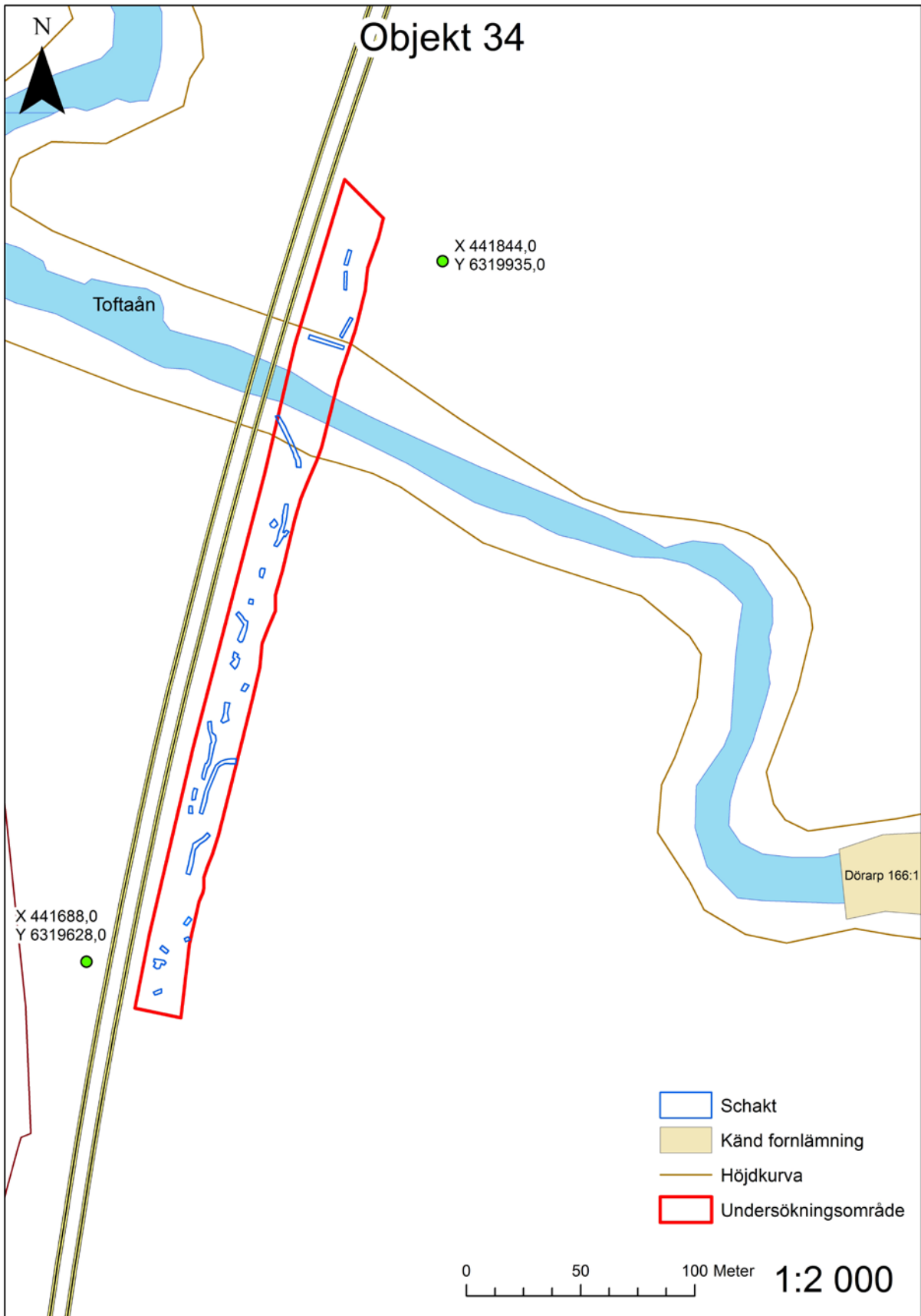
Inom objektet genomfördes en sökschaktning och totalt 6 schakt med en yta av ca 120 m² drogs, se bilaga Objekt 31.

Resultat

Objektet tolkades inför undersökningen som ett möjligt boplatsläge. Inga fynd eller anläggningar påträffades dock. På den ekonomiska kartan från 1950 (Toftaholm J133-5D4i52) fanns röjningsrösen utsatta på de närliggande åkerytorna, men idag finns inga spår av dem. Inga övriga odlingslämningar eller formelement fanns heller inom det aktuella området.

Åtgärdsförslag

Inga vidare åtgärder föreslås.

Figur 39. Objekt 34.

Objekt 34

Topografi och undersökningsområde

Objekt 34 ligger i Dörarps socken och inom fastigheten Dörarp 5:127. Det utgörs av ett ca 7300 m² stort undersökningsområde som ligger på varsin sida av Toftaån (fig. 39 och 40). Inför undersökningen växte här bitvis tätt med blandskog, speciellt söder om Toftaån, som avverkades. Marken består i övrigt av sand/silt som bitvis är kraftigt stenbunden med större sten som skapar täta mattor. Höjdnivån varierar mellan ca 146–147 möh och området uppvisar en lätt varierande topografi. Områdena närmast ån är påverkade av sannolikt en muddring av ån och massorna var påförda och omrörda. Närmast ån finns även ett svämlager som visade att åns bredd varierat. I den östra kanten på området finns även en störning av vad som föreföll vara någon form av betongkistor som var nergrävda i en mindre höjd. Det är oklart vad dessa har haft för funktion. Norr om Toftaån är marken glest bevuxen med främst ädellövskog som tätnade åt norr. Direkt norr om Objekt 34 består det övre markskiktet av enbart en stenmatta utan matjordsinslag och begränsad förna.

Fornlämningssmiljö och tidigare undersökningar i närområdet

På den västra sidan av väg E4 och direkt i anslutning till Tofta å genomfördes en utredningsgrävning inom ramen för Sydvästlänken. Totalt grävdes fyra 1x1 meter stora rutor direkt i anslutning till ån. Inga arkeologiska kontex-

ter påträffades, dock framkom ett fundament till en tidigare bro (Kronberg m fl 2014). Vid den nu genomförda undersökningen kunde det konstateras att de påträffade arkeologiska kontexterna låg en bit ifrån Tofta å och möjligen kan dessa även ha fortsatt väster om E4an.

Den närmast liggande kända fornlämningen utgörs av en fiskeanläggning (Dörarp RAÅ 166:1) och ligger ca 270 meter öster om objekt 34. Ytterligare några hundra meter österut finns en fyndplats (RAÅ Dörarp 10:1) där en holkyxa i brons, ett bronsspänne och flera flintor hittats.

Metod och genomförande

Totalt drogs schakt motsvarande ca 400 m² och fyra rutor grävdes för hand, se bilaga Objekt 34. Samtliga schakt handrensades och ett urval av materialet sållades. Schaktningen var bitvis svår på grund av den stora mängden sten och det var till en början svårt att hitta rätt nivå.

Resultat

Vid den aktuella utredningen framkom totalt 3 anläggningar och 13 fynd fördelade på 9 fyndposter. De påträffade lämningarna och fynden valdes att delas upp i två boplatsoområden.

Boplats 1 upptäcktes på en mindre höjd i den i övrigt lägre södra delen av området (fig. 39). Fyndmaterialet utgjordes här av kvartsavslag/splitter som låg relativt samlat inom en mindre

Figur 40. Schaktning vid Toftanäs på Objekt 34. Foto mot norr.

Figur 41. Boplats I, som ligger på en mindre höjd med fynd av slagen kvarts. Notera skillnaden i förhållande mellan den lilla höjden och marken nedanför. Foto mot nordväst.

yta. Fynden påträffades direkt under förnan.

Inom Boplats 2 framkom totalt tre anläggningar, två av dessa tolkas som härdar (362 & 372) med svart sotig sand, men det gick inte helt att utesluta att de faktiskt hade gått ihop och låg som ett samlat lager. Anledningen till att detta var svårt att avgöra var på grund av att en sten hade skadad ytan vid den aktuella schaktningen. I ett av schakten, som grävdes som ett djupschakt, framkom i den övre kanten en tolkad nedgrävning (448). Ett fyndmaterial bestående av fyra flintavslag, två avslag i kvarts samt ett spånfragment påträffades också (fig. 42). Att typologiskt datera fyndmaterialet närmare än stenålder är svårt, men det finns en tendens i materialet som snarare indikerar en mesolitisk än neolitisk datering. Fyndmaterialet visade sig ligga närmast direkt under förnan.

Åtgärdsförslag

En vidare förundersökning föreslås och det bedöms som att lämningarna har en god kunskapspotential. De båda boplatssområdena är inte avgränsade och de kan fortsätta utanför de markerade ytorna. Dess relation till varandra är inte klargjord.

Beslut angående vidare åtgärder och dess omfattning fattas av länsstyrelsen i Kronobergs län.

Figur 42. Spånfragment i kristianstadsflinta med bruksretusch (470).

Slutdiskussion

I utredningen från år 2000 lyftes förslag fram på riktlinjer för kommande arkeologiska steg. Dessa föreslog att kompletteras och utvecklas i utredningsrapporten från år 2014 (Emilsson & Åstrand 2014) Där föreslogs tre teman som lämpliga utgångspunkter för fortsatta arkeologiska insatser. Dessa teman är *agrар utveckling, boplatsernas läge i landskapet samt den yngre järnåldern i Lagandalen*.

Vid den aktuella utredningen har relativt stort fokus lagts på eventuella boplatslägen. Detta visade sig ge ett relativt gott resultat då huvuddelen av de påträffade lämningarna utgjordes av just detta. Flera av boplatslägena inför den aktuella utredningen hade även till viss del föreslagits utifrån höjdlägen omkring 150 möh och dess närhet till moss- och torvmarker. Detta eftersom vattennivåerna koppelade till den närliggande sjön Bolmen inte är exakt klarlagda för denna period. Flera arkeologiska undersökningar både i Jönköpings och Kronobergs län indikerar att Fornbolmens vattennivå under stora delar av mesolitikum varit omkring 150 möh jämfört med dagens ca 141 möh, och flera boplatser har hittats vid denna nivå (Knarrström 2000; Jönsson & Persson 2003:4f; Bergstrand 2002:2; Gustafsson 2008:8ff; Persson 2012:161ff). De boplatslägen som valdes utifrån detta perspektiv vid den aktuella utredningen visade sig dock vara tomma. Exempelvis visade sig Objekt 30 ligga långt in i mossen och hade inte utgjort en förhistorisk strandzon. Objekt 10, som inför undersökningen låg som en höjcklack vid 150

möh och ner mot våtare mark, visade sig sannolikt ha blivit uppfylld i samband med byggandet av E4an. Det bedöms dock som fortsatt mycket viktigt att detta perspektiv behandlas då det gäller mesolitikum i närområdet till Bolmen.

Vad det gäller de påträffade stenåldersboplatserna finns det goda möjligheter till ny kunskap för närområdet såväl som för Smålands inland i stort. Jämförelser med boplatser bland annat vid Markaryd i söder och Nennesmo i norr kan ge viktiga bidrag till forskningen om Fornbolmen som inlandsområde i en i övrigt kustbunden tidsålder (Gustafsson 2008; Persson 2012). I närområdet är även de boplatser som bland annat undersöktes i samband med Sydvästlänken viktiga att förhålla sig till och jämföra med.

De boplatser som framkom i anslutning till gravfält bedöms även ha en hög kunskapspotential där deras relation till gravfälten och aktivitetsspår bör klargöras. Få undersökningar är genomförda i liknande lägen och förhållandevis begränsade lämningar eller delar av boplatstyr kan ge ny viktig kunskap.

Vid eventuellt kommande förundersökningar inom fossila åkermarksområden bedöms det som viktigt att ett boplatsperspektiv även berörs, särskilt eftersom ingen schaktning efter detta gjordes vid undersökningarna för Sydvästlänken. Tidigare undersökningar i Hamneda visade en koppling mellan boplatser och den fossila åkermarken, en koppling som generellt är tydlig i Kronobergs län. Enligt en sam-

manställning av genomförda sökschaktningar inom röjningsröseområden mellan 1990-2010 påträffades det boplats-anläggningar i 65 % av de fossila åkermarksområdena/röjningsröseområdena (Alering 2010:37). Undersökningarna vid Sydvästlänken och i Hamneda har gett ett bra material att utgå från angående den agrara utvecklingen. Med begränsade insatser kan man på detta sätt få ett bra underlag för

att datera odling och stenröjning i denna del av Lagandalen. En förutsättning för att man ska kunna göra jämförande studier är även att man utför miljöarkeologiska undersökningar vilket skisserats i utredningen från år 2000 (Nylén 2000; Lagerås 2000b). Man kan då få en värdefull bild av områdets odlingshistoria som kan sättas in i ett regionalt sammanhang.

Referenser

- Anberg, S. 1989. Rapport. *Provundersökning av järnåldersgravfält Åby 16:1*. Berga socken, Lagan Småland.
- Alering, A. 2010. Fossilt landskap i modern tid. Fornlämningsmiljöer i småländsk skogsmark steg 2. Studie av arkeologiska undersökningar i Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2010:15*
- Billström, L. 2015. Arkeologisk undersökning 2012. Hallsjö 6:1. Hallsjö bytomt. Kronobergs län, Småland, Ljungby kommun, Dörarps socken. Fornlämning Dörarp 133:1. *Arkeologiska uppdragsverksamheten rapport 2015:38*.
- Bengtsson, M & Hulting Lindgren, C. 2006. Särskild arkeologisk undersökning. Eka 3:6, RAÄ 60:1, Ljungby socken, Ljungby kommun, Småland. *Wallin kulturlandskap och arkeologi rapport 2006:14*.
- Burström, M. 1991. *Arkeologisk samhällsavgränsning. En studie av vikingatida samhällsterritorier i Smålands inland*. Stockholm Studies in Archaeology 9. Stockholm.
- Guinard, M & Persson, C. 2001. Skyttens 1:2. Arkeologisk utredning. Dörarp socken, Ljungby kommun, Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2001:20*.
- Emilsson, A & Åstrand, J. 2014. Breddning av väg E4 mellan Ljungby och Toftanäs. Arkeologisk utredning steg 1 2013/2014. Kronobergs län, Ljungby kommun. Kånna, Ljungby, Berga och Dörarps socknar. *Kalmar läns museum rapport 2014:5*
- Emilsson, A. 2014a. *Inventering av förutsättningar inför arkeologisk utredning steg 2 vid E4 Ljungby*. Kronobergs län, Ljungby kommun.
- Emilsson, A. 2014b. RAÄ Ljungby 59:1. En boplatz från vikingatid – tidig medeltid. Arkeologisk förundersökning 2014. Replösa 4:40, Ljungby socken och kommun. Kronobergs län. *Kalmar läns museum rapport 2014:*
- Granath, Y. 2003. Arkeologisk förundersökning. Del av röjningsröseområde RAÄ 119 Ljungby NV industriområde. Ljungby socken och kommun, Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2003:1*.
- Granath, Y. 2004. Särskild arkeologisk undersökning. Del av röjningsröseområde RAÄ 119. Ljungby NV industriområde. Ljungby socken och kommun, Kronobergs län, Småland. *Smålands museum rapport 2004:1*.
- Högrel, L. 1999. Hallsjö - Växjö. Kulturmiljöutredning inför vattenledningsutbyggnad. *Smålands museum rapport 1999:28*

- Högrell, L. 2001a. Hallsjö – Växjö. Arkeologisk utredning för planerad vattenledning genom Ljungby, Alvesta och Växjö kommuner. *Smålands museum rapport 2001:2*.
- Högrell, L. 2001b. Arkeologisk utredning II. Hallsjö – Växjö, Ljungby och Alvesta kommuner. *Smålands museum rapport 2001:26*.
- Jonsson, L & Edvinger, K. Efterundersökning av stormskadad grav på vårdat gravfält, Ljungby 4, Småland. *Arkeologisentrum rapport 2009:22*.
- Jönsson, Å. & Persson, C. 2003. Särskild arkeologisk undersökning. Stenåldersboplatz Odensjö RAÄ 123. Odensjö 3:11, Odensjö socken, Kronobergs län, Småland. *Smålands museum rapport 2003:48*.
- Kadefors, O. 2006. Arkeologisk förundersökning. RAÄ 70. Hångers 3:19 & 3:21. Ljungby socken, Ljungby kommun, Kronobergs län. *Smålands museum Rapport 2006:39*.
- Klackenberg, H. 1986. Feodalismen i Finnveden – biskop Henrik och Berga. *Medeltiden och arkeologin. Festskrift till Erik Cinthio. Lund studies in Medieval Archaeology 1. Lund*.
- Knarrström, B. 2000. Tidigmesolitisk bosättning i sydvästra Småland. En komparativ studie över stenteknologi och regionala boplatzmönster med utgångspunkt i en boplatz vid Hamneda. I: Lagerås, P (red.) *Arkeologi och paleoekologi i sydvästra Småland*. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar skrifter No 34. Lund
- Krantz, K J & Åhman, E. 1991. *Förflutet för framtiden. Landskap och kulturmiljö i Ljungby kommun*. Ljungby.
- Kronberg, O. Billström, L & Stark, K. 2014. Arkeologisk utredning och förundersökning 2012. Sydvästlänken. Delsträckan Barkeryd – Hurva, Småland, Kronobergs län, Ljungby och Markaryd kommuner. Dörarp, Berga, Kånna, Hamneda, Traryd och Markaryd socknar. *UV Syd rapport 2014:34*.
- Kronberg, O. 2015. Arkeologisk förundersökning 2012. Arkeologiska förundersökningar för Sydvästlänken i Kronoberg. Småland, Kronobergs län, Ljungby kommun, Berga och Hamneda socken, fornlämning Berga 341, 342, Hamneda 338 och 24040. *Arkeologiska uppdragsverksamheten 2015:10*.
- Lagerås, P. 2000a. *Arkeologi och paleoekologi i sydvästra Småland. Tio artiklar från Hamnedaprojektet*. Riksantikvarieämbetet Arkeologiska undersökningar skrifter No 34 Lund.
- Lagerås, P. 2000b. Arkeologisk utredning. Torvmarker längs Lagan och deras arkeologiska potential. Miljöarkelogisk rekognoscering som del av arkeologisk utredning inför ombyggnad av väg E4, sträckan Ljungby-Toftanäs, genom Kånna m.fl. socknar, Ljungby kommun, Småland. *UV Syd rapport 2000:8*.
- Nilsson, L. 1991. Grav och fossilt kulturlandskap, Åby 1:16, Berga sn, Småland. *Smålands museum Kulturhistoriskundersökning 34*.
- Nylén, A. 1999a. Arkeologisk utredning etapp 1. Lagans golfklubb. *Smålands museum rapport 1999:6*.
- Nylén, A. 1999b. Arkeologisk utredning etapp II. Lagans golfklubb. *Smålands museum rapport 1999:14*.
- Nylén, A. 2000. Arkeologisk utredning etapp 1. Kulturmiljöutredning. Breddning av väg E4 mellan Ljungby-Toftanäs. Kånna socken m fl, Ljungby kommun, Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2000:4*.

- Nylén, A & Jönsson, Å. 2010. Särskild arkeologisk utredning etapp 2. Replösa 4:18. Ljungby socken, Ljungby kommun. *Smålands museum Rapport 2010:13*
- Persson, C. 2002a. Arkeologisk förundersökning. Ågårdsberget. Ljungby kommun och socken, Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2002:13*.
- Persson, C. 2002b. Arkeologisk förundersökning. RAÄ 64. Berga socken Kronobergs län. *Smålands museum rapport 2002:12*.
- Persson, C. 2012. *Den hemliga sjön: en resa till det småländska inlandet för 9000 år sedan Institutionen för historiska studier*. GOTARC. Series B, Gothenburg archaeological theses. Göteborg
- Salminen, L. 1993. *Arkeologisk utredning inför utbyggnadsplaner av industriområde innefattande Eka by*. Ljungby sn, Sunnerbo hd. Smålands museum rapport. Växjö.
- Skoglund, P. Thorén, H. Torstendotter Åhlin, I. Regnell, M. 1997. Arkeologisk förundersökning. E4. Hjulsnäs-Herrabacken. Småland, Ljungby kommun, Hamneda socken. *Rapport UV Syd 1997:26*.
- Skoglund, P. 1994. *Arkeologisk förundersökning. Eka by. Ljungby socken. Ljungby kommun*. Smålands museum rapport
- Svanberg, F. 2003a. *Decolonizing the Viking Age*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, no. 43. Stockholm.
- Svanberg, F. 2003b. *Death rituals in south-east Scandinavia AD 800-1000. Decolonizing the Viking Age 2*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4°, no. 24. Stockholm. 2003.
- Ternström, C. 2011. Kulturhistoriskt planeringsunderlag. Arkeologisk inventering, Sydvästlänken, Delsträckan Barkeryd-Hurva, Kronobergs län, Ljungby och Markaryd kommuner, Dörarp, Berga, Ljungby, Kånna, Hamneda, Traryd, Markaryd socknar. *UV Rapport 2011:69*.
- Wallin, L, 2005, Arkeologisk utredning och förundersökning 2004-2005, Bergaåsen-Växjö, Växjö framtida vattenförsörjning, Ljungby, Alvesta och Växjö kommuner, Småland, *Wallin kulturlandskap och arkeologi, Rapport 2005:51*.
- Wennstedt Edvinger, B. 2007. Arkeologisk undersökning på Ågårdsberget. Fornlämning RAÄ 123, Ljungby socken och kommun, Kronobergs län. *Jämtarkeologi 25*.
- Åhman, E. 1983. Gravfält, förromersk järnålder, Hulan 1:10 och 1:29, Berga sn, Småland. *Smålands museum Kulturhistoriskundersökning 21*.
- Åstrand, J. 2007. Arkeologisk utredning. Österdal. Ljungby socken och kommun. *Smålands museum rapport 2007:99*
- Åstrand, J. (in. prep). Arkeologisk slutundersökning i Replös 2015.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-1149-2015

Kalmar läns museums dnr: 33-303-2015

Projektnummer KLM: A201534

Uppdragsgivare: Trafikverket

Landskap: Småland

Kommun: Ljungby

Socken: Kånna, Ljungby, Berga och Dörarp socken

X koordinat: 63201119 (N)

Y koordinat: 441863 (E)

M ö h: 145–160 möh

Fältarbetstid: 20150824–20150910

Personal: Kenneth Alexandersson, Andreas Emilsson, Per Lekberg, Sandra Lundholm, Nicholas Nilsson, Ulrika Söderström.

Foto, Du nr: Du252_001 till Du252_200

Fynd: Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, hos Museiarkeologi sydost på Kulturarvcentrum i Växjö.

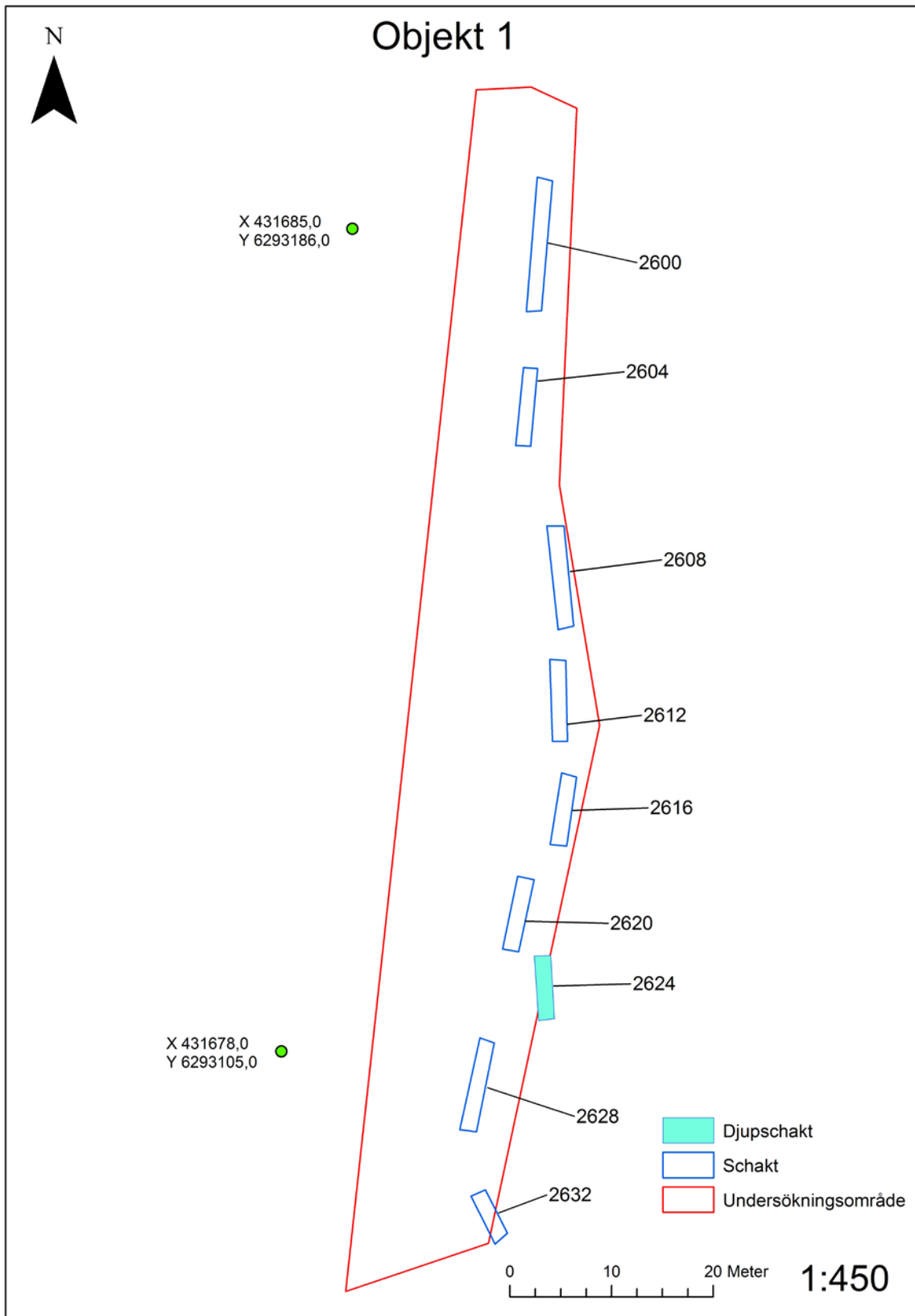
Dokumentation: All dokumentation förvaras på KLM.

Inmätning: SWEREF 99TM och RH2000.

Bilagor

Bilaga 1. Objekt 1	78
Bilaga 2. Objekt 6	80
Bilaga 3. Objekt 7	83
Bilaga 4. Objekt 9	86
Bilaga 5. Objekt 10.....	88
Bilaga 6. Objekt 11.....	90
Bilaga 7. Objekt 12.....	92
Bilaga 8. Objekt 14.....	96
Bilaga 9. Objekt 15.....	102
Bilaga 10. Objekt 16	105
Bilaga 11. Objekt 17	107
Bilaga 12. Objekt 20	110
Bilaga 13. Objekt 24	112
Bilaga 14. Objekt 29	116
Bilaga 15. Objekt 30	118
Bilaga 16. Objekt 31	121
Bilaga 17. Objekt 34	123
Bilaga 18. Vad innebär de arkeologiska stegen?	128
Bilaga 19. Facktermer och ordlista.	129

Bilaga I. Objekt I

Figur 43. Objekt I.

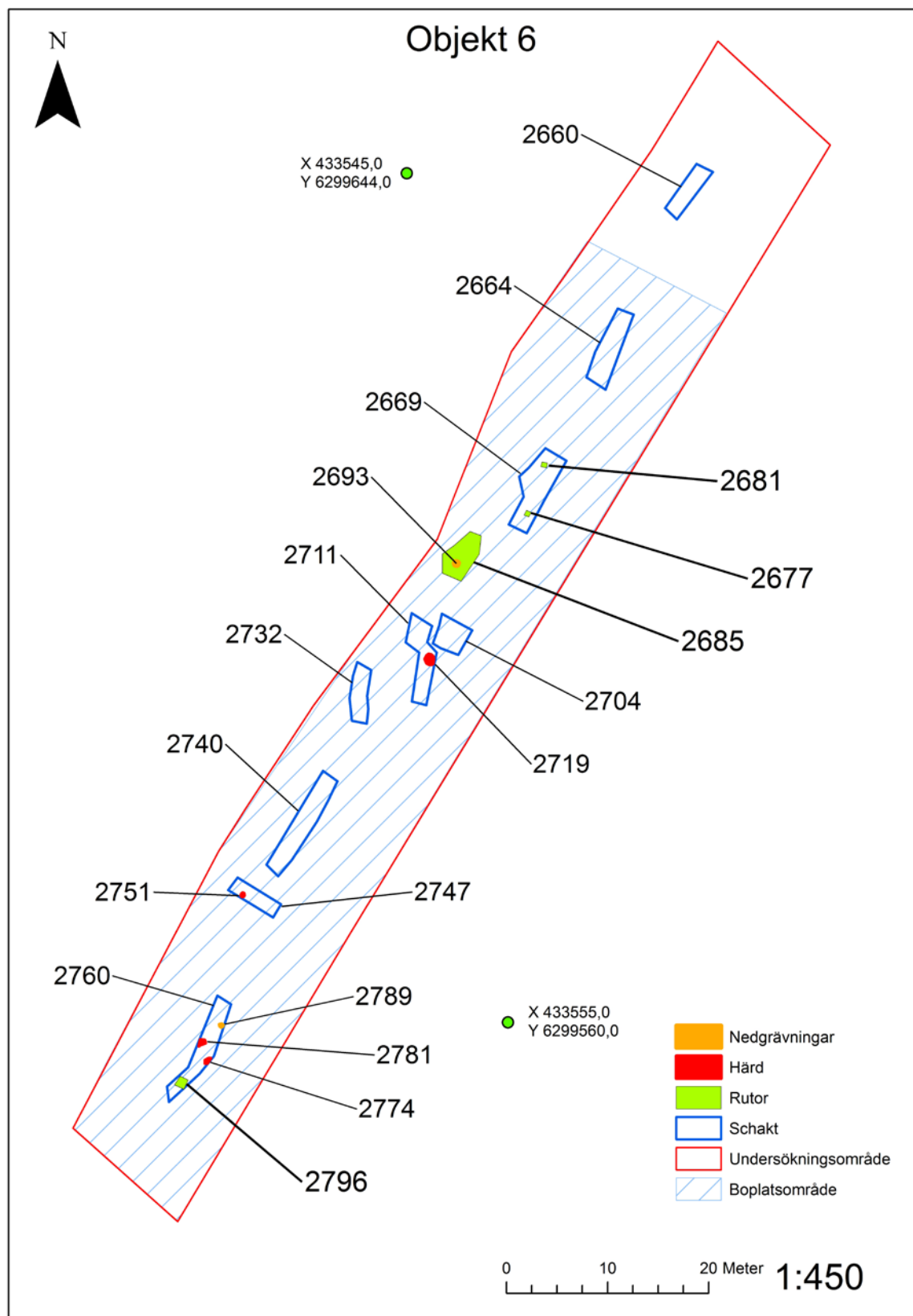
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
2600	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar, 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2604	I	0,2	Sand/morän	Ett ca 0,2 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2608	I	0,2	Sand/morän	Ett ca 0,2 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora.
2612	I	0,2	Sand/morän	Ett ca 0,2 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2616	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2620	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2624	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar, 0,1-0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand. Djupschaktad.
2628	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Bitvis jordfasta block. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
2632	I	0,4	Sand/morän	Ett ca 0,4 m djupt schakt. Sandig morän med enstaka större stenar 0,1-0,4 m stora. Bitvis jordfasta block. Undergrunden utgörs av brunorange sand.

Schakt Objekt I.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
2636	I	0,5	0,5	0,03	Sand	Ruta. Ca 0,03 djup. Ligger i schakt. Handsåll
2640	I	0,53	0,53	0,03	Sand	Ruta. Ca 0,03 djup. Ligger i schakt. handsåll
2644	I	0,5	0,5	0,03	Sand	Ruta. Ca 0,03 djup. Ligger i schakt. Handsåll.
2648	I	0,4	0,4	0,3	Sand	Ruta uppe på höjdplatån mellan schakt. Avtorvat med spade, sedan handgrävt med skårslev och sållat. Ett grunt matjordslager under torven övergående i brun sand ca 0,15 cm djup. Stor sten i sydvästra delen av rutan. Ljusbrun undergrund med inslag av små stenar.
2652	I	0,5	0,5	0,3	Sand	Ruta i mitten av schakt 2620. Större sten 0.05 ner i rutans NV hörn. Fyllningen utgjordes av brun fin sand med litet inslag av mindre sten. 0.12 m under nivå kommer undergrunden, ljusbrun fin sand.
2656	I	0,5	0,5	0,28		Ruta. Ca 0,28 djup. Grävd från växthorisont och ned. Materialet handsållat. Inga fynd.

Rutor Objekt I.

Bilaga 2. Objekt 6

Figur 44. Objekt 6.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
2660	6	0,6	Silt	Schakt: 0,60 djup. Överst matjord, 0,25 m. Sedan en övergång mot brunbeige silt 0,10 m innan orange silt. I matjorden och den brungrå silten fanns det en tät stenmatta med sten, ca 0,5 m i diam.
2664	6	0,2	Matjord	Endast förnan avtorvad ner till stenmattan, och sedan delvis handrensad. Stenen låg i gråbrun humös matjord.
2669	6	0,3	Silt	N delen endast avtorvad ner till stenmatta, se tidigare beskrivning. Södra delen 0,10 m förna. Sedan brunbeige silt 0,20 m. Innan orange silt. En ruta grävdes här.
2704	6	0,4	Silt	0,40 m djup. Förna och gråbrun silt som övergår i ljusbeige silt. I V kanten flera större stenar mellan schakten.
2711	6	0,4	Silt	Schaktet var 0,40 m djupt. Förna på toppen och brungrå silt 0,30 m. Därunder ljusbeige silt. Det fanns en härd i mitten av schaktet.
2732	6	0,3	Silt	0,30 m djup. Förna och brungrå silt 0,20 m, därunder ljusbeige silt.
2740	6	0,4	Silt	Schaktet är 0,40 m djup. Förna och brungrå silt 0,30 m. Därunder ljusbeige silt. Ligger plant med enstaka stenar.
2747	6	0,35	Silt	0,35 m djup. Förna och brungrå silt 0,25 m. Därunder ljusbeige silt. Ligger plant med enstaka stenar.
2760	6	0,45	Silt	0,45 m djup. Överst 0,10 m ljus sand, påfört. Därunder svartbrun humös silt, 0,15 m. Därunder brunsvart grå något flammig silt med enstaka kolfragment, 0,15 m. Underst orange silt. Enstaka sten ligger plant, flera anläggningar.

Schakt Objekt 6.

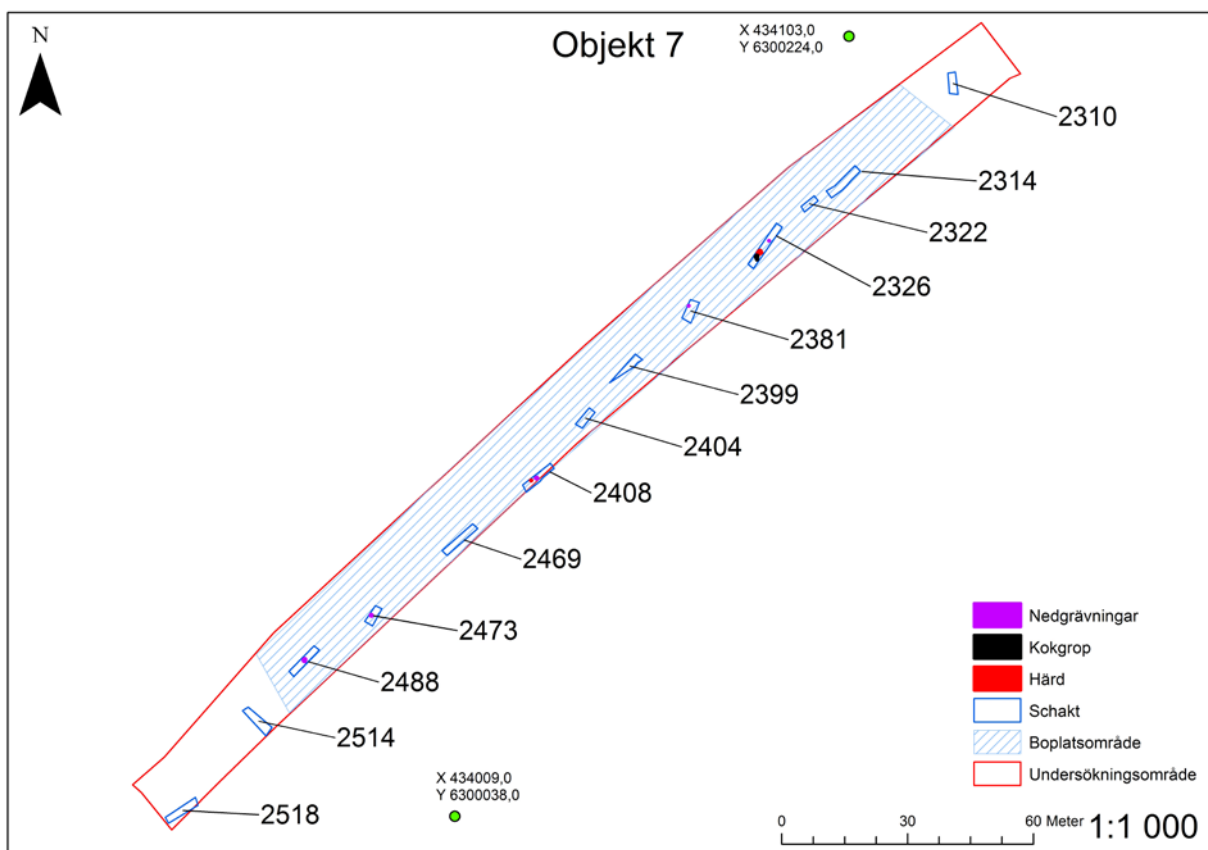
ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
2677	6	0,5	0,5	0,2	Silt	Ruta 0,5 x 0,5 m. 0,20 djup. Grävdes ner i homogent gråbrun silt, enstaka sten.
2681	6	0,5	0,5	0,15	Silt	Ruta ner i stenmatta. Mycket stenblandad fyllning med mycket rötter. 0,15 m djup. Mot botten mer gråbrun och stört av rötter. I Ö delen av rutan finns mörkare fläckar, sannolikt rot.
2685	6	4	3	0,4	Silt	Schakt ca 0,40 m djup. Förna 0,10 m, gråbrun silt 0,25 m. Beigeorange silt i botten.
2796	6	1	1	0,25	Silt	Ovanliggande förna togs bort med maskin. Rutan placerades i vad som efterhand upptäcktes möjligen kan vara ett kulturlager eller nedgrävning mellan några större stenar. I den västra kanten av rutan bestod lagren av en överliggande 0,10 m tjock brungrå silt med enstaka kolfragment, övre mat-jordshorisont och övergår sedan i ljusbrun orange silt. I den södra såväl som norra delen består lagret istället av ett gråbrunt och svartflammig silt med mer kol och sot än i den västra kanten vilket tolkas som en ev nedgrävning eller ev kulturlager. Från den nordöstra kanten av den grävda rutan till den sydvästra ligger 6 stenar på rad. Det är oklart om detta är naturligt eller en del av en konstruktion. Kulturlagret finns på båda sidor om stenen. Stenen är ca 0,20 m i storlek. I den södra kanten finns ett större stenblock. I den norra kanten finns rötter och ovan humöst material från förmultnat trä/stubbe. Den underliggande koliga silten är dock hårt packad och homogen i sin karaktär och bör inte vara kopplat till stubben.

Rutor Objekt 6.

ID	Objekt	Und %	Metod	Längd x bredd (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
2693	6	10	Okular	0,50 x 0,5	0,12	Rund	Möjlig nedgrävning. Svag gråbrun fyllning. Grävd lite i kanten. 0,12 m djup.
2719	6		Okular	1 x 0,85		Oval	Gråsvart sotig silt med små kolfragment, innehåller skörbränd sten. Några större stenar i SV kanten. N om härden ner mot några större stenar finns ett brunt siltigt lager.
2751	6	50	Okular	0,4 x 0,35	0,16	Oval	Härd. Gråsvart sotig silt. Snittad 0,16 m djup med skålformad profil.
2767	6		Okular	0,18 x 0,16		Oval	Gråsvart brun sotig silt.
2774	6		Okular	0,75 x 0,35			Svartbrun sotig silt med kolfragment. Innehåller enstaka skörbrända stenar.
2781	6		Okular	0,75 x 0,60			Eventuell härd. Fyllningen utgörs av brun till svartflammig silt med enstaka kolfragment. Går in i schaktväggen.
2789	6		Okular	0,25 x 0,3		oval	Stolphål/nedgrävning något sotig brunsvart silt,

Anläggningar Objekt 6.

Bilaga 3. Objekt 7

Figur 45. Schakt Objekt 7.

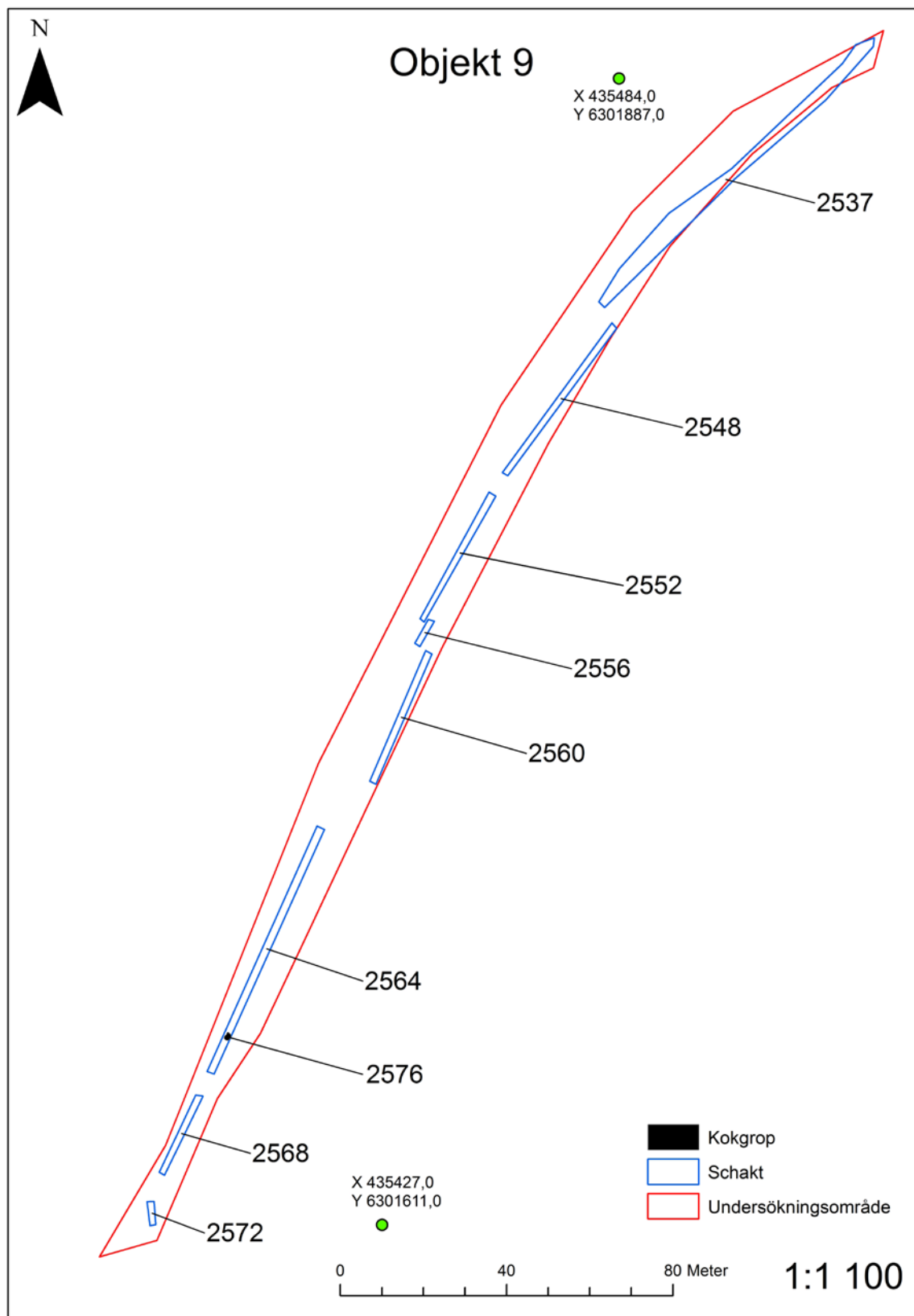
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
2310	7	0,05	Matjord	Schaktdjup, 0,05 m. Direkt under förnan kom det mycket recent material, som tegel och glas. Är troligen stört pga anläggandet av brofäste eller yngre avfallsdeponi.
2314	7	1,1	Silt	Schaktdjup: 1,10 m. Omrörda massor ca 0,60 m tjockt. Övergången var väldigt diffus till en möjligen äldre markhorisont under de omrörda massorna. Den möjliga äldre markhorisonten består av mörk svartbrun kompakt silt. I botten på denna syntes en 0,05 cm tjock horisont av mörk brunsvart smetig silt. I botten finns 0,25 m tjock flammigt lager bestående av mörkbrun silt, svartbruna linser och ljusgrå sand. Kan vara rest av lager/ möjlig nedgrävning. Mycket osäkert. Undergrunden består av rödorange sandig silt. I den södra och norra delen av schaktet finns resterna av stycken stora stenar. Har troligtvis sprängts.
2322	7	1,05	Silt	Schaktdjup: 1,05 m. Omrörda massor ca 0,80 m. Därunder 10 - 15 cm tjockt lager med äldre matjordshorisont. Utgörs av hårt packad brunsvart silt. Undergrunden består av hårt packad rödorange sandig silt. I den norra delen av schaktet framkom en anläggning som går in i den norra schaktkanten. Närmast oval i plan. Fyllningen utgörs av gråsvart sotig lite flammig, kompakt silt. 0,60 m i diameter
2326	7	1,25	Matjord	Schaktdjup: 1,25 m. 0,90 m med omrörda massor på toppen, med större stenblock. Under detta ett möjlig äldre matjordslager, ca 0,25 m tjockt. Här saknas däremot förnan, vilket har kunnat urskiljas i schakten söder om detta schakt. Undergrunden består av rödorange sandig silt, väldigt hårt packat.
2381	7	1,25	Silt	Schaktdjup: 1,25 m. 1,05 m med omrörda massor. Därunder möjlig äldre markhorisont av hårt packad brungrå silt. Tjocklek 0,20 m. Undergrunden består av ljus gråbeige hårt packad silt.
2399	7	1,2	Silt	Schaktdjup 1,20 m. Schaktat ner till möjlig äldre matjordshorisont som utgjordes av gråbrun silt. Två rutor grävdes ner i denna nivå som tolkades som odlingsmark innan massor lades på från E4an. Den ena rutan var 0,5 x 0,5 m samt 0,40 m djup och grävdes ner i brungrå silt. Enstaka fynd av bla rödgods. I botten som bestod av ljusbeige hård silt fanns även en ev. anläggning eller sotig färgning med enstaka sten. Den andra rutan var 0,70 x 1 m och 0,30 m djup. se tidigare beskrivning. I väster var den hårdare packat än i öster. Fynd av rödgods.
2404	7	0,85	Matjord	Schaktdjup 0,85 m. Gick ej att nå den äldre markhorisonten pga att det fanns för mycket block i de omrörda massorna.
2408	7	1,4	Silt	Schaktdjup: 1,40 m. 1,20 m med omrörda massor med sten. Under detta finns ett hårt packat lager med möjlig äldre markhorisont och förna, ca 0,15 m. Svartgrå silt. Undergrunden består av ljus gråbeige hårt packad silt.
2469	7	1,69	Silt	Schaktdjup: 1,69 m. 1,40 m med omrörda massor, med större stenar. Därunder 20 cm med äldre matjordshorisont med förna. Hårt packad. Undergrunden utgörs av gråbeige hårt packad silt.
2473	7	1,4	Silt	Schaktdjup: 1,40 m. 1,20 m med omrörda massor. Därunder en möjlig matjordshorisont, ca 10 cm. Är väldigt hårt packad. Undergrunden består av ljus gråbeige hårt packad silt.
2488	7	1,8	Silt	Schaktdjup: 1,80 m Omrörda massor ca 1,65 m. I botten 10 cm av möjlig äldre matjordshorisont, som utgörs av väldigt hårt packad mörkbrun silt. Undergrunden utgörs av ljus beige grå silt.
2514	7	1,2	Silt	Schaktdjup: 1,20 m. Ca 1 m omrörda massor, som utgörs av matjord, fin sand och stora block. Därunder 10 cm av något som skulle kunna vara en tidigare matjordshorisont. Övergår till grå silt i botten av schaktet.
2518	7	0,65	Silt	Schaktdjup: 0,65 m, Överst matjord och förna 20 cm. Under det grå silt 30 cm. Undergrunden utgörs av beigeorange siltigt grus. Topografin sluttar svagt åt söder.

Schakt Objekt 7.

ID	Objekt	Und %	Metod	Längd x bredd (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
2336	7		Okular	0.70 x 0,75			Hård/kokgrop med skörbränd sten på toppen. Oregelbunden form i plan. Fyllning: Brunsvart relativt lucker sandig silt. Mycket eldpåverkad skörbrändsten. Fyllningen är lätt sotig. Kanterna är gråvita i färgen.
2354	7		Okular	1.1 x 0,75		Oval	Möjlig härdbotten. Fyllning: Gråbrun delvis sotig silt med enstaka skörbrända stenar. Möjlig samma karaktär som A2336 men ligger då högre upp i topografien. I kanterna ljusgråbeige fyllning. Går in i schaktkant i väster
2368	7		Okular	2 x 0,6		0,2	Nedgrävning/lagerrest. Oregelbunden form i plan, har en tarm som löper ut mot N. Minst 20 cm djup. Fyllning: Ljusgrå till svartflammig silt, Sotig med enstaka kolfragment. Innehåller en del skörbränd sten.
2392	7	50	Skarslev	0.30 x 0,25	0.10	Oval	Möjlig nedgrävning. Grävd i snitt. Närmast oval i plan och fortsätter in mot schaktkanten i V. Fyllning: Mörk svartbrun silt med inslag av ljus grå sand. Fyllningen är inte homogen och är aningen varvig mot botten. I SV kanten sluttande mot botten.
2422	7		Okular	0.30 x 0,25		Oval	Möjlig härd eller nedgrävning med enstaka kolfragment och sotig silt, korn av möjlig eldpåverkad eller vittrad sten. Oregelbunden form närmast oval i plan.
2451	7		Okular	0.60 x 0,60			Osäker nedgrävning. Oregelbunden form i plan. Fyllning utgörs av mycket kompakt mörk gråbrun silt, med spår av kol. I S delen ligger en 0,10 m i diameter stor sten.
2478	7		Okular	0.50 x 0,5		Oval	Osäker nedgrävning. Kompakt fyllning, gråbrun silt med enstaka kolfnik och vittrade stenar.
2492	7	50	Skarslev	0.70 x 0,6	0,12	Oval	Mycket osäker nedgrävning. Fyllning består av mörk gråbrun mycket kompakt silt. Oregelbunden form i plan närmast oval. Delvis snittad. Djup 12 cm. Flack profil.
2497	7		Okular	0,6			Sotig gråsvart silt. Går in i schaktkant.

Anläggningar Objekt 7.

Bilaga 4. Objekt 9

Figur 46. Objekt 9.

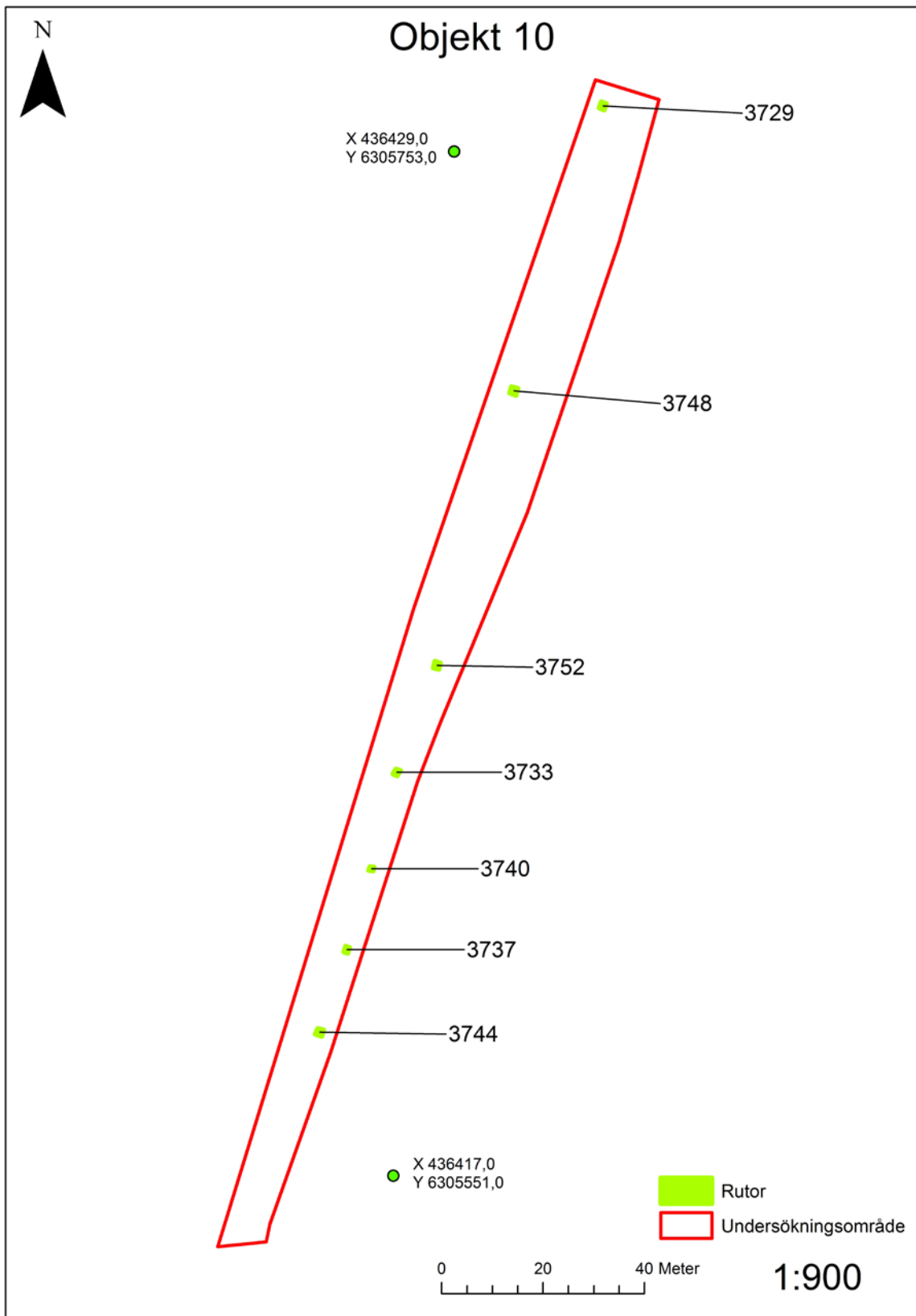
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
2537	9	0,8	Silt/morän	Ett ca 0,4-0,8 m djupt schakt. Bitvis enormt mycket sten, ca 0,7-1,3 m i storlek. Undergrunden utgörs av orangeröd sand med mycket inslag av surmarksfläckar.
2548	9	0,46	Silt/morän	Ett ca 0,35-0,46 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar ca 0,4-0,8 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange silt. Fyllningen består av torvrik jord. Mycket inslag av fuktfläckar med svart sumpjord.
2552	9	0,44	Silt/morän	Ca 0,3-0,44 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar ca 0,4-1,8 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange silt. Fyllningen består av torvrik jord och mot botten finns ett kraftigt svart humöst lager. Området verkar ha utgjorts av våtmark en gång i tiden
2556	9	0,44	Silt/morän	Ett ca 0,3-0,44 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar, ca 0,4-0,8 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange silt. Fyllningen består av torvrik jord och mot botten finns ett kraftigt svart humöst lager. Området verkar ha utgjorts av våtmark.
2560	9	0,8	Silt/morän	Ett ca 0,4-0,8 m djupt. Bitvis enormt mycket sten, ca 0,7-10,7 m stora. Undergrunden utgörs av orangeröd silt med mycket inslag av surmarksfläckar. En större ansamling av stenar gjorde att det bitvis var svårt att schakta.
2564	9	1	Silt/morän	Ett ca 0,3-1,0 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar ca 0,4-0,8 m stora. Undergrunden utgörs av beige silt. Fyllningen består av torvrik jord och mot botten finns ett kraftigt svart humöst lager. Området verkar ha utgjorts av våtmark en gång i tiden.
2568	9	0,44	Silt/morän	Ett ca 0,3-0,44 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar, ca 0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand. Fyllningen består av torvrik jord och mot botten finns fläckvis ett kraftigt svart humöst lager. Området verkar ha utgjorts av våtmark.
2572	9	0,3	Silt/morän	Ett ca 0,3 m djupt schakt. Bitvis rikligt med stora stenar ca 0,4 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange sand. Fyllningen består av torvrik jord och mot botten finns fläckvis ett kraftigt svart humöst lager. Området verkar ha utgjorts av våtmark.

Schakt Objekt 9.

ID	Objekt	Und %	Metod	Längd x bredd (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
2576	9	10	Okular	1,8 x 1,5		Rund	Rund kokgrop belägen i södra delen av schaktet. Svartbrun sand med inslag av kol och skärvig sten i ytan. Vid delundersökningen framkom en stenpackning liggande i svärtad jord med inslag av större kolbitar. Fyllning: Svartbrun, kulturpåverkad jord. Stenstorlek 0,05-0,20 m. vissa stenar eldpåverkade. Under stenpackningen ett lager fet sotig jord.

Anläggningar Objekt 9.

Bilaga 5. Objekt 10

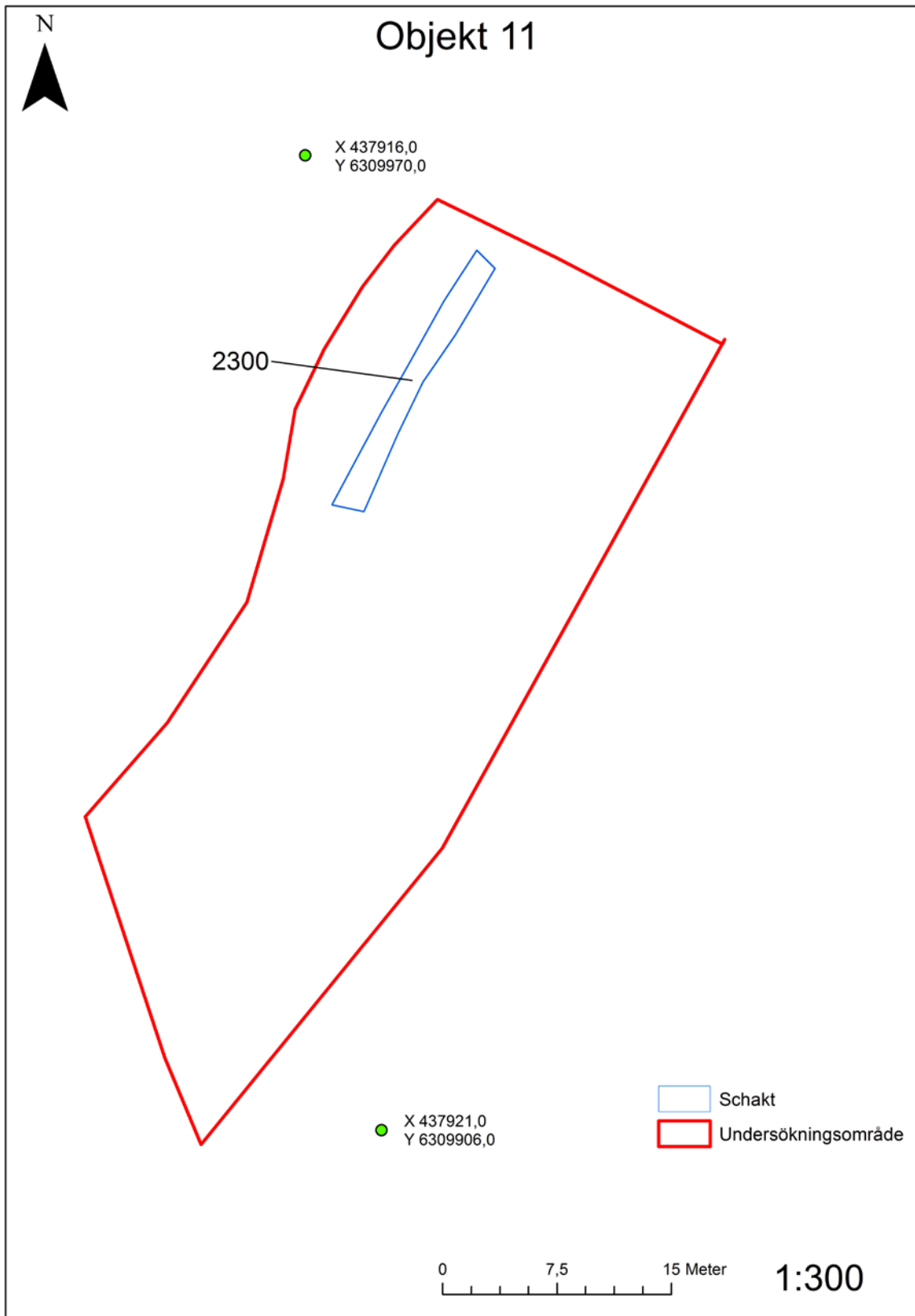

Figur 47. Objekt 10.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
3729	10	1	1	0,3	Silt	1 x 1 m stor provruta. Djup: 0,30 m djup. Överst 0,05 m förna. Under det brun något torvig humös silt, 0,25 m. Mot botten kom en mörkare lins med humös torvaktig silt innan man kommer ner på grå silt (undergrund). I undergrunden fanns enstaka 0,10 i diameter stora stenar.
3733	10	1	1	0,22	Sand	1 x 1 m stor provruta. Djup: 0,22 m. I toppen fanns ett 0,1 m tjockt lager med förna. Under det fanns ett 0,1 m tjockt lager med siltig sand. I botten fanns brungul siltig sand, och 0,3-0,5 i diameter stora stenar. Mycket stort av rötter
3737	10	0,5	0,5	0,45	Silt	0,45 m djup. Översta 0,40 m består av brun silt som mot botten övergår i en mörkare humös lins av silt, som sedan övergår i gråflammig silt. En större sten i rutans Ö kant. Rutan ligger uppe på ett flackt höjdläge som sträcker sig i över hela den mellersta och södra delen av området. Då den bruna sliten är homogen förefaller den inte vara påförd vid vägbygge.
3740	10	1	1	0,26	Silt	Överst ett 0,05 m tjockt lager med förna. Under detta fanns ett 0,18 m tjockt lager med gråbrun till brungul sandig silt. Är möjligen omrört. I lagret låg ett fåtal 0,10 m i diameter stora stenar. Mot botten blev lagret mer brungult flera stora stenar ca 0,40 - 0,50 m i diameter. Dessa ligger så att tomma luckor har uppstått mellan dem. Detta talar för att de har blivit upplagda på slänten när E4 byggdes. Ungefär 10 m mot norr ligger en sten som precis sticker upp ur förnan som ser sprängd ut. Undergrunden består av gulbrun silt.
3744	10	1	1	0,4	Silt	Brun silt 0,40 m flammig. Relativt mycket sten. Mot botten fanns mörkare silt som övergick i grå silt. Tolkas vara påförda massor från väg.
3748	10	0,5	0,5	0,5	Silt	0,50 m djup. 0,35 m består av brun silt med enstaka sten, övergår sedan i ett mörkbrunt torvlager. Rutan ligger på det lägre N ytan, men det förefaller som att även den bruna silten är påförd här.
3752	10	0,5	0,5	0,5	Silt	0,50 m djup. 0,37 m består av brun silt med enstaka sten, övergår sedan i ett mörkbrunt torvlager. Rutan ligger på det lägre N ytan men det förefaller som att även den bruna silten är påförd här.

Rutor Objekt 10.

Bilaga 6. Objekt I I

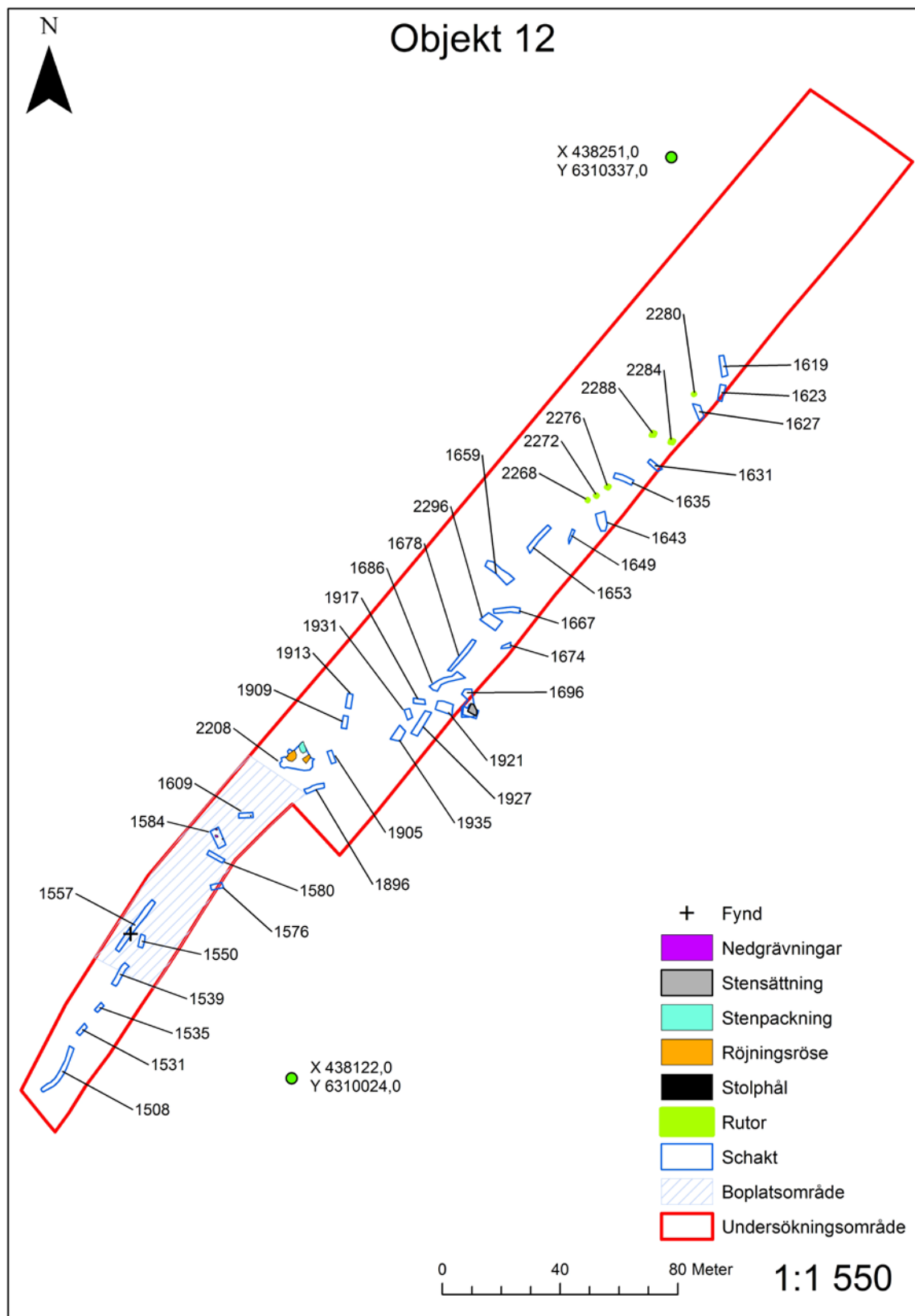

Figur 48. Objekt II.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
2300	II	0,4	Morän	0,30 till 0,40 m djupt. 5 m längst i söder består schaktet av omrörda gruslager, och saknar nästan helt matjord. Hela det södra området av objekt II visade sig bestå av en deponi som blivit nedgrävd. Resterande delen av schaktet består av orörd mark där lagren är omväxlande sandiga och med morängrus. Spritt med sten samt enstaka större block. Schaktet drogs i slänt och upp mot utplanande höjdparti i norr.

Schakt Objekt II.

Bilaga 7. Objekt 12

Figur 49. Objekt 12.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
1508	12	0,4	Sand	Schaktet drogs i en söderslutning från ett höjdparti. Schaktdjup 0,15 till 0,40 m. Överst 0,05 m förna och därunder 0,10 m grå mycket fin sand, som övergår i beige-brun sand. Bitvis mer grusigt med mycket sten.
1531	12	0,15	Morän	0,15 m djupt. Förna 0,05 m, därunder direkt morängrus. Sannolikt har delar schaktats/jämnats ut, och material har tagits ifrån platsen.
1535	12	0,15	Morän	0,15 m djupt. Förna 0,05 m, därunder direkt morängrus. Sannolikt har delar schaktats, och material har tagits ifrån platsen.
1539	12	0,4	Sand	Schaktdjup 0,30 till 0,40 m. Överst ca 0,10 m förna därunder 0,15 m fin beige sand som bitvis är något grusigt. Ligger inom en plant område som sannolikt har planats ut maskinellt.
1550	12	0,25	Sand	0,25 m schaktdjup. Överst 0,10 m förna. Därunder brunbeige sand som övergår i mer grusblandad sand mot botten.
1557	12	0,50	Sand	Schaktdjup 0,25 till 0,50 m. där det djupaste representerar ett mindre djupschakt. överst 0,10 m förna. därunder 0,15 m brunbeige sand som övergår i ljusare sand som bitvis är något grusig med moränkaraktär. Fynd av en håleggad yxa som låg i det övre brunbeige sandiga lagret. Möjligen har ytan för schaktet planats av med maskin.
1576	12	0,4	Sand	Schaktdjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand 0,20 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten.
1580	12	0,8	Sand	Schaktdjup 0,80 m. Förna och brunbeige sand 0,30 m. Därunder ljusare sand hela vägen. Ligger inom ett lägre parti med våtare mark.
1584	12	0,4	Sand	Schaktdjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand 0,15 m. Därunder finns ljusare sand. I schaktet fanns flera anläggningar varav bla A1587, men dessa kom ca 0,05 m ner i den ljusare sanden. Vilket visar en viss urlakning/översandning.
1609	12	0,4	Sand	0,40 m schaktdjup. Överst 0,20 m förna och brunbeige sand. Övergår till ljusare sand. Ett stolphål ca 0,35 m fanns under markytan.
1619	12	0,4	Sand	Djup 0,40 m. I toppen förna samt brunbeige sand, 0,10 m, därunder sand blandat med morängrus.
1623	12	0,35	Sand	Djup 0,35 m. I toppen förna och brunbeige sand 0,10 m, därunder ljusbeige sand med mindre moräninslag.
1627	12	0,4	Sand	Schaktdjup 0,40 m. I toppen förna och brunbeige sand 0,15 m, därunder ljusare sand med enstaka sten.
1631	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. förna och brunbeige sand 0,15 m, därunder ljusare sand med enstaka sten.
1635	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. förna och brunbeige sand 0,15 m. Därunder ljusare sand något moränblandad.
1643	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten.
1649	12	0,35	Sand	Schaktjup 0,35 m. Förna och brunbeige sand 0,15 m. Därunder ljusare grusigsand med enstaka sten.
1653	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand 0,10 m. Därunder morängrus. Schaktet ligger i en söder sluttning.
1659	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand, 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten blandat med partier med mer morängrus.
1667	12	0,3	Sand	Schaktjup 0,30 m. Förna och brunbeige sand, 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten.
1674	12	0,45	Sand	Schaktjup 0,45 m. Förna och brunbeige sand, 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten.
1678	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten, samt partier med mer morängrus. Ligger i en SV sluttning.
1686	12	0,4	Sand	Schaktjup 0,40 m. Förna och brunbeige sand, 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten. Ligger i en mindre sluttning.
1696	12	0,15	Sand	Schaktdjup 0,15 m. Förna 0,12 m. Därunder lätt moränblandad brunbeige sand. Direkt under förnan fanns en kvadratisk stensättning som låg utanför undersökningsområdet.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
1896	12	0,55	Sand	Schakt i NÖ - SV riktning. Sluttar svagt åt ÖSÖ. Schaktet ligger SÖ om möjlig stensättning. Schaktdjup: 0,45 - 0,55 m. Ser likadant ut i lagerföljd och lagertjocklek som schakt 1905. Innehåller en del mindre stenar men inga block.
1905	12	0,66	Sand	Schakt i VNV - ÖSÖ riktning. Topografin sluttar mot ÖSÖ. Schaktet ligger Ö om en möjlig stensättning. Schaktdjup: 0,30 - 0,66 m. Överst fanns ett mörkbrunt matjordslager, 10 cm tjockt. Under detta fanns ett ljust brungrått sandlager, 12 cm tjockt.
1909	12	0,4	Sand	Schakt i NV - SÖ riktning. Schaktdjup: 0,30 - 0,40 m. Tunnt lager med matjord, 5 cm tjockt. Under detta kommer varvig brunröd sand, fin vit sand och recent material, som t.ex. stora bitar av asfalt. Är trolig material ifrån anläggandet av E4 eller tidigare väg. Tolkas som påförda massor.
1913	12	0,45	Sand	Schakt i NV - SÖ riktning. Schaktdjup: 0,40 - 0,45 m. Överst ligger ett tunnt lager med matjord, 5 cm tjockt. Under detta finns ett tjockt varvigt lager som utgörs av ljus brunröd sand och vit mycket fin sand schaktet innehåller även måttligt med 0,50 x 0,50 m stora stenar. Verkar omrört pga vägbygget.
1917	12	0,3	Sand	Schakt i väst - östlig riktning. Schaktdjup: 0,25 - 0,30 m. Samma lagerföljd och tjocklek som i Schakt 1927. Överst tunt lager matjord, 10 cm. Under detta finns ett gråbrunt lager med siltig sand, 10 cm tjockt. Undergrunden utgörs av brunorange lätt siltig sand.
1921	12	0,25	Sand	Schakt i sluttning mot V. Schaktdjup: 0,10 - 0,25 m. Överst tunt lager matjord, 10 cm, med mycket rötter. Under detta finns ett gråbrunt lager med siltig sand, 10 cm tjockt. Undergrunden utgörs av brunorange lätt siltig sand.
1927	12	0,4	Sand	Schakt i N - S riktning. Schaktdjup: 0,30 - 0,40 m. Överst tunt lager matjord, 10 cm, med mycket rötter. Under detta finns ett gråbrunt lager med siltig sand 10 cm tjockt. Undergrunden utgörs av brunorange silt.
1931	12	0,3	Sand	Schakt i NV - SÖ riktning. Sluttar svagt mot NV. Schaktdjup: 0,23 - 0,30 m. Överst tunt lager matjord, 10 cm, med mycket rötter. Under detta finns ett gråbrunt lager med siltig sand, 10 cm tjockt. Undergrunden utgörs av brunorange lätt siltig sand.
1935	12	0,5	Sand	Schakt i N - S riktning. Schaktdjup: 0,40 - 0,50 m. Topografin sluttar mot V. Överst tunt lager matjord, 10 cm, med mycket rötter. Under detta finns ett gråbrunt lager med siltig sand, 10 cm tjockt. Undergrunden utgörs av brunorange lätt siltig sand.
2208	12	0,1	Silt	Handavtorvat schakt uppe på höjd i den västra delen av undersökningsområdet. Handavtorvades pga av flera möjliga stensättningar som ligger direkt under förnan. Den avtorvade ytan utgörs av en kvadrant av höjden som sluttar lätt mot söder. Höjden har sedan tidigare varit bevuxen med mindre träd och sly. Förnans tjocklek är här ca 10 cm. Direkt under förnan ligger undergrunden som består av brunorange till brunrå siltig sand till fint grus. Innehåller ett fåtal mindre stenar. Efter avtorvning framkom tre koncentrationer med sten.
2296	12	0,3	Sand	Schaktdjup 0,30 m. Förna och brunbeige sand, 0,15 m. Därunder ljusare sand med enstaka sten.

Schakt Objekt 12.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
2268	12	1	1	0,15	Sand	Ruta. Innehåller enstaka mindre stenar, 0,1 m stora. Steril beige sand. 0,15 djup.
2272	12	1	1	0,2	Sand	Ruta med enstaka mindre stenar, 0,1 m stora. Steril beige sand. 0,2 m djup.
2276	12	1	1	0,2	Sand	Ruta med enstaka mindre stenar, 0,1 m stora. Steril beige sand. 0,2 m djup.
2280	12	0,5	0,5	0,2	Sand	Provruta på toppen av en ås. Överst 0,10 m förna. Under den ligger ett 0,05 m tjockt ljusgrått sandlager. I botten finns ett ljus orangegult lager av siltig sand. Ingen sten.
2284	12	0,5	0,5	0,25	Sand	Provruta på toppen av en ås. Överst 0,10 m förna. Under den ligger ett 0,05 m tjockt ljusgrått sandlager. I botten finns ett ljus orangegult lager av siltig sand. Ingen sten.
2288	12	0,5	0,5	0,25	Sand	Provruta på toppen av en ås. Överst 0,10 m förna. Under den ligger ett 0,05 m tjockt ljusgrått sandlager. I botten finns ett ljus orangegult lager av siltig sand. Ingen sten.

Rutor Objekt 12.

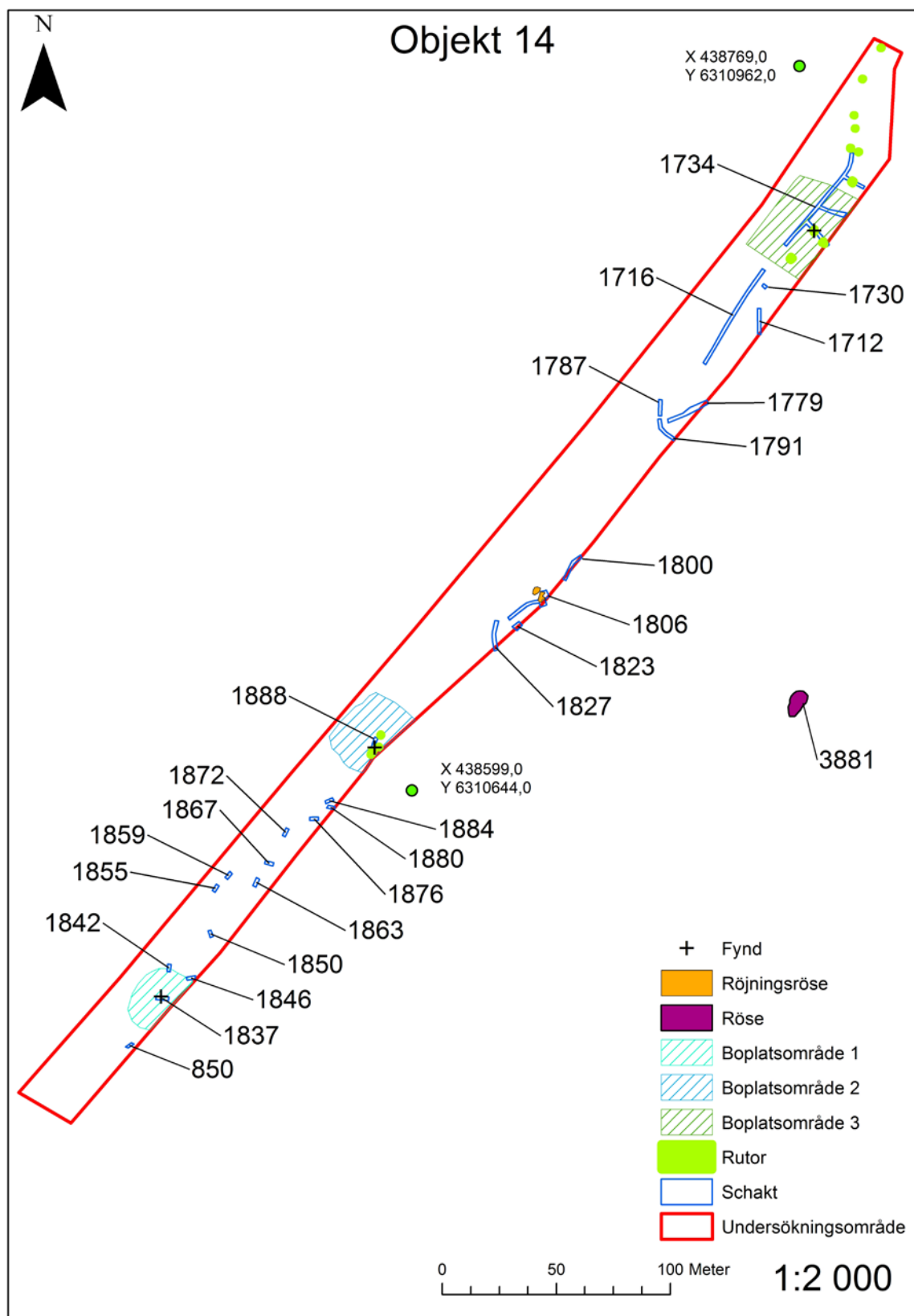
ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
1587	12	-	Okulär	0,6 x 0,6			Hård/nedgrävning. Skars av schaktkant. Tydlig och sotig sand/silt
1594	12	-	Okulär	0,9 x 0,8			Nedgrävning med fyllning av brun sand.
1603	12	-	Okulär	0,45 x 0,40			
1614	12	-	Okulär	0,3 x 0,2		Oval	Svartsotig sand med enstaka kolfragment
1704	12	-	Skärslev	2,8 x 3		Kvadratisk	Kvadratisk stensättning som låg direkt under förnan och var närmast helt flack. Låg i en lätt västslutning. Bestod av ett homogent sten-material med en storlek mellan främst ca 0,20 till 0,12 m i storlek. Endast delvis avtorvad.
1948	12	-	Hacka				Område med stenpackningar. Dessa bildar inga tydliga strukturer utan utgörs av sten som verkar ligga i ett lager, och ej symmetriskt. Tätheten gör dock att de tydligt är ditlagda jämfört med den omkringliggande marken som nästan helt saknar sten.
1966	12	-	Hacka			Avlång	Vall med sten. 0,35 m hög homogent mindre stenmaterial ca 0,10 - 0,15 m stort. Möjligen hör det samman med 1948 som i så fall utgör en botten på samma röjningsröse.
2228	12	-	Okular	3,2 x 2,3		Oval	Troligt röjningsröse i oval till rund form. Ligger på den S delen av en höjd. En del stenar kan ha "ramlat" ner åt S. Utgörs av 0,55 - 0,13 m i diameter stora stenar. En del av stenarna är av skärvig karaktär. Stenarna ligger löst uppe på toppen och bitvis nästintill i förnan.
2236	12	-	Hacka	3,4 x 2		Oregelbunden	Möjlig stensättning som troligen är bortgrävd i V. Ligger på toppen av en höjd. Sluttar svagt åt Ö. Formen i plan är osäker i V men kanten i Ö är närmast rundad, i mitten går packningen upp som en vall. Packat och inte löst liggande. Har troligen rasat ut mot kanten i öster vallen i mitten av stenpackningen kan ha skapats vid recent aktivitet, som tex vid grävning med maskin. Stenpackningen består av stenar i storleken 0,10 - 0,25 m i diameter.
2246	12	-	Skärslev	2,8 x 2,1		Oregelbunden	Röjningsröse? Oregelbundna stenar ca 0,1-0,5 m stora. Löst liggande stenar i toppen.

Anläggningar Objekt 12

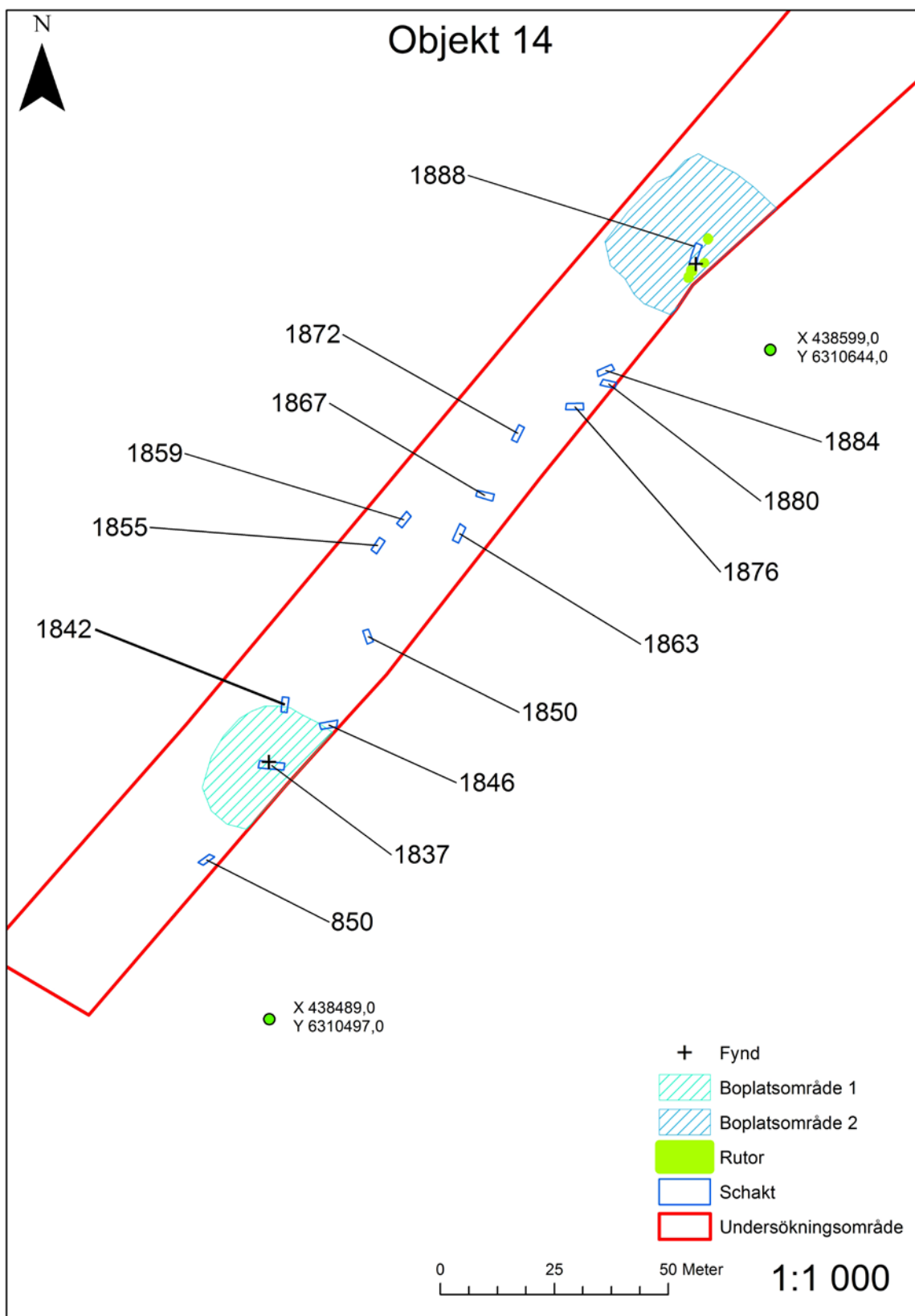
Id	Objekt	Typ	Material	Antal	Vikt (g)	Beskrivning
1507	12	Yxa	Bergart	1	175	Håleggad slipad yxa. Lätt spetsig nacke. En välvsida och en närmast rak. 130 mm x 33 mm x 22 mm.

Fynd Objekt 12.

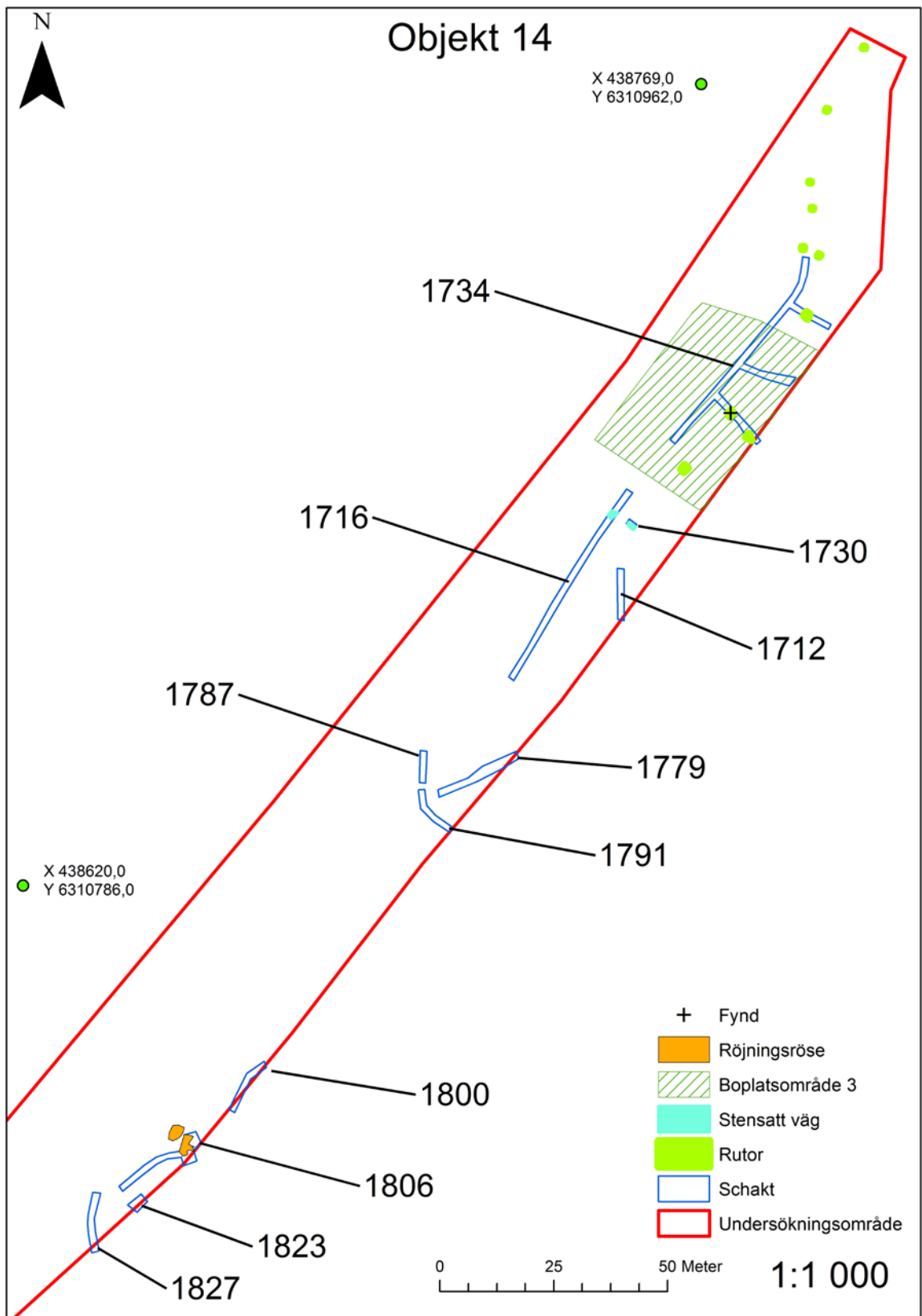
Bilaga 8. Objekt 14

Figur 50. Objekt 14.

Figur 51. Södra delen av Objekt 14.

Figur 52. Norra delen Objekt 14.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
850	14	-	Sand/morän	Tunn förna med morängrus direkt under.
1712	14	0,25	Sand	Sökschakt, ca 20-25 cm djupt. Innehöll grusig sand med inslag av sten. Isälvsmaterial
1716	14	0,25	Sand	Sökschakt 20-25 cm djupt. Innehöll grusig sand. Schaktet löper över en svacka, i vars botten det återfinns en stenpackning tolkad som enstensatt väg.
1730	14	0,20	Sand	Kort sökschakt med syfte att konstatera att den stenlagda vägen fortsatte åt Ö.
1734	14	0,25	Sand	Sökschakt 20-25 cm djupt. Innehöll grusig sand med inslag av spridda stenar. I schaktet sållades två 2x2 m rutor. I den ena framkom fynd i form av tre flintor och ett bränt ben.
1779	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand med inslag av spridda stenar.
1787	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand med enstaka stenar.
1791	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Innehåller grusig sand.
1800	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand med spridda stenar.
1806	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand med inslag av sten. I den norra änden av schaktet framkom en stenpackning, sannolikt ett odlingsröse
1823	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand.
1827	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Grusig sand med enstaka stenar.
1837	14	0,3	Sand	I schaktet framkom en stenpackning av okänt ursprung. Över stenpackningen finns ett matjordslager (20 cm). Schaktet ligger i botten på en trolig dödisgrop. Vid upprensning av schaktkanten under stenpackningen framkom en bit flinta (27 cm) under markytan.
1842	14	0,2	Sand	Schakt 20 cm djupt. Innehöll blandat isälvsmaterial sand, grus och sten.
1846	14	0,25		Schakt 20-25 cm djupt som innehöll omrört isälvsmaterial.
1850	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Sand.
1855	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. sand.
1859	14	0,3	Sand	Schakt, 30 cm djupt. Sand.
1863	14	0,1	Sand	Schakt, 10 cm djupt. Omrört.
1867	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm. Omrört
1872	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm. Omrört
1876	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Omrört.
1880	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Omrört.
1884	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. Omrört.
1888	14	0,25	Sand	Schakt 20-25 cm djupt. I den S änden av schaktet framkom en flinta, (mikrospån), i ett ev. urlakad kulturlager.

Schakt Objekt 14.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
1771	14	1	1	0,2	Sand	Provruta 1 m ² och 20 cm djup. Fynd i form av tre flintor och ett bränt ben. Grusig sand med inslag av sten. Handplock
1775	14	1	1	0,2	Sand	Provruta 1 m ² , 20 cm djup. Grusig sand med inslag av sten. Inga fynd.
1939	14	0,5	0,5	0,25	Sand	Ruta. Grävdes i samband av fynd av mikrospon i ett eventuellt urlakat kulturlager.
1943	14	0,5	0,5	0,25	Sand	Ruta, ca 0,5 x 0,5 samt 0,25 m djup.
1990	14	0,8	0,8	0,2	Silt	Ruta ca 0,8 x 0,8 m och 0,2 m djup. Sandig silt med inslag av mindre sten. Spår av kol i rutans N del samt små fnyk av kvarts, men inget tydligt slaget. Mot botten tilltagande stenigt.
1994	14	0,8	0,8	0,4	Silt	Ruta ca 0,80 x 0,80 m. 0,40 m djup. Översta 0,25 m består av förna och brunbeige silt som därunder övergår i beigare silt. Den övre nivån är eventuellt odlingspåverkat och den undre möjligen äldre bevarad markhorisont med enstaka kolfragment. Under den beigare silten övergår det i ljusare silt som är steril.
3850	14	0,5	0,5	0,4	Sand	Ruta. Ca 0,12 m tjock förna. Ca 0,2 m ned vidtog ett grusigt något stenigt moränlager. Under detta vidtog ett sandigare orang-ebeiget lager. Inga fynd. Schaktet låg i en kraftig nordslänt.
3854	14	0,5	0,5	0,55	Sand	0,5 x 0,5 m stor ruta. Djup: 0,30 - 0,55 m. Överst ett 0,18 m tjockt lager med förna. Under det fanns ett 0,05 m tjockt ljust grått lager siltig sand. Under detta fanns ett 0,35 m tjockt lager med brunorange lätt siltig sand, med ett rikligt inslag av småsten och 0,10 m i diameter stora stenar. Mot botten övergick lagret till en mer grusig karaktär. Tolkas som steril.
3858	14	0,5	0,5	0,45	Sand	Ruta grävd norr om schaktgräns invid viltstaket inom norra delen av undersökningsområdet. Förhållandevis tunt torvlager 0,08 m, enstaka rötter. Följs av tjockt sandlager, ca 0,3 m djupt, med inslag av mindre sten. lättgrävt. Undergrund på 0,4 m djup tilltagande grusigt, gulbrun färg. Ett möjligt avslag i kvarts påträffats som dock senare kunde avfärdas.
3862	14	0,5	0,5	0,52	Sand	Kraftigt med rötter i toppen. Vegetationsskiktet/förna var ca 0,15 m. Därefter kom ett sandigt moränskikt med mindre stenar, 0,01-0,12 m stora. Från 0,2 m djup sållades massorna. Något gulaktigt undre lager kom aldrig.
3866	14	0,5	0,5	0,43	Silt	0,50 x 0,50 m stor ruta. Djup: 0,43 m. Överst 0,12 m förna. Under det fanns ett 0,20 m tjockt brungrått siltigt sandlager. I detta kommer det måttligt med 0,10 m i diameter stora stenar. I botten fanns ett 0,15 m tjockt lager med gulbrun siltig sand, som mot botten övergick till ett mer grusigt lager. Tolkas som undergrund.
3869	14	0,5	0,5	0,40	Silt	Se beskrivning av 3866. Grävdes i anslutning till åker.
3873	14	0,5	0,5	0,45	Sand	Ruta. Förna, ca 0,07 m tjock. Därunder ljusbrun sand. Mot botten ljusgul sand.
3877	14	0,5	0,5	0,4	Sand	Ruta. Ca 0,07 m tjockt torvlager. Därunder ett mörkbrunt sandlager, ca 0,13 m tjockt. Inslag av kol samt mörkare överlag mot botten. På ca 0,2 m djup kommer en mörkfärgning, ev en anläggning. Denna är belägen i SÖ delen av rutans. Mörkfärgningen är ca 0,1 m tjock. Därunder vidtar steril ljusbeige sand. En hel del kol i fyllningen. Fynd av ett glasliknande föremål och vad som bedöms vara oslagen kvarts.

Rutor Objekt 14.

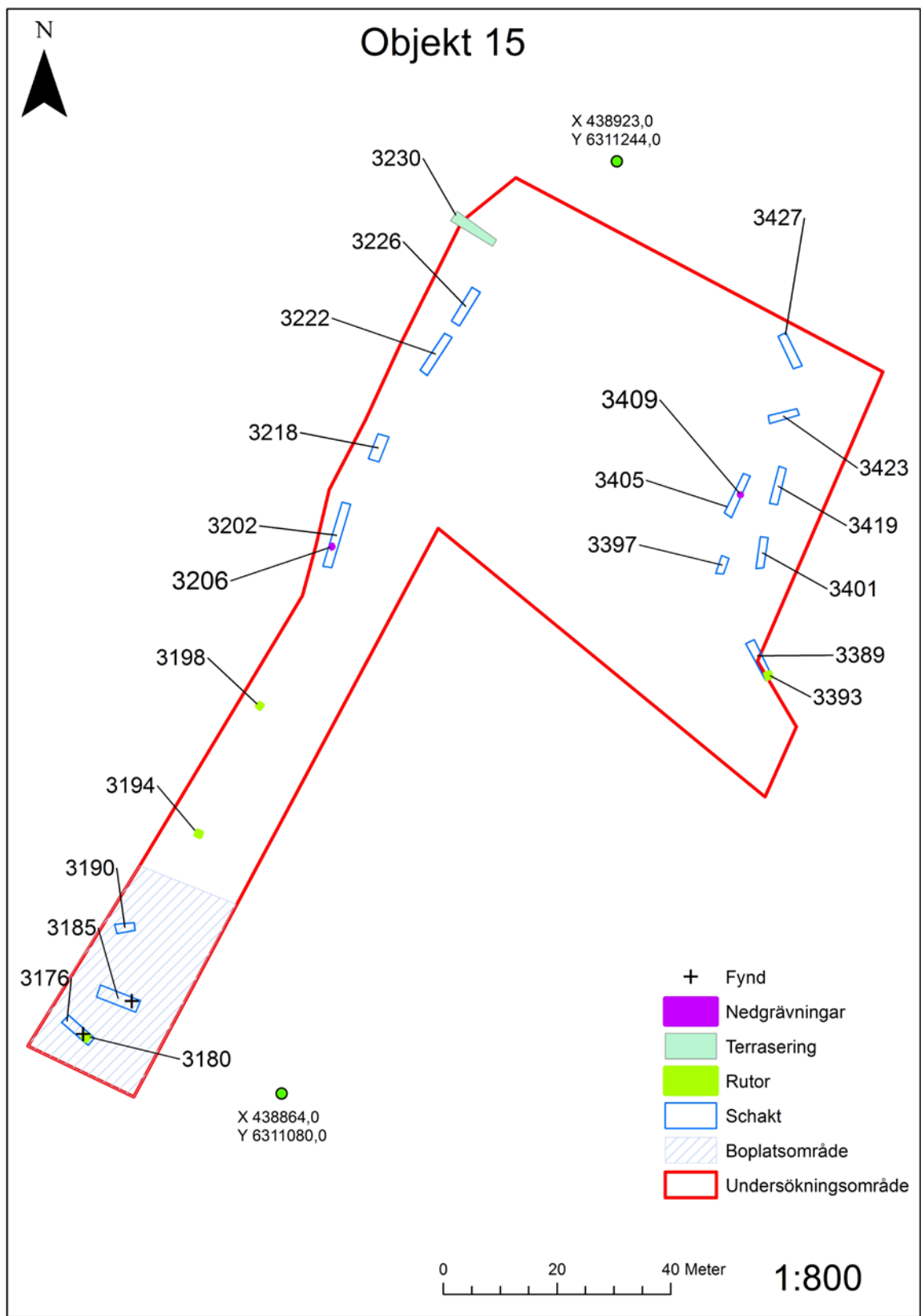
ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
1948	14	-	Skärslev	4x2,5	0,1	Oregelbunden	Botten av röjningsröse, där resterande del lagts upp i 1966. Övrig kulturhistorisk lämning.
1966	14	-	Okulär	3,7x2,8	0,35	Oregelbunden Avlång	Lös liggande stenar ca 0,15 m stora. Övrig kulturhistorisk lämning.
1975	14	-	Okular	6,5 x 1	-	-	Stenmur. Övrig kulturhistorisk lämning.
1980	14	-	Okulär	1,4x1,6	-	-	Väg eller lagd stenpackning. Låg nästan direkt under förnan, och bestod av främst sten mellan 0,10 - 0,15 m. Stenen verkade ligga i ett till två lager. Bredden var ca 1,4 m.
1984	14	-	Okulär	2x0,75	-	-	Fortsättning på 1980. Något glänsare med sten. Om det är en väg så svänger sträckningen något åt söder.
2001	14		Okulär	2.6 x 1.5	0.07		Stenpackning med underliggande kulturlager. Begränsas av schaktkanter. Ett mikrospån framkom vid rensning av schaktkanten.
3890	14	10	Skärslev	0,30 x 0,18	0,10	Rektangulär	Osäker anläggning/nedgrävning. Flack med brun sand.

Anläggningar Objekt 14.

Id	Objekt	Typ	Material	Antal	Vikt (g)	Beskrivning
1841	14 - Boplats 1	Avslag	Flinta	1	2,6	Avslag i sydvästskandinavisk flinta. 31 x 15 mm.
1895	14 - Boplats 2	Mikrospån	Flinta	1	0,4	Mikrospån i sydvästskandinavisk flinta. 20 x 8 mm.
1792	14 - Boplats 3	Avslag	Flinta	3	4,8	Tre avslag varav två brända/eldpåverkade. Det obrända är i sydvästskandinavisk flinta.
1792	14 - Boplats 3	Bränt ben	Bränt ben	1	0,1	Mindre fragment bränt ben

Fynd Objekt 14.

Bilaga 9. Objekt 15

Figur 53. Objekt 15.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
3176	15	0,65	Sand	Schaktdjup 0,65 m. Överst ca 0,08 m tjock förna samt ca 0,20 m småstenigt grus som är påfört. Därunder jordnivå (kulturager?) som består 0,35 m brun fin sand/silt som mot botten övergår till mer grusig morän. I den östra delen av schaktet sparades en yta för rutgrävning. Fynd av bränd flinta i anslutning till rutan och ytterligare flera fynd i den.
3185	15	0,5	Sand	Schaktdjup 0,50 m djup. 0,35 m som består av påförda grusiga massor under förnan. Sannolikt en del av en uppgrusad väg. därunder finns tunna linser av vad som tolkas som bevarade äldre markhorisont, brun sandig silt ett fynd av flinta. Botten består av grusig morän.
3190	15	0,4	Sand	Grävdes i sluttning upp mot N. Överst 0,40 m förna och brun silt. Botten övergår sedan till en fin ljus sand som efterhand blir mer grusig.
3202	15	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligger i norrsluttning. Osäker nedgrävning i S änden.
3218	15	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligger på en plan yta.
3222	15	0,6	Sand	Schakt: 0,60 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,40 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligger plant. Ledning finns nergrävd mitt i schaktet.
3226	15	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ledning nergrävd i schakt. Ligger plant.
3389	15	0,7	Sand	0,70 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt. I den S delen av schaktet sparades en yta för rutgrävning.
3397	15	0,5	Sand	0,50 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt.
3401	15	0,4	Sand	0,40 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt.
3405	15	0,4	Sand	0,40 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt. En ev anläggning fanns mitt i schaktet
3419	15	0,45	Sand	0,45 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt.
3423	15	0,4	Sand	0,40 m djupt. Överst 0,20 m förna och brun silt. Därunder ljus fin sand/silt. Ligger relativt plant på en höjd.
3427	15	0,4	Sand	0,40 m djupt. Sluttar ner åt N. 0,10 m förna och 0,10 m brun silt. Därunder 0,20 m fin ljus sand silt, närmast stenfritt.

Schakt Objekt 15.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
3180	15	1	1	0,25	Sand	1 x 1 m. Djup: 0,25 - 0,15 m. Som djupast i öster. Överst brungrå silt, som innehåller en del mindre kolbitar. I öster 0,16 m tjockt, i väster 0,06 cm. Tolkas som äldre kulturlager. Grävdes med skårslev och sållades delvis. Undergrunden utgörs av orangebrun grusig silt. Fynd i kulturlagret: 6 st flintor, varav 3 var eldpåverkade. Flintorna påträffades både i toppen och botten av lagret. Det största antalet av flintorna kom i den östra delen av rutan. Även en spik fanns i övre delen av kulturlagret.
3194	15	1	1	0,36	Sand	1 x 1 m stor ruta. Djup: 0,36 - 0,23 m. Överst 0,1 m tjockt gräsrotslager. Under det 0,25 m tjockt brungrå siltig sand, som innehåller väldigt mycket rötter. Undergrunden utgörs av ljus orangegul sand. Fynd av recent porslin ca 10 cm ner. Topografin sluttar kraftigt mot söder
3198	15	0,7	0,7	0,4	Sand	Ruta 0,70 x 0,70 m. 0,40 m djup. Överst 0,25 m förna och brun silt. Därunder 0,15 m med ljusare sandig silt. Inga fynd.
3393	15	1	1	0,2	Sand	1 x 1 m stor ruta grävd i södra kanten av schakt. 0,20 m djup. Fyllning beige silt och i ljus fin steril sand/silt.

Rutor Objekt 15.

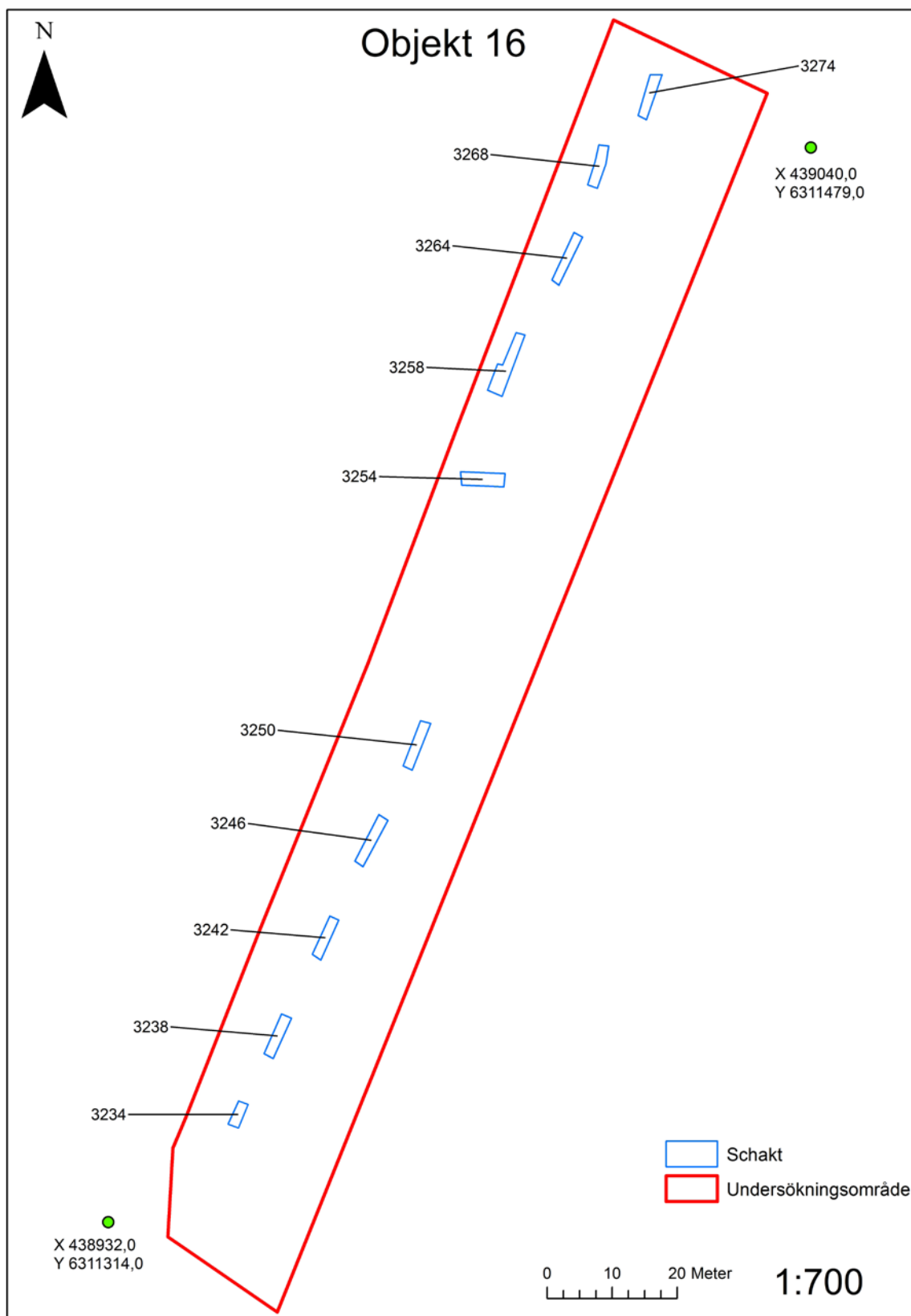
ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
3206	15	25	Skårslev	0	0,17		Mycket osäker nedgrävning, brun lätt silt. Delvis snittad, 0,17 m djup.
3409	15	-	Okulär	0,4 x 0,5	-	-	Nedgrävning/hård öster om E4an. Fyllning med något sotig brungrå silt. Ingen sten.

Anläggningar Objekt 15.

Id	Objekt	Typ	Material	Antal	Vikt (g)	Beskrivning
3184	15-Boplats	Avslag	Flinta	1	0,4	Avslag i eldpåverkad/bränd flinta.
3186	15-Boplats	Avslag	Flinta	4	4,1	2 st Kristianstadflinta 1 st bränd flinta 1 st Sydvästskandinavisk flinta
3187	15-Boplats	Spån	Flinta	1	1,7	Spånfragment i Kristianstadflinta
3188	15-Boplats	Kärnfragment	Flinta	1	0,5	Mindre kärnfragment möjligen mikrospånskärna
3189	15-Boplats	Avslag	Flinta	1	1,2	Sydvästskandinavisk flinta

Fynd Objekt 15.

Bilaga 10. Objekt 16

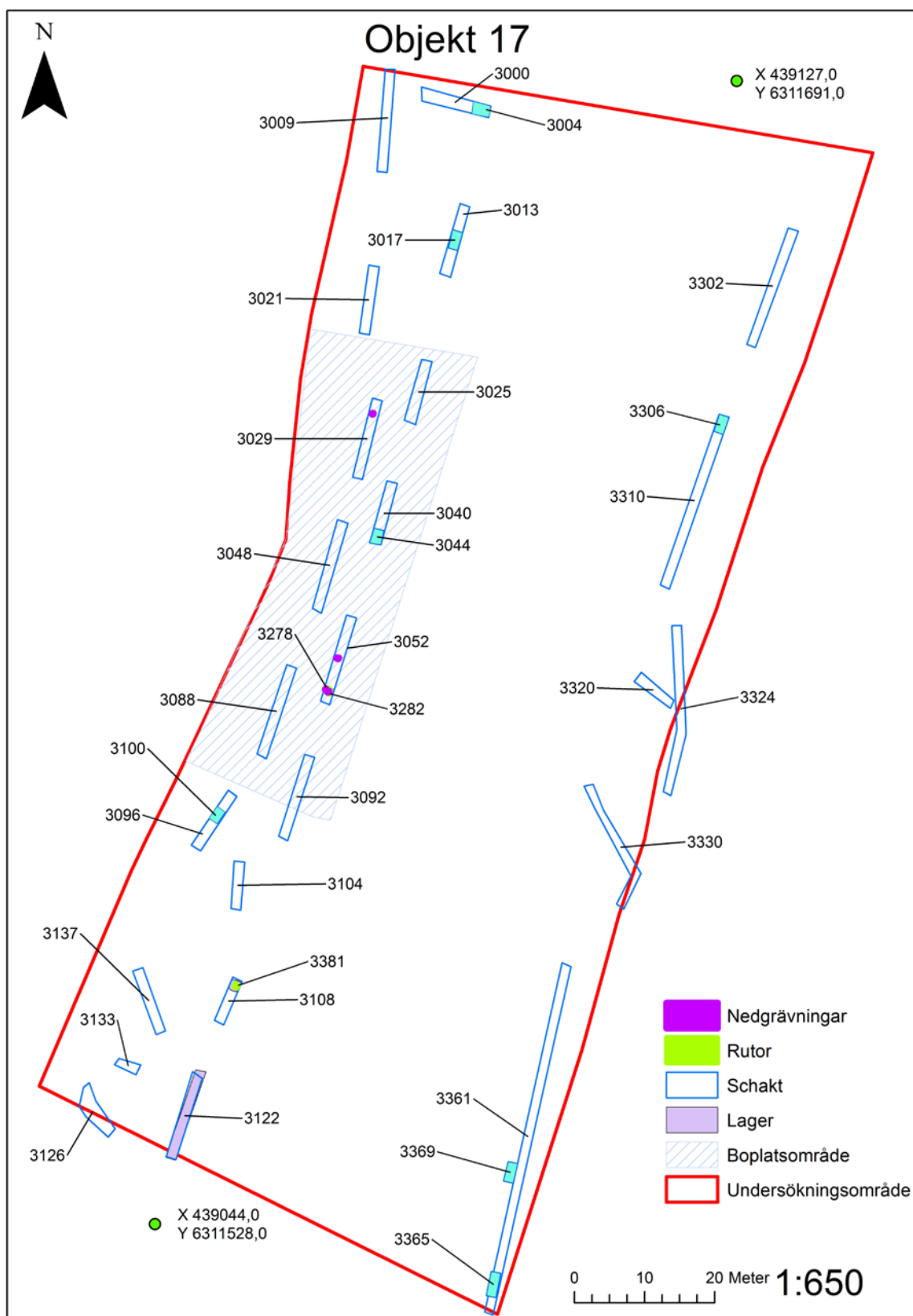

Figur 54. Objekt 16.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
3234	16	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri.
3238	16	0,35	Sand	Schakt: 0,35 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,15 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligget plant.
3242	16	0,5	Sand	Schakt: 0,50 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,30 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligget plant.
3246	16	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri.
3250	16	0,4	Sand	Schakt: 0,40 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,20 m fin ljus sand, närmast stenfri. Ligger plant.
3254	16	0,3	Sand	Schakt: 0,30 m djup. 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,10 m fin ljus sand, närmast stenfri. Dike i mitten av schaktet.
3258	16	0,5	Sand	0,50 m djupt. Överst 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,30 m grusig sand. Dike i mitten av schaktet.
3264	16	0,4	Sand	0,40 m djupt. Överst 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,20 m grusig sand.
3268	16	0,5	Sand	0,50 m djupt. Överst 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,30 m grusig sand.
3274	16	0,5	Sand	0,50 m djup. Överst 0,20 m förna och fin brun sand/silt. Därunder 0,30 m grusig sand. Ligger plant som övriga schakt.

Schakt. Objekt 16.

Bilaga II. Objekt 17

Figur 55. Objekt 17.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
3000	17	0,49	Sand	En del markfasta block i ett låglänt område. Våtmarkslager i form av svart sumpsand.
3009	17	0,43	Sand	Schakt med en del markfasta block i ett låglänt område. Våtmarkslager i form av svart sumpsand. Mycket blött.
3013	17	0,33	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3017	17	1,04	Sand	Inga stenar alls. I botten khaki-färgad sand.
3021	17	0,33	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3025	17	0,41	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3029	17	0,33	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand, med enstaka naturliga färgningar.
3040	17	0,41	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3044	17	0,8	Sand	Inga stenar alls. I botten khaki-färgad sand.
3048	17	0,33	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3052	17	0,22	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand. Enstaka lämningar i form av stolphål, härdrest och ev kulturlager.
3088	17	0,36	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3092	17	0,36	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3096	17	0,45	Sand	Stenfritt schakt bestående av beigebrun sand.
3104	17	0,44	Sand	Inga stenar alls. Undergrunden utgörs av brunorange sand.
3108	17	0,34	Sand	Enstaka markfasta block. Undergrunden utgörs av brunorange sand. Hela schaktet utgörs av ett gråbrunt lager, 3112.
3122	17	0,34	Sand	Enstaka markfasta block. Undergrunden utgörs av brunorange sand. Hela schaktet utgörs av ett gråbrunt lager, 3112.
3126	17	0,33	Sand	Enstaka stenar, 0,05-0,15 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand.
3133	17	0,33	Sand	Ett ca 0,33 m djupt schakt. Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand.
3137	17	0,33	Sand	Enstaka stenar, 0,05-0,15 m stora. Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand. Enstaka mörkfärgningar.
3302	17	0,32	Sand	Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,25 m stora.
3306	17	0,92	Sand	Grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,2 m stora.
3310	17	0,32	Sand	Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,25 m stora.
3320	17	0,32	Sand	Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,25 m stora.
3324	17	0,32	Sand	Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,25 m stora.
3330	17	0,26	Sand	Undergrunden utgörs av brunorange grusig sand med inslag av sten, 0,1-0,25 m i storlek.
3361	17	0,36	Sand	Gråbeige sand, något flammig. Nästan stenfritt.
3365	17	0,98	Matjord	Beigebrå sand i botten. Ett lager med brunbeige matjordsliknande karaktär genomgrävdes.
3369	17	0,72	Sand	Beigebrå sand i botten.

Schakt Objekt 17.

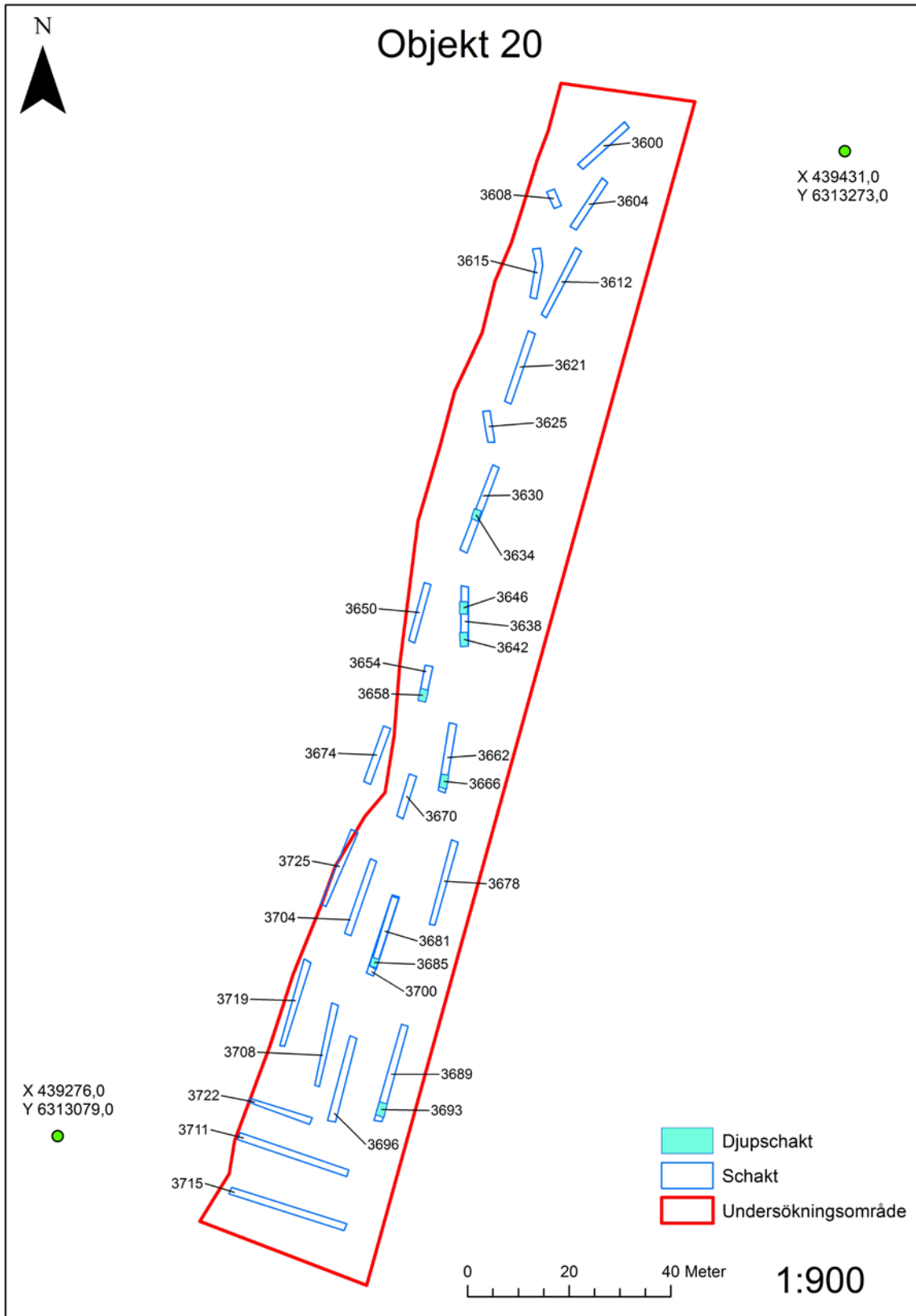
ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
3278	17	0,5	0,5	0,22	Sand	Halvmetersruta i schaktets södra del där A3073 påträffades. I rutans östra vägg framkom skörbränd sten och kol tidigt under ytan. Mer skörbränd sten i fyllningen, ner till ett djup av ca 0,16 m. En anläggning inmätt som A3286 i rutans västra del.
3282	17	0,5	0,5	0,33	Sand	Ruta i S delen av schaktet där A3073 framkom. Utökad från ruta 3278 pga att anläggning framkommit i den NÖ delen. I det övre lagret fanns mindre sten och inslag av kol. Fyllning av mörkbrun sand ca 0,1 m under ursprungligt lager där A3286 framkom urskiljs en ny, rundad anläggning, först något diffus svärta sedan tilltagande tydlig rundning. Rutan "snittas" för att få tydlig profil på anläggningen
3381	17	0,5	0,5	0,13	Sand	Gråbrun sand

Rutor Objekt 17.

ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
3033	17	-	Okulär	0,25 x 0,25	-	Oval	Mörkbrun sand. Ev nedgrävning/stolphål
3056	17	50	Skarslev	0,29 x 0,27	0,11	Rund	Nedgrävning. Något diffus färgning i plan. Relativt tydlig skålförmad profil.
3066	17	50	Skarslev	0,26 x 0,26	0,2	Rund	Nedgrävning belägen intill schaktkant. Relativt tydlig i plan och profil. Mindre sten i fyllningen. U-förmad
3073	17	50	Skarslev	1,4 x 0,70	0,2	Oregelbunden	Något urlakat lager
3286	17	50	Skarslev	0,25 x 0,20	0,10	Oval	Överst ljusbrun sand med enstaka inslag av kol. Som på 0,19 m djup övergår i en mörkare färgning.
3293	17	50	Skarslev	0,28 x 0,4	0,15	Oval	Anläggningen framkom i ruta 3278, ca 0,18 m under övre nivå. Utvidgat ny ruta 3282 i vilken anläggningen framträdde tydligt ca 0,1 m under rutans övre nivå. Oval i formen, i ytan mörkt brun fyllning med inslag av sten och kol. Förhållandevis fet fyllning, inslag av mindre stenar ca 0,02 m stora. I sektionen framträder en tydlig skålförmig profil. Mot botten av anläggningen finns betydligt mer stenar än i övrig fyllning.

Anläggningar Objekt 17.

Bilaga 12. Objekt 20

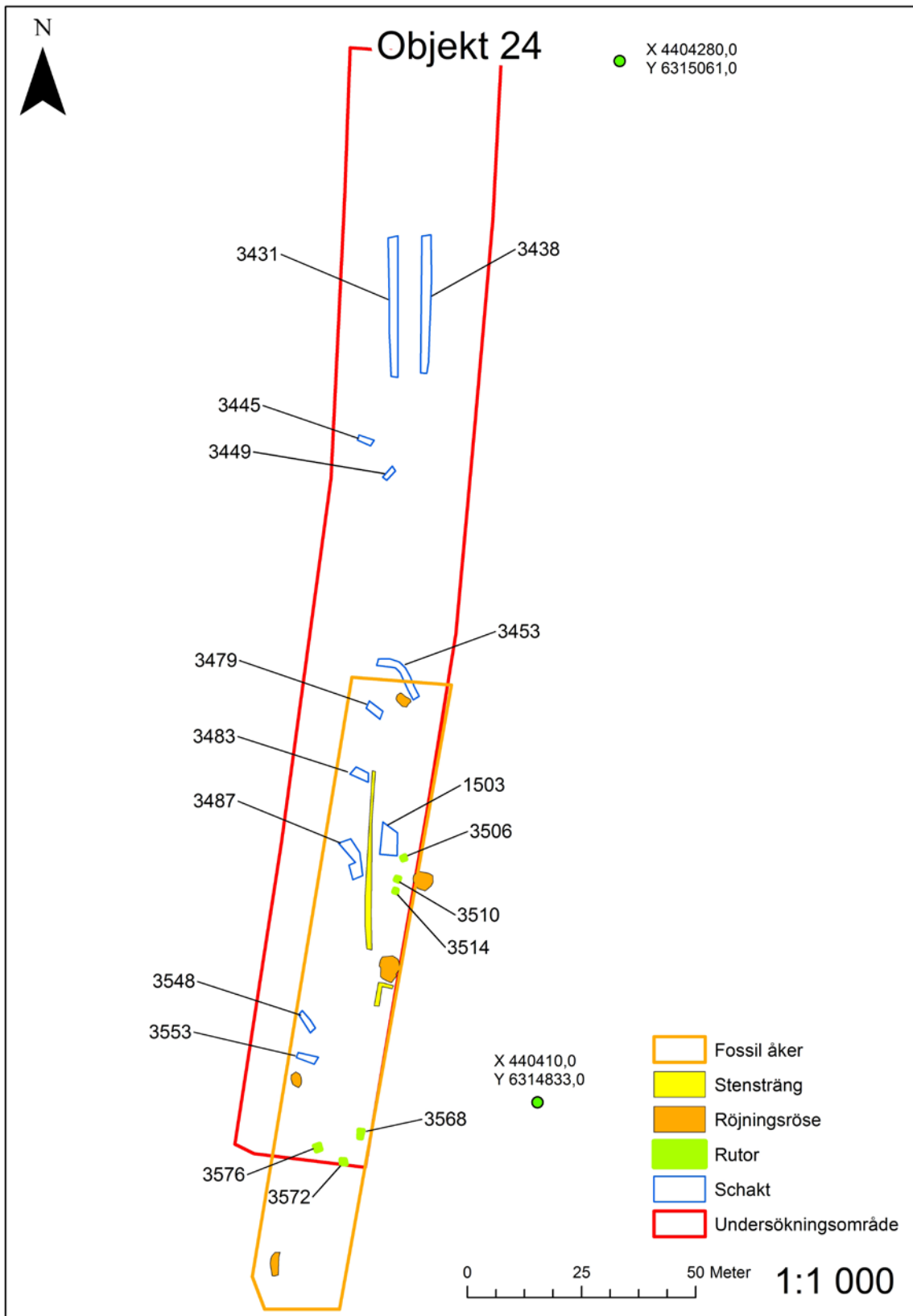

Figur 56. Objekt 20.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
3600	20	0,25	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3604	20	0,25	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3608	20	0,25	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3612	20	0,27	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3615	20	0,26	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3621	20	0,24	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3625	20	0,24	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3630	20	0,26	Sand	Sandig, grusig morän med ca 0,02-0,15 m stora stenar.
3634	20	0,82	Sand	Sandig, morän med ca 0,02-0,3m stora stenar.
3638	20	0,26	Sand	Sand, bitvis lite grusigt.
3642	20	0,98	Sand	Sand, bitvis lite grusigt.
3646	20	0,98	Sand	Sand, bitvis lite grusigt.
3650	20	0,2	Sand	Sand, bitvis lite grusigt. Beigebrå.
3654	20	0,24	Sand	Schakt i sydslänt. Sand, bitvis lite grusigt. Beigebrå.
3658	20	0,45	Grus	Påfört mackadam.
3662	20	0,3	Sand	Sand, bitvis lite grusigt. I S delen något mer morängrus. Söderslänt.
3666	20	0,99	Sand	Schakt i söderslänt. Sand, bitvis lite grusigt. Djupschakt.
3670	20	0,46	Sand	Schakt i söderslänt. Sand, bitvis lite grusigt. Khakifärgat.
3674	20	0,26	Sand/ morän	Schakt i söderslänt. Sand, bitvis lite grusigt. I södra delen något mer morängrus. Även påfört grus i denna delen.
3678	20	0,37	Sand/ morän	Schakt i söderslänt. Sand, bitvis lite grusigt. Khakifärgat. Grusig morän i S delen.
3681	20	0,37	Sand/ morän	Sandig något grusig morän. Beigeröd.
3685	20	0,68	Sand/ morän	Khakifärgat stenigt morängrus.
3689	20	0,37	Sand/ morän	Sandig något grusig morän. Beigeröd.
3693	20	1,08	Sand/ morän	Sandig något grusig morän. Beigeröd.
3696	20	0,27	Sand/ morän	Sandig något grusig morän. Khakifärgat. .
3700	20	0,32	Sand/ morän	Schakt i söderslänt. Sand, bitvis lite grusigt. Khakifärgat. Grusig morän i S delen.
3704	20	0,32	Sand/ morän	Schakt i söderläge. Sand, bitvis lite grusigt. Khakifärgat. Grusig morän i S delen.
3708	20	0,34	Sand/ morän	Sandig grusig morän. Khakifärgat.
3711	20	0,32	Sand/ morän	Sandig grusig morän. Khakifärgat.
3715	20	0,44	Sand/ morän	Grov stenmorän i Ö delen något mer sandigt i V.
3719	20	0,29	Sand/ morän	Sandig grusig morän. Khakifärgat.
3722	20	0,32	Sand/ morän	Sandig grusig morän. Khakifärgat.
3725	20	0,32	Sand/ morän	Schakt i söderläge. Sand, bitvis lite grusigt. Khakifärgat. Grusig morän i S delen.

Schakt Objekt 20.

Bilaga 13. Objekt 24

Figur 57. Objekt 24.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
1503	24	0,3	Silt	Sökschakt i N- S riktning. Ligger Ö om stenmur och Ö om odlingsröse. Sluttar väldigt svagt mot Ö. Schaktdjup: 0,05 - 0,30 m. Lagerföljden är samma som sökschaktet i V. Innehöll en del ljusgrå färgningar som grävdes i snitt, tolkas som stenlyft.
3431	24	0,7	Sand	Schakt i nord-sydlig riktning. Schaktdjup 0,25 - 0,70 m. Sluttar mot söder. Översta lagret består av gråbrun matjord, 16 - 20 cm tjockt. Under matjorden finns ett bränt torvlagret som i norr är väldigt torrt men som blir fuktigare mot söder. Torvlagret är ca 5 cm tjockt. Är troligen rester av mossens tidigare utbredning, som ligger sö om undersökningsområdet. Det sot och kol som finns i lagret beror troligen på svedjebruk. Under torven finns vitgrå fin sand, 5 - 10 cm tjockt. Under detta finns ett varvigt sandlager av rödbrun till rosa sand, 14 cm tjockt. Troligen vattenavsatt. Under detta ligger sterilen som består av fläckig gulgrå sandigilt med inslag av rostfärgade fläckar. Schaktet innehåller en del sten, upp till en meter i storlek. I söder saknas sandlagren och torven ligger direkt på den sandinblandande silten. Fynd: En liten bit slag som kom i torvlagret. Denna sparades ej och tolkas inte vara relaterad till aktivitet direkt på platsen,
3438	24	0,45	Sand	Schakt i N-S riktning. Schaktdjup 0,25 - 0,45 m. Samma lagerföljd som intilliggande schakt i V. I den N delen av schaktet fanns flera stenlyft. I schaktet fanns ett fåtal stenar, ca 1 m i diameter. I södra delen syntes en nedgrävning för ett dike.
3445	24	1,5	Sand	Mindre provschakt i V - Ö riktning. Schaktdjup: 1,05 - 0,80 m. I väster omrört pga anläggandet av dikesgren till E4 och viltstängsel. I öster ligger det överst ett 30 cm tjockt lager sättsand. Under detta finns ett ca 40 cm mörkbrun torv lager. Är dock delvis stört pga anläggandet av en körväg i Öster samt ett dike i söder.
3449	24	0,7	Sand	Mindre provschakt i NÖ - SV riktning. Ligger mellan körväg i V och dike i Ö. Schaktdjup: 0,70 m i VNV och 0,20 m i ÖSO. Utgörs av väldigt omrörda lager pga anläggning av väg och dike.
3453	24	0,6	Lera	Schakt som ligger öster och norr om ett odlingsröse. Undergrunden sluttar mot öster, mot en mosse som ligger öster om undersökningsområdet. Schaktdjup: 0,60 - 0,40 m. Översta lagret utgörs av mörk svartbrun matjord, ca 20 cm tjockt. Botten blir matjorden mer torvig men inget separat torvlagret kunde urskiljas. Beror högst troligt på odling. Under matjorden kommer ett mörkt rödbrunt sandigt lerlager med mycket organiskt material, ca 14 - 20 cm tjockt. Mot norr finns mer inslag av sand. Under detta finns ett fint vittgrått sandlager i den s delen av schaktet, ca 13 - 5 cm tjockt. Undergrunden består av ljusgul siltig sand med inslag av brunröd siltig sand. Schaktet innehåller måttligt med 1x1 m stora stenar. Mot odlingsröset i Öster finns däremot två större block 2x2 m som låg i schaktkanten.
3479	24	0,3	Sand	Mindre sökschakt. Schaktdjup: 0,30 - 0,20 m. Överst låg ett tunt lager med svartbrun matjord, 10 cm tjockt. I östra delen av schaktet syntes ett mycket tunt lager av vitgrå sand, ca 5 cm tjockt. Saknas helt i den västra delen av schaktet. Under detta låg undergrunden som bestod av orange siltig sand.
3483	24	0,15	Sand	Mindre sökschakt i V - Ö riktning. Schaktdjup: 0,10 - 0,15 m. Överst låg ett mycket tunt svartbrunt matjordslager, ca 5 cm tjockt. Under detta låg ett tunt grått sandlager, ca 5 cm tjockt. Undergrunden bestod av brunorange siltig sand.
3487	24	0,35	Silt	Sökschakt som börjar i söder men svänger mot väster. Precis öster om schaktet ligger en stenmur och öster om den ett odlingsröse. Schaktdjup: 0,20 - 0,35 m djupt. I toppen finns ett tunt svartbrunt matjordslager, ca 5 cm tjockt. Under detta ligger ett mörkgrått sandlager, ca 3 - 8 cm tjockt. Därefter kommer undergrunden som består av ljus gulorange sand med en del mindre moränsten, 5 - 10 cm i diameter. Schaktet innehöll måttligt med sten i storleken 1x1 m. Topografin sluttar svagt mot söder.
3548	24	0,3	Sand	Mindre sökschakt. Schaktdjup: 0,30 m. Liknar schaktet norr om detta i lagerföljd..
3553	24	0,35	Sand	Schakt i Nv - Sö riktning. Schaktdjup: 0,20 - 0,30 m. Överst ett mörkt brunt matjordslager 20 cm tjockt. Under detta kom ett brunsvart torvlagret, ca 10 cm tjockt. Under detta låg ett gråvitt sandlager, ca 5 cm tjockt. Undergrunden utgjordes av brunorange siltig sand. Mot Nv stört pga anläggande av körväg. Schaktet innehöll måttligt med måttligt med 1x1 m stora stenar.

Schakt Objekt 24.

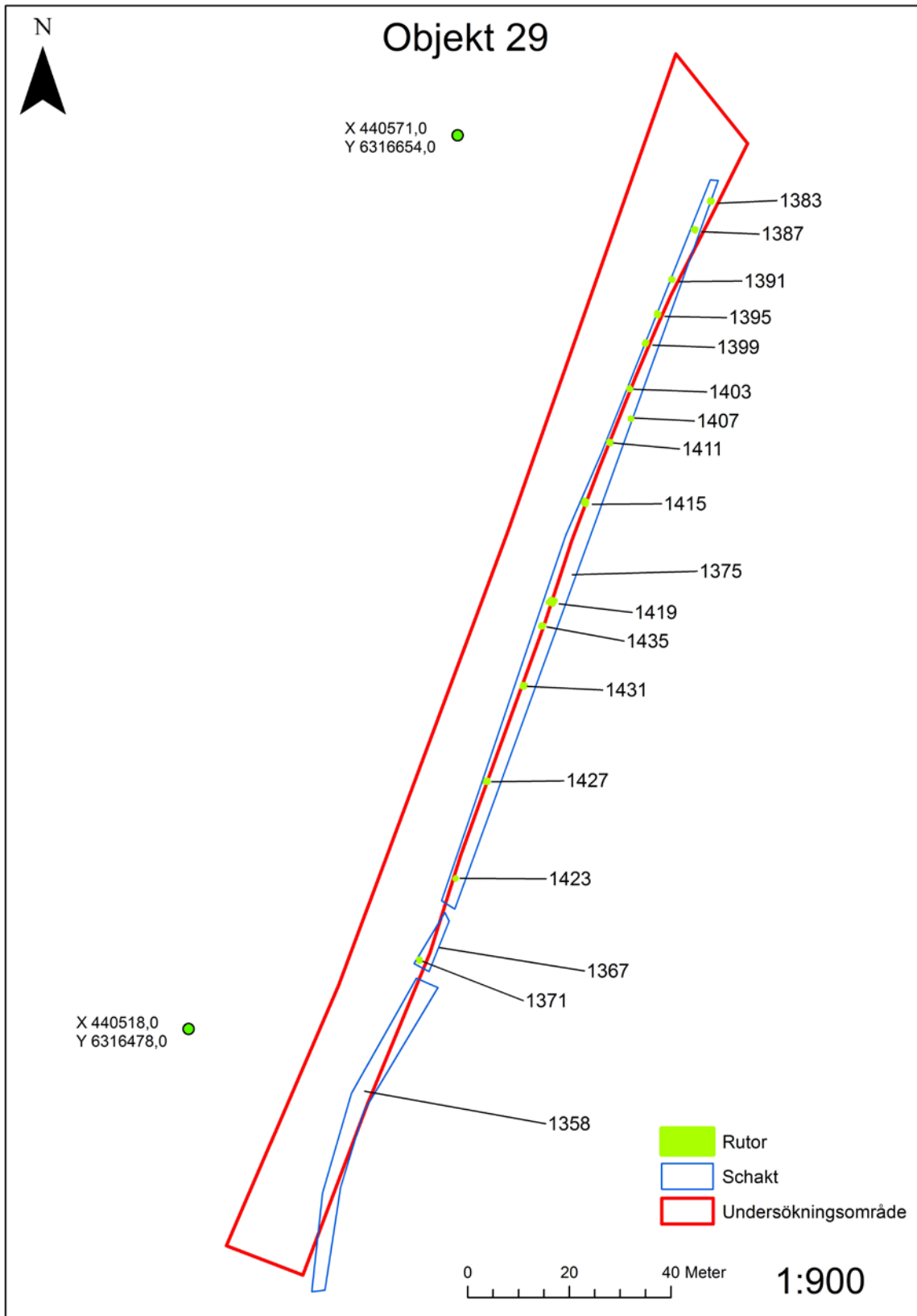
ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
3506	24	0,8	0,7	0,35	Sand	Provruta 0,80 x 0,70 m. Djup: 0,20 - 0,35 m. Samma lagerföljd som schaktet NV om rutan. Inga fynd.
3510	24	0,8	0,7	0,28	Sand	Provruta 0,80 x 0,70 m. Ligger SV om odlingsröse. I toppen fanns ett 10 cm tjockt mörkt gråbrunt matjordslager. Under detta fanns ett 15 - 18 cm tjockt brungrått lager av siltig sand. Undergrunden utgjordes av av brunröd siltig sand. I den östra delen av rutan låg en stor 0,60 x 0,40 m stor sten. I den västra kanten av rutan syntes en svag gråbrun färgning som möjligt skulle kunna vara ett störhål, men mest troligt är det en rotgång.
3514	24	0,7	0,8	0,25	Sand	Provruta väster om röjningsröse. 0,70 x 0,80 m. Djup: 20 - 25 cm djup. Överst ett 6 cm tjockt svartbrunt matjordslager. Under detta ett 10 cm tjockt brungrått lager med siltig sand. Innehåller en del organiskt material. I botten orange siltig sand samt en 0,30 x 0,15 m stor sten.
3568	24	1	2	0,18	Silt	Provruta. 1 x 2 m stor. 0,13 - 0,18 m djup. Överst förna ca 0,05 m tjockt. Under det fanns ett ca 0,1 m tjockt lager med gråbrun sandig silt. Innehåller mycket rötter. Undergrunden utgjordes av orangebrun siltig sand. Innehåller enstaka 0,1 m i diameter stora stenar. 2 st kvartsbitar, som dock kunde konstateras vara oslagna
3572	24	1	1	0,22	Silt	1 x 1 m provruta Djup: 0,11 - 0,22 m. Överst ca 0,05 m förna. Under den fanns ett 0,1 - 0,15 m tjockt gråbrunt lager med sandig silt. Innehöll mycket rötter och ett fåtal 0,1 m i diameter stora stenar. Undergrunden utgjordes av ljus brungul siltig sand.
3576	24	1	1	0,4	Silt	Ruta 1x1 m. Överst 0,20 m beige flammig silt med ljusare linser och förna som tolkas som påfört. Därunder 0,20 m med humös mörkbrun silt som bör vara den ursprungliga ytan. I botten ljus grå silt.

Rutor Objekt 24.

ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
3467	24		Okulär	3 x 2	0,60		Röjningsröse. Stor sten mellan främst 0,40 till 0,60 m. 0,60 m högt. Ligger i kant ner mot en mindre slänt. Åkeryta S och SÖ om röset.
3494	24		Okulär	40 x 1,4	0,40		Låg stenmur. Sannolikt kopplat till åkerkant. Består av ca 0,40 till 0,60 m stora stenar som ligger i ett till två nivåer. Ca 0,40 m hög. I S delen blir den kraftigare och är ca 1 m bred med sten i flera nivåer. Delvis sprängsten.
3518	24		Okulär	4,5 x 4	1		Röjningsröse. 1 m högt och består främst 0,20 till 0,45 m stora stenar. Torpkaraktär och ligger inom en större plan yta.
3529	24		Okulär	5 x 4,5	1,5		Röjningsröse. 1,5 m högt. Ligger delvis på större block som ligger i S kanten av röset. Består av sten mellan ca 0,2 till 0,4 m i storlek.
3544	24		Okular	7 x 1	0,40		Stenmur. Ligger i vinkel mot Ö annars i NS riktning. 0,40 m hög. Består av 0,25 till 0,45 stora stenar, och ca 5 m lång i NS samt 2 m i ÖV. Skålförmad. Körväg norr om?
3557	24		Okular	3 x 2,5	0,35		Stentipp. Ca 0,35 m högt. Består av blandat stenmaterial mest under 0,25 m i storlek. Stentipp eller hackerör. Flackt.
3580	24		Okular	5 x 2	0,80		Torpröjningsröse. ca 0,80 m högt. Består av sten mellan 0,25 till 1 m i storlek.

Anläggningar Objekt 24.

Bilaga I4. Objekt 29

Figur 58. Objekt 29.

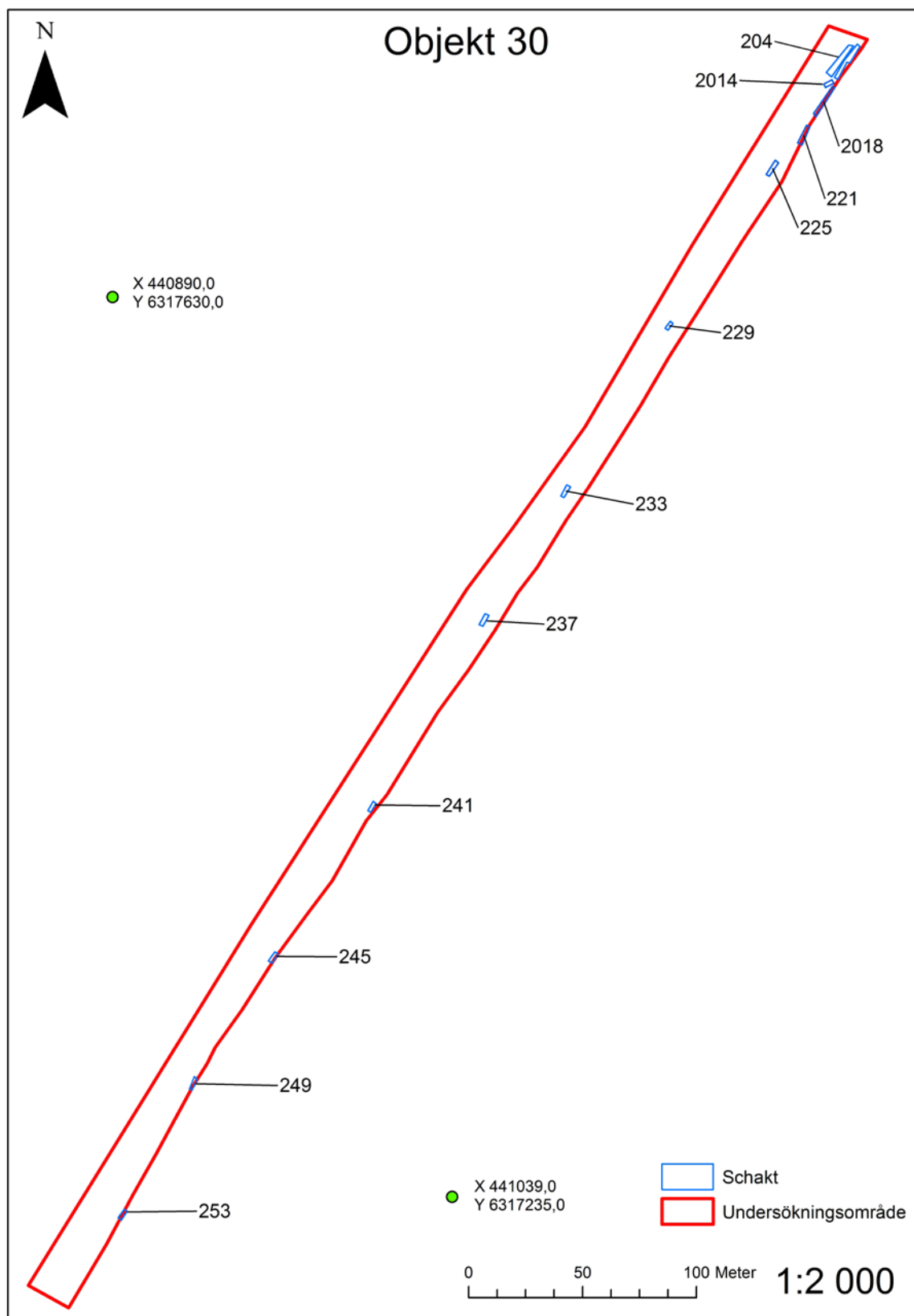
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
1358	29	0,20	Sand	Ett kraftigt stenbefängt schakt. Över stenlagret endast ett 10-15 cm tjockt lager med förna. Ställvis enstaka fläckar med sand. I den S änden undersöktes en 0,25 x 0,25 meter stor ruta
1367	29	0,15	Sand	Kort schakt. Något färre antal stenar: Förna 10-15 cm tjockt.
1375	29	0,35	Sand	Ett långt schakt, som var ställvis kraftigt stenbelamrat. I den N änden går schaktet ut i en äldre mossar. Nivån höjer sig sakta åt S. Förnan mellan 10-25 cm tjock. I den N änden fanns en underliggande förna, ställvis av vattenavsatta lager.

Schakt Objekt 29.

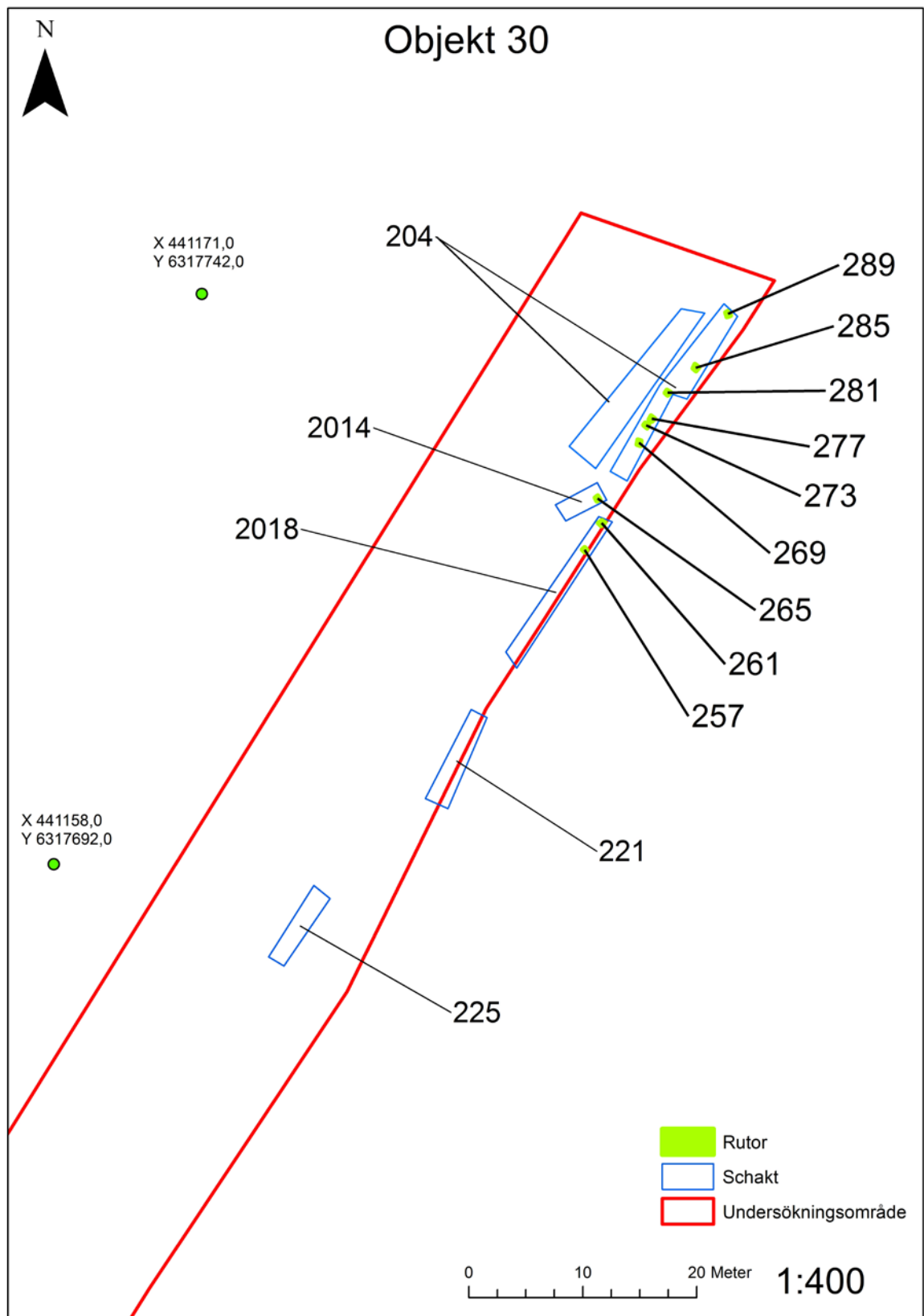
ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
1371	29	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm 15 djup. Handsåll.
1383	29	0,4	0,4	0,2	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 20 cm djup. Handsåll.
1387	29	0,4	0,4	0,15	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 15 djup. Innehöll sand med enstaka grus och sten.
1391	29	0,3	0,3	0,3	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 30 djup. Innehöll sand, varvad med strimmor av torv.
1395	29	0,4	0,4	0,2	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 20 djup. Innehöll sand med inslag av grus och sten.
1399	29	0,4	0,4	0,2	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 20 djup. Innehöll sand med inslag av grus och sten.
1403	29	0,4	0,4	0,2	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 20 cm djup. Innehöll sand med inslag av strimmor av torv.
1407	29	0,3	0,3	0,15	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 15 cm djup. Innehöll sand med inslag av grus.
1411	29	0,3	0,3	0,15	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 15 cm djup. Innehöll sand med inslag av grus.
1415	29	0,4	0,4	0,15	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 15 cm djup. Innehöll sand med inslag av grus och sten.
1419	29	0,4	0,4	0,3	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 30 djup. Innehöll sand mellan större stenar.
1423	29	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Innehöll sand.
1427	29	0,4	0,4	0,29	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 29 cm djup. Innehöll sand med inslag av grus.
1431	29	0,3	0,3	0,15	Sand	Provruta 30 x 30 cm och 15 cm djup. Innehöll grovkornig sand med inslag av grus.
1435	29	0,3	0,3	0,2	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 20 cm djup. innehöll finsand, med inslag av grus.

Rutor Objekt 29.

Bilaga 15. Objekt 30

Figur 59. Objekt 30.

Figur 60. Norra delen av Objekt 30.

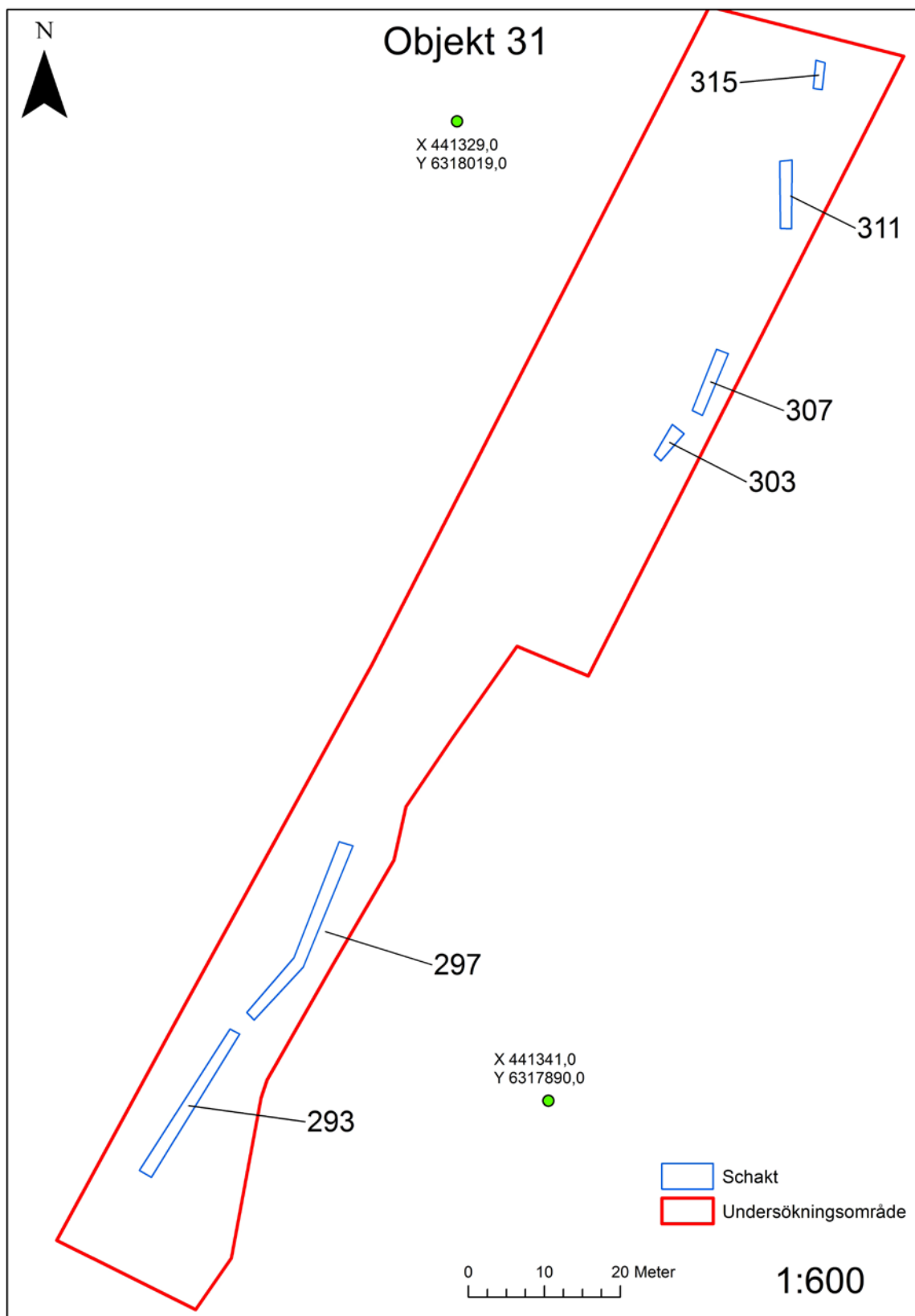
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
204	30	0,20	Morän	I den östra kanten endast avtorvning av förna och rutgrävning. I den västra endast schaktning. Sand/morän
214	30	0,20	Morän	Sand/morän. En ruta grävdes.
218	30	0,20	Morän/torv	I den norra delen av schaktet 5-10cm förna och underliggande sand/morän. I den södra börjar torvlagret. I den norra delen grävdes två rutor
221	30	-	Torv	Torv
225	30	2	Torv	Torv, ca 2 m.
229	30	3,5	Torv	1,5 meter påkörd torv, och därunder ytterligare 2 meter torv. Ingen botten.
233	30	3	Torv	3 meter torv, ingen botten.
237	30	3	Torv	3 meter torv, ingen botten.
241	30	3	Torv	ca 3 meter torv, ingen botten.
245	30	3	Torv	ca 3 meter torv, ingen botten.
249	30	3	Torv	ca 3 meter torv, ingen botten.
253	30	3,5	Torv	Ca 3,5 meter torv, ingen botten.
293	30	-	Torv	I den S delen av schaktet var det omrört i samband med äldre vägbygge, torv blandat med större sten. I den N delen fanns en underliggande matjordshorisont, en av morän. Goda observationsförhållanden men trots det inga fynd/anläggningar.

Schakt Objekt 30.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
257	30	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Handsåll.
261	30	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Handsåll.
265	30	0,25	0,25	0,2	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 20 cm djup. Handsåll.
269	30	0,25	0,25	0,1	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 10 cm djup. Handsåll.
273	30	0,25	0,25	0,1	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 10 cm djup. Handsåll.
277	30	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Handsåll.
281	30	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Handsåll.
285	30	0,25	0,25	0,25	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 25 cm djup. Handsåll.
289	30	0,25	0,25	0,15	Sand	Provruta 25 x 25 cm, 15 cm djup. Handsåll.

Rutor Objekt 30.

Bilaga 16. Objekt 31

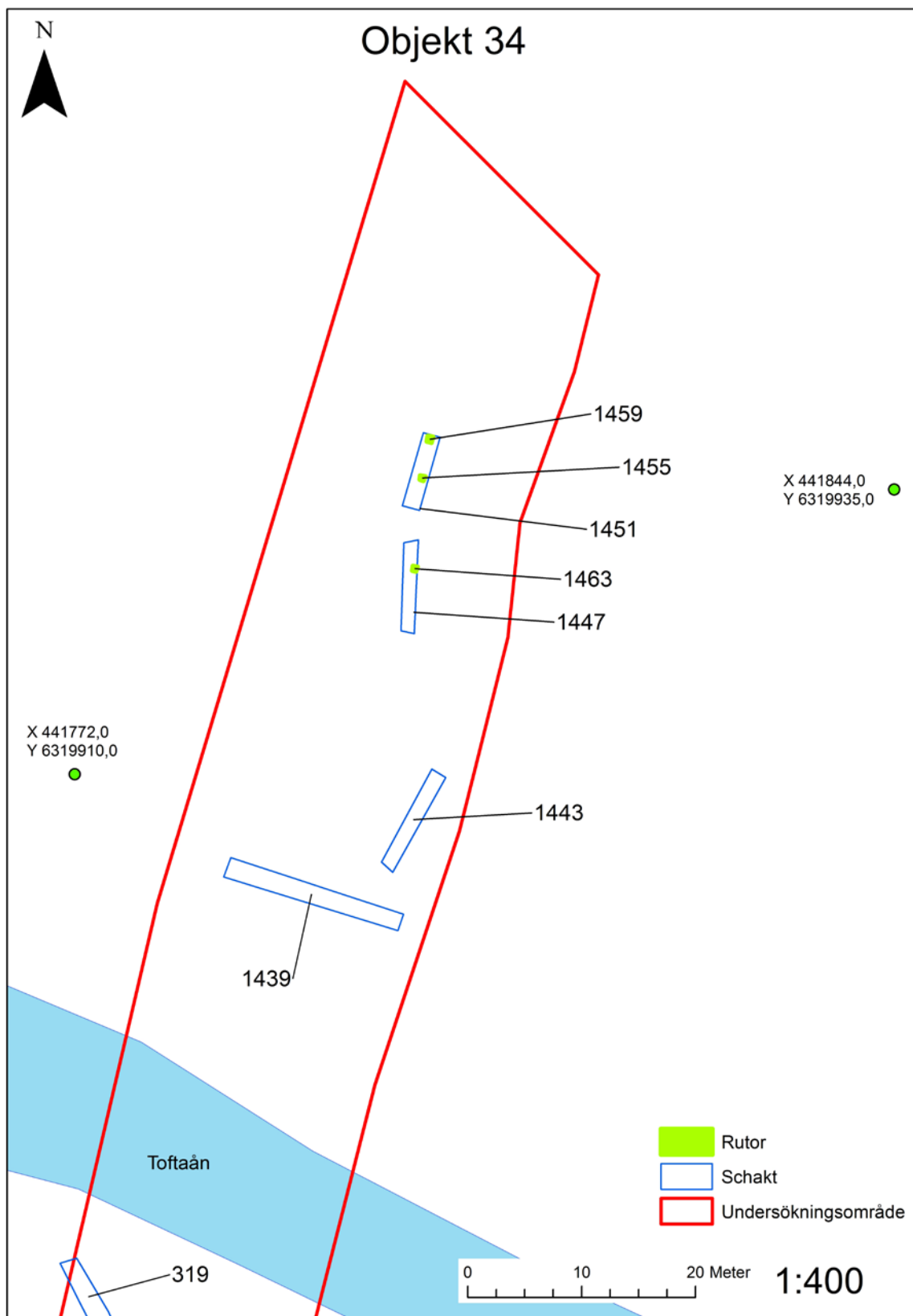

Figur 61. Objekt 31.

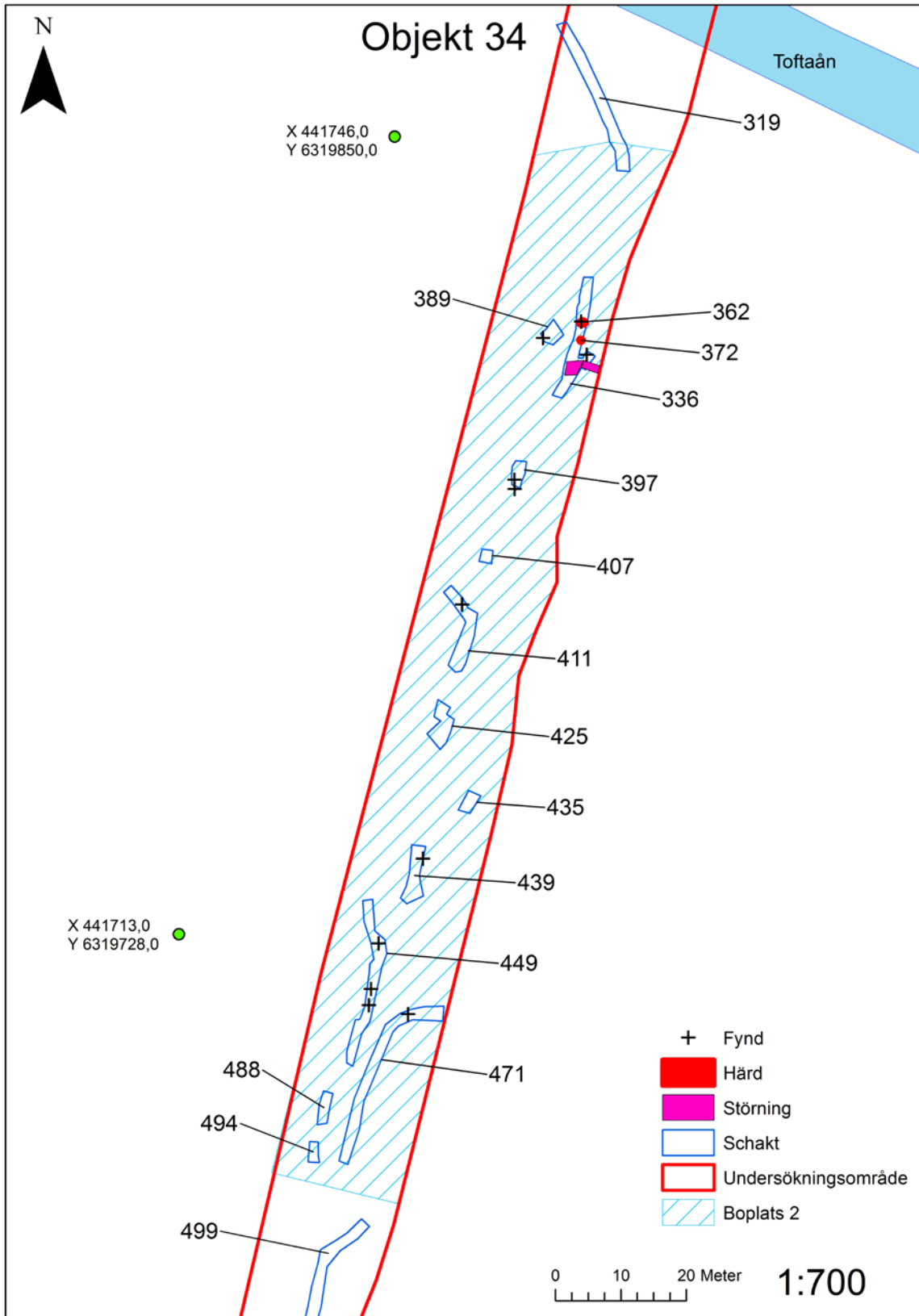
ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
297	31	-	Morän	Överst torv som övergår i morän. Goda observation förhållanden, men trots det inga fynd/anläggningar.
303	31	-	Morän	Föreföll kraftigt omrört. Låg inklämt mellan vägområdeskant och dike, storblockigt.
307	31	-	Morän	Smal kant mellan vägområdeskant och dike. Föreföll omrört, storblockigt.
311	31	-	Sand	Schaktet låg inklämt mellan vägområdeskant och dike. Stora block och fläckvis sandig. De sandigare ytorna finrensades med skårslev, inga fynd.
315	31	-	Morän	Schaktet ligger på kanten ner mot de lägre partierna i området. Sannolikt är det en kant efter schaktmassor vid vägbygget, omrört stora block.

Schakt Objekt 31.

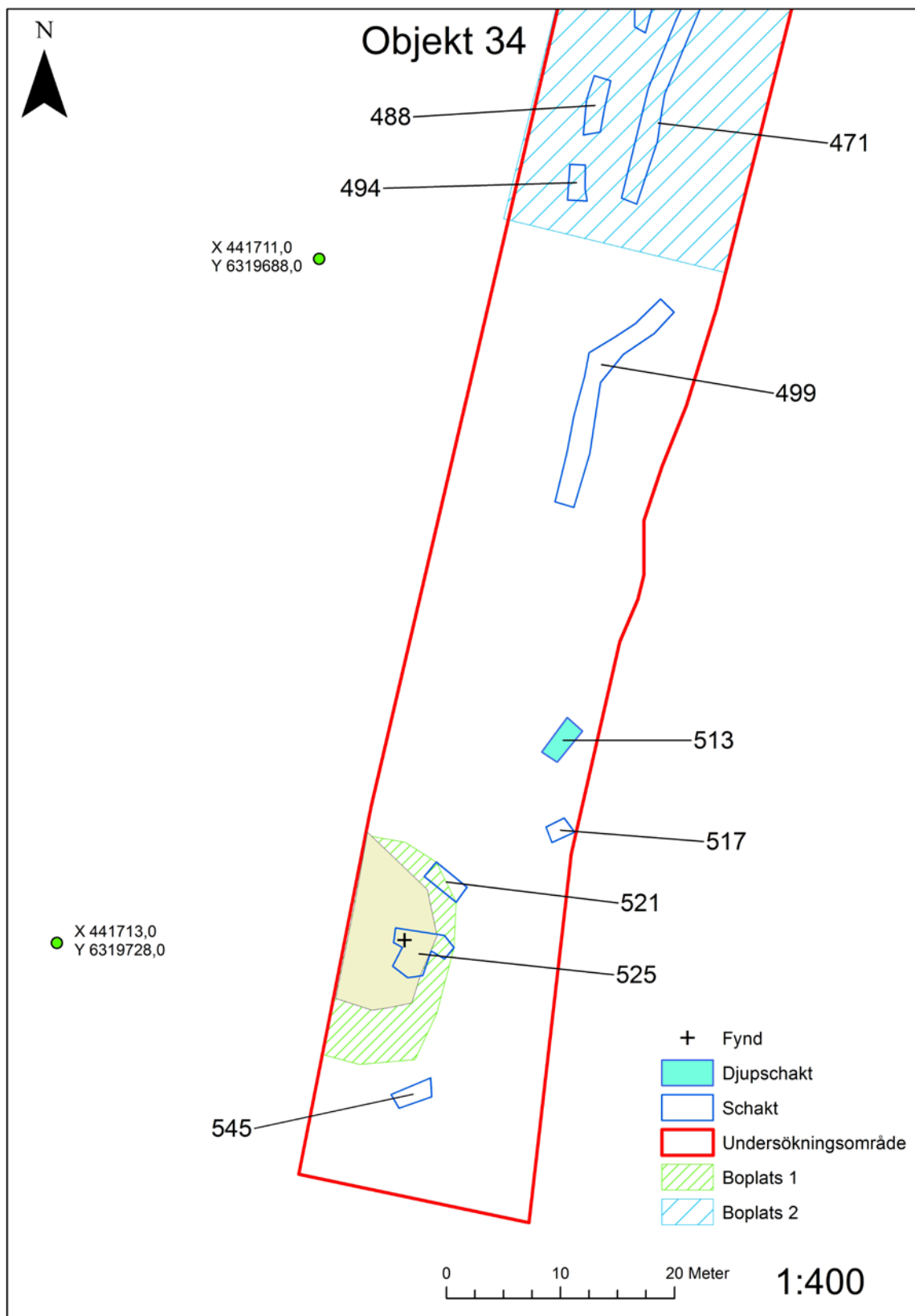
Bilaga 17. Objekt 34

Figur 62. Norra delen av objekt 34.

Figur 63. Mellersta delen av Objekt 34.

Figur 64. Södra delen av Objekt 34.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
319	34	0,85	Silt	Schaktet var ca 1.6 brett samt som djupast 0,85 m. Inslag av större sten samt består delvis av massor från rensning/muddring av ån. Mot botten övergår det till beige lerig silt med inblandning av större sten, vilket tolkas som ett svämmlager.
336	34	0,35	Silt	Schaktet var 0,35 till 0,05 m djupt. I toppen tunn matjord och därunder fin orange/beige sand och silt, med ett kraftigt inslag av sten mellan ca 0,30 till 0,90 m i storlek. Schaktet sluttar upp mot en mindre höjd i S där en betong bunker är nedgrävd.
389	34	0,25	Silt	Schakt. 0,25 - 0,20m djup. Överst brunsvart humös matjord. Därunder silt blandat med sten i storleken 0,25 - 0,80 m i diameter. Mycket av stenen ligger mot slutningen. Fynd av flinta i kanten av schaktet (396)
397	34	0,35	Silt	Schakt. Djup: 0,10 - 0,35 m. Överst 0,10 m brunsvart humös jord. Därunder något grusig silt blandat med mycket sten. Fynd av flinta, 405 och 406.
407	34	0,4	Sand	Djup: 0,20 - 0,40 m. Överst brunsvart humös matjord. Därunder beige grusig siltig sand med kraftigt inslag av sten, 0,15 - 0,40 m i diameter.
411	34	0,15	Matjord	Djup: 0,15 - 0,05 m. Överst mörkbrun till svart humös jord, 0,05 - 0,10 m. Därunder stenbundet med lite siltig sand.
425	34	0,3	Sand	Djup: 0,30 - 0,05 m. Överst ett lager med humös brunsvart jord/förna. Därunder ett 0,05 - 0,10 m tjockt lager med ljus beige/grå mycket fin silt/sand. Kraftigt sten inslag, med storleken 0,25 - 0,60 m i diameter.
435	34	0,3	Sand	Schaktdjup, 0,30 - 0,05 m. Överst humös brunsvart jord/förna, 0,10 - 0,05 m. Därunder ljus siltig sand med kraftigt steninslag.
439	34	1	Sand	Schaktdjup: 1,0 - 0,4 m i N och 0,1 - 0,2 m djup. Överst 0,05 m brunsvart humös jord/förna. Därunder 0,20 m med ljus mycket fin sand, som efterhand blir mer orange. I botten finns det kompakt ljus grusig silt. Anläggning i schaktkanten: A448.
449	34	0,1	Sand	I schaktet togs bara förnan bort med maskin och resten handrensades med skärslav. Djup: 0,05 - 0,10 m. Överst fanns humös brunsvart jord/förna. Därunder ljus bitvis nästan flammig fin sand/silt. Relativt stenbundet, men inte lika mycket som i området i övrigt.
471	34	0,3	Sand	Schaktdjup: 0,05 - 0,30 m. Överst 0,05 m med humös brunsvart jord/förna. Därunder 0,20 m med ljus beige/grå mycket fin siltig sand. Bitvis mycket sten. Fynd i schaktet var en möjligt slagen kvarts, F487.
488	34	0,05	Silt	Schaktdjup 0,05 m. Schakt där endast torven togs bort med maskin. Delvis handrensat. Enstaka större stenar i schaktet.
494	34	0,05	Silt	Schaktdjup: 0,05 m. Endast torv borttagen. Delvis handrensat. Enstaka sten i schaktet.
499	34	0,05	Silt	Schaktdjup: 0,20 - 0,05 m. Överst humös brunsvart jord/förna, 0,05 - 0,10 m. Därunder flammig gråbeige silt med stort inslag av sten, 0,15 - 0,50 m i diameter. Ännu större block finns i undergrunden.
513	34	0,9	Silt	Djupschakt. Successivt nerschaktat. 0,90 m djupt. Överst 0,05 - 0,10 m förna och brunsvart matjord. Därunder gråbeige silt med kraftigt inslag av sten, 0,40 m djupt. Stenen är i storleken 0,25 - 0,60 m i diameter. Därunder kompakt beige grusig lera.
517	34	0,3	Silt	Schaktdjup: 0,30 m. Överst 0,05 m med förna. Därunder finns 0,25 m lager med grå silt med inslag av sten.
521	34	0,4	Silt	Överst 0,10 m lager med förna/brunsvart jord. Därunder grå silt med ett kraftigt steninslag.
525	34	0,05	Silt	Schaktet placerades på ett mindre höjdparti. Endast förnan togs bort, ca 0,05 m. Därunder fanns gråbeige silt med stort steninslag av storleken 0,15 - 0,40 m i diameter. Schaktet går ner Ö om höjden där förnan övergår till mer stenbunden.
545	34	0,4	Silt	Schaktdjup: 0,40 m. Överst 0,05 - 0,10 m förna brunsvart humös jord. Därunder grå silt med kraftigt steninslag. Vilket är representativt för hela S delen a området.

ID	Objekt	Djup (m)	Fyllning	Beskrivning
1439	34	0,5	Sand	Sökschakt, svämsediment. 0,5 m djupt, mot botten större stenar. I vardera ände av schaktet grävdes en 50 x 50 cm provruta, ca 0,3 djup. Sannolikt kraftigt vattensjukt innan muddring.
1443	34	-	Sand	Sökschakt, kraftigt stenbemängt. Svämsediment ovan och ner mellan stenarna. En 30 x 30 cm sökruta i schaktets S ände.
1447	34	-	Sand	Sökschakt, kraftigt stenbemängt som ett lager med 0,5 x 0,5 stenar och större. En 30 x 30 cm, 20 cm djup provruta undersöktes i en sandigare fläck.
1451	34	-	Sand	Kraftigt stenbemängt sökschakt med ett par sandigare fläckar (finsand).

Schakt Objekt 34.

ID	Objekt	Längd	Bredd	Djup	Fyllning	Beskrivning
1455	34	0,3	0,3	0,25	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 25 cm djup. Innehöll fin sand och sten i botten.
1459	34	0,4	0,4	0,25	Sand	Provruta 40 x 40 cm, 25 cm djup. Innehöll fin sand med inslag av grus. I botten fanns tre stenar.
1463	34	0,3	0,3	0,2	Sand	Provruta 30 x 30 cm, 20 cm djup. Innehöll fin sand med inslag av grus. Mot botten större stenar.

Rutor Objekt 34.

ID	Objekt	Und %	Metod	Storlek (m)	Djup (m)	Form, plan	Beskrivning
362	34	-	Okular	1,3 x 0,9		Oregelbunden	Härd eller kulturlager med en svart sotig fyllning av sandig silt. Har inslag av lätt skörbränd sten. Ev. är A372 del av samma anläggning.
372	34	-	Okular	0,7 x 0,7		Oregelbunden	Härd eller kulturlagerrest med svart sotig fyllning av sandig silt. Har inslag av lätt skörbränd sten. Möjligen del av samma anläggning som A362.
448	34	10	Okulär	-	0,10	-	Ev. anläggning/stolphål som upptäcktes vid rensning av schaktkant (S439). Övre delen saknades snarare av skador från rötter än urlakning. Sotig mörkgrå silt. Skålformad profil.

Anläggningar Objekt 34.

Id	Objekt	Typ	Material	Antal	Vikt (g)	Beskrivning
380	34-boplats 2	Avslag	Flinta	1	0,1	Sydvästskandinavisk flinta
396	34- boplats 2	Avslag	Flinta	1	5,8	Sydvästskandinavisk flinta med krusta
406	34- boplats 2	Avslag	Kvarts	1	2,3	Avslag/splitter i kvarts
424	34- boplats 2	Avslag	Kvarts	1	0,1	Avslag/splitter i kvarts
468	34- boplats 2	Avslag	Flinta	1	0,2	Sydvästskandinavisk flinta
469	34- boplats 2	Avslag	Flinta	1	0,7	Sydvästskandinavisk flinta
470	34- boplats 2	Spån	Flinta	1	1,4	Spånfragment med bruksretusch, 22 x 21 mm.
535	34- boplats 1	Avslag	Kvarts	5	28	Avslag/splitter av kvarts som låg inom ca 0,5-1 m ² .

Fynd Objekt 34.

Bilaga 18. Vad innebär de arkeologiska stegen?

Arkeologiska steg

Arkeologisk undersökningar kan genomföras i tre övergripande etapper: Arkeologisk utredning, arkeologisk förundersökning och arkeologisk undersökning. Alla beslut om arkeologiska åtgärder fattas av länsstyrelsen i det berörda länet. Mer om de olika stegen går att läsa här: <http://www.raa.se/kulturarvet/arkeologi-fornlamningar-och-fynd/den-uppdraags-arkeologiska-processen/>

Arkeologisk utredning. En arkeologisk utredning kan delas upp i två steg.

Steg 1: En arkeologisk utredning steg 1 innebär generellt en inventering i fält, kartstudier och sammanställning av tidigare inventeringar och undersökningar som genomförts inom det berörda området.

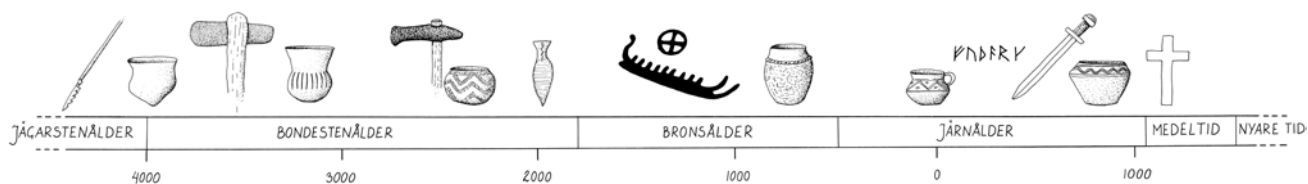
Steg 2: Syftet med en utredning steg 2 är att genom en fältundersökning ta reda på om några fasta fornlämningar eller kulturlämningar finns inom aktuellt område. En fältundersökning innebär vanligen att provgropar eller söschakt tags upp med grävmaskin. Ifall arkeologiskt intressanta objekt påträffas kan det

därefter bli aktuellt med en *förundersökning*.

Förundersökning. Avsikten med en förundersökning är att genomföra en begränsad fältundersökning inom en känd fornlämning. Vid en förundersökning kan bland annat frågor om fornlämningens avgränsning, ålder och komplexitet behandlas. Länsstyrelsen kan sedan utifrån förundersökningens resultat besluta om en *arkeologisk undersökning* (slutundersökning). Om arbetsföretaget kan undvika fornlämningen eller om kunskapspotential vid förundersökningen bedöms som begränsad genomförs dock inte en vidare arkeologisk undersökning.

Arkeologisk undersökning. En arkeologisk undersökning är det sista steget som genomförs om ett planerat arbetsföretag inte kan undvika en fornlämning och i fall det bedöms att den berörda fornlämningen kan antas tillföra ny arkeologisk kunskap. Vid en arkeologisk undersökning tas delar eller hela fornlämningen bort och dokumenteras.

Bilaga 19. Facktermer och ordlista.

Anläggning

En arkeologisk anläggning avser olika slags lämningar som är skapade av människor som exempelvis gropar, stolphål och härdar.

Avslag

Spår efter förhistorisk redskapstillverkning i form av flinta eller bergarter som exempelvis kvarts.

Boplats

Plats där man under förhistorisk tid vistats eller bott och där det finns spår efter exempelvis föremål, anläggningar och byggnadslämningar.

Bytomt/gårdstomt

Lämningar efter husgrunder/bebyggelseenheter ofta från historisk tid.

Fossil åker

Varaktigt övergiven åkermark med spår efter olika formelement som exempelvis röjningsrösen, diken och terrasskanter.

Gravfält

Ett område med fler än fem förhistoriska gravar. Gravfälten kan vara stora och synliga ovan mark eller helt dolda under marken.

Hög

Förhistorisk grav med välvd profil och med övertorvad yta som till större delen är uppbyggd av sand eller jord.

Kokgrop

Grop som använts till att laga mat, uppvärmning eller aktiviteter av rituellt karaktär. I groppen lades upphettade stenar ner tillsammans med exempelvis mat.

Mesolitikum

Äldre stenålder (9500 – 3900 f.Kr.). Mesolitikum är den period under stenåldern då människan var jägare och samlare.

Mikrospån/Spån

Avlångt spånformat avslag vanligen av flinta men kan även förekomma i andra bergarter. Spån är ofta basmaterial till föremål som exempelvis knivar, skrapor eller pilspetsar. Generellt dateras de till stenåldern men kan även förekomma under yngre förhistoriska perioder. Ett mikrospån är ett mindre spån, vanligtvis under 10 mm i bredd.

Neolitikum

Yngre stenålder (3900 – 1700 f.Kr.). Neolitikum är den period av stenåldern där jordbruket introduceras.

Röjningsröse

Ansamling av sten kopplat till stenröjning i samband med odling eller annan verksamhet.

Röse

Förhistorisk grav med välvd profil, uppbyggd av stenar utan synlig inblandning av sand eller jord.

Skifte

Lantmäteriförrättning där mark fördelas mellan olika ägare. Skiftena var jordreformer som syftade till att effektivisera jordbruket genom att bland annat samla ofta små och spridda enskilda ägor i större skiften.

Skörbränd/skärvig sten

Sten som genom upphettning med eld blivit skör och sprucket. Förekommer i bland annat härदार/eldstäder och kokgropar.

Stensättning

Förhistorisk grav som är flackt uppbyggd av stenar med en fyllning av jord.

Adress
Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon
0480-45 13 00

Fax
0480-45 13 65

E-post
info@kalmarlansmuseum.se